

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Barbora JAKŠÍKOVÁ

**Dopad mezinárodních programů mobility na cestovní ruch
hostitelské destinace**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Petr Šimáček, Ph.D.

Olomouc 2023

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo):	Barbora JAKŠÍKOVÁ (R21882)
Studijní obor:	Geografie a regionální rozvoj
Název práce:	Dopad mezinárodních programů mobilit na cestovní ruch hostitelské destinace
Title of thesis:	The impact of international mobility programmes on tourism in the host destination
Vedoucí práce:	Mgr. Petr Šimáček, Ph.D.
Rozsah práce:	116 stran, 4 vázané přílohy
Abstrakt:	Diplomová práce se zabývá dopady mezinárodních programů mobilit na cestovní ruch hostitelské destinace. Cílem bylo zhodnotit, jak mezinárodní mobilita studentů přispívá k cestovnímu ruchu hostitelské destinace a jak může ovlivnit jeho potenciál. Základ tvoří teoretické zarámování týkající se základní charakteristiky mezinárodní mobility studentů, jejich důsledků a vývoje. Navazující praktická část obsahuje analýzu dat získaných z dotazníkového šetření, která se zaměřila na chování mezinárodních studentů v hostitelské destinaci a na jejich dopad na místní cestovní ruch. Výsledky poukazují na jistý vliv mezinárodních studentských mobilit na cestovní ruch nejen hostitelské destinace, ale i celé hostitelské země. Výsledky jsou prezentovány v podobě grafů a tabulek s příslušnými komentáři.
Klíčová slova:	akademický cestovní ruch, cestovní ruch, dopad, hostitelská destinace, mezinárodní mobilita studentů, mezinárodní programy mobilit, zahraniční student
Abstract:	The master thesis focuses on the impact of international mobility programmes on tourism in the host destination. The aim was to find out how international student mobility

contributes to the tourism of the host destination and how it can influence its potential. It is based on a theoretical framework concerning the basic characteristics of international student mobility, its consequences and development. The subsequent practical part contains an analysis of data obtained from a questionnaire survey that focused on the behaviour of international students in the host destination and their impact on local tourism. The results show a certain impact of international student mobility on tourism not only in the host destination but also in the host country as a whole. The results are presented in graphs and tables with relevant comments.

Keywords:

academic tourism, tourism, impact, host destination, international student mobility, international mobility programmes, international student

Ráda bych poděkovala Mgr. Petru Šimáčkovi, Ph.D. za vedení mé diplomové práce, za cenné připomínky a rady, které mi pomohly k vypracování práce, za jeho ochotu a trpělivost. Také bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření a poskytli tak cenná data, na nichž stojí celý výzkum.

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a internetových zdrojů pod vedením Mgr. Petra Šimáčka, Ph.D.

V Olomouci dne 20. dubna 2023

.....

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Barbora JAKŠÍKOVÁ**
Osobní číslo: **R21882**
Studijní program: **N0532A330021 Geografie a regionální rozvoj**
Téma práce: **Dopad mezinárodních programů mobility na cestovní ruch hostitelské destinace**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Zásady pro vypracování

Cestovní ruch je neustále rozvíjející se odvětví v sektoru služeb, které je nedílnou součástí světové ekonomiky. V současnosti funguje několik mezinárodních programů, které umožní studentům vycestovat do zahraničí. Diplomová práce se bude zabývat tím, jak ovlivňují mezinárodní programy (zejména studijních) mobilit cestovní ruch hostitelské destinace. Práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. V rámci teoretické části bude na základě relevantních zdrojů provedena rešerše obdobně laděných studií. V rámci praktické části autorka provede šetření mezi účastníky mezinárodních programů mobility a na základě získaných dat provede analýzu, jejíž výsledky povedou k naplnění stanovených cílů práce. V závěru budou diskutovány výsledky vlastního šetření s poznatky uvedenými v teoretické části.

Rozsah pracovní zprávy: **20 000 – 24 000 slov**
Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

Amaro, S., Barroco, C., Martins, C., Antunes, J. (2019). Erasmus students in Portugal: From students to tourists and advocates. *European Journal of Tourism Research*, 22, 94-106.
Dulce, C., Muntele, I. (2021). International mobility and educational tourism. Case study: Erasmus program at U.S.A.M.V. IAȘ. *Analele Universităţii din Oradea, Seria Geografie*, 31 (2), 143-152.
Erasmus Student Network. (2015). *ESNSurvey 2015: Local Integration, Economic Impact and Accompanying Measures in International Mobility*.
Lesjak, M., Juvan, E., Ineson, E.M. et al. (2015). Erasmus student motivation: Why and where to go?. *Higher Education*, 70 (5), 845-865.
Lesjak, M., Juvan, E., Podovšnik, E. (2020). Erasmus+ Mobility: Empirical Insights into Erasmus+ Tourists’ Behaviour. *Academica Turistica*, 13 (1), 35-50.
Pinto, M. J. A., Moscardi, E. H., Gomes, E. L., & Nakatani, M. S. M. . (2021). The Touristudent: How International Academic Mobility Can Contribute to Tourism. *Journal of International Students*, 11 (1), 60-80.
Selickaite, D., Reklaitiene, D. (2015). Global impact of Erasmus Exchange students for Lithuania: When its success can be named. *Transformation In Business & Economics*, 14(2B), 534-547.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Petr Šimáček, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 31. ledna 2022
Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2023

L.S.

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

prof. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 31. ledna 2022

Obsah

1	Úvod	9
2	Rešerše literatury	11
3	Teoretické zarámování	14
3.1	Mezinárodní mobilita studentů	14
3.2	Akademický cestovní ruch („Academic tourism“).....	15
3.3	Vývoj mezinárodní mobility studentů	19
3.3.1	Boloňský proces	19
3.3.2	Regionální rozdíly v mezinárodní mobilitě studentů	21
3.4	Mezinárodní programy mobilit.....	31
3.5	Dopady mezinárodní studentské mobility	36
3.5.1	Dopady mezinárodní mobility studentů na cestovní ruch	37
4	Cíle práce	42
5	Metodika práce a zdroje dat	43
6	Hodnocení dopadu mezinárodní studentské mobility na cestovní ruch hostitelské destinace.....	45
6.1	Základní údaje o respondentech	45
6.2	Výsledky dotazníkového šetření.....	49
6.2.1	Spotřební chování a využívání služeb.....	49
6.2.2	Cestování po hostitelské zemi	56
6.2.3	Návštěvy mezinárodních studentů v hostitelské destinaci	66
6.2.4	Propagace hostitelské destinace	76
7	Diskuse	83
8	Závěr	87
9	Summary.....	89
10	Seznam použité literatury a zdrojů	91
	Seznam příloh	97

1 Úvod

Lidé se přesouvají z místa na místo z různých důvodů a příčin. V současné době vlivem sílících globalizačních procesů můžeme vyčlenit hned několik výrazných trendů v mobilitě lidí, které vycházejí z lidských motivací a záměrů. Tato práce se bude zabývat jedním z nich – mezinárodní mobilitou studentů. Ačkoliv tzv. vzdělávací cestování („educational tourism“) existuje již po staletí (Dulce, Muntele, 2021), až v posledních desetiletích je registrován výrazný celosvětový nárůst mobility studentů za účelem studia mimo domovskou instituci, a to především v rámci vysokoškolského vzdělávání (Rodríguez a kol., 2012). Na tyto mobility je v současnosti soustředěna velká pozornost nejen odborníků, ale i samotných školských institucí. Jednou z hlavních priorit (především) vysokoškolského vzdělání je internacionalizace, jejímž hlavním cílem je podpora zmíněné mezinárodní mobility studentů. Za tímto účelem vzniklo několik mezinárodních programů mobilit, které vytvářejí mezinárodní vztahy a spolupráce v rámci akademického prostředí, a tím poskytují možnost studentům absolvovat alespoň část studia v zahraničí. Tedy zúčastnit se studentské mezinárodní mobility.

Hlavním výzkumným záměrem předložené diplomové práce je dopad mezinárodních programů mobilit na cestovní ruch v hostitelské destinaci. Mezinárodní mobilita studentů je mnoha autory (Amaro a kol., 2019; Bento, 2014; Rodríguez a kol., 2012 atd.) označována jako nový typ cestovního ruchu – „Academic tourism“ neboli akademický cestovní ruch, který zahrnuje mobilitu studentů do hostitelské destinace za účelem studia (Bento, 2014). Většina výzkumů se soustředí na motivace studentů a faktory výběru hostitelské destinace (např. Lesjak a kol., 2015). Jen málo z nich, tak jako předložená diplomová práce, se zabývá, jaký mohou mít tyto studentské mobility v rámci programů mobilit dopad na samotný cestovní ruch hostitelské destinace. V teoretické části diplomové práce je mimo jiné představena obecná charakteristika mezinárodních studentských mobilit a jejich vývoj. Rozdílné motivace studentů při výběru hostitelské destinace přinášejí i značné regionální rozdíly v rámci studentských mobilit. Významnou roli hrají i současné mezinárodní programy mobilit, jež umožňují studentům zúčastnit se zahraničního studia a které jsou také popsány v teoretické části.

Výzkum dopadu mezinárodních programů mobilit na cestovní ruch hostitelské destinace je předmětem praktické části diplomové práce. V této části jsou představeny základní výzkumné cíle a otázky dotazníkového šetření. Věnována je také pozornost použitým metodám získávání dat a samotnému dotazníkovému šetření, jehož účelem bylo zjistit již zmíněné dopady.

Následné analýzy ze získaných dat jsou prezentovány v další kapitole. Hlavní výsledky této diplomové práce budou shrnuty a porovnány s výsledky ostatních podobných výzkumů v závěru této práce.

Případových studií či publikací, které pojednávají o dopadech mezinárodní mobility studentů v celosvětovém měřítku, není mnoho. Proto by předložená diplomová práce mohla doplnit tuto oblast a přinést zajímavé výsledky.

2 Rešerše literatury

Migrace lidí z místa na místo je běžným jevem už od prapočátků. Důvody mohou být různé: od pracovních záležitostí až po samotnou rekreaci. I když koncept migrace za účelem vzdělání (nebo jeho šíření) existuje již po staletí, až ve 20. století byl zaznamenán „nový“ celosvětový migrační trend – studentská mobilita. Popularita mezinárodní studentské mobility posledních pár desetiletí výrazně stoupla a s ní i počet mobilních studentů. Snaha o internacionalizaci vzdělávacích systémů po celém světě (hlavně v Evropě) významně podpořila tento fenomén. Především vznik mezinárodních programů mobilit, které se plně zaměřují na studentskou mobilitu a zprostředkovávají možnost studia na zahraničních vzdělávacích institucích. Mezinárodní programovou mobilitu studentů v souvislosti s procesem internacionalizace vysokoškolského vzdělání popsala Šmídová (2015) ve své empirické studii *Internacionalizace vysokého školství: Zahraniční mobilita studentů v ČR z pohledu výzkumu Eurostudent IV*.

Podle Rodrígueza a kol. (2013) ve studii *Academic tourism: A more sustainable tourism* vykazuje tento typ mobility jistá specifika, na jejichž základě jej můžeme považovat za nový typ cestovního ruchu, nazývaný jako akademický cestovní ruch (v angličtině jako „academic tourism“). V této případové studii se autoři zabývají vlivem a dopady tohoto typu cestovního ruchu na hostitelské prostředí, v rámci nichž srovnávají udržitelnost běžného a akademického cestovního ruchu. Vzhledem k zjištěným důsledkům studentské mobility na hostitelskou destinaci se podle autorů jedná o udržitelnější typ cestovního ruchu. Stejně tak i ve studii *Academic tourism demand in Galicia, Spain* (Rodríguez a kol., 2012) se autoři zaměřují na významné dopady mezinárodní studentské mobility na hostitelskou oblast, které jsou podle jejich výsledků srovnatelné s dopady běžného cestovního ruchu. Především zdůrazňují ekonomický dopad, kterým se také zabývají autoři Martínez-Roget a kol. (2013) v případové studii *The economic impact of academic tourism in Galicia, Spain*. Z tohoto hlediska autoři diskutují i o politických důsledcích pro hostitelské destinace. Další případová studie zaměřující se na dopady mezinárodní studentské mobility *Global impact of Erasmus Exchange students for Lithuania: When its success can be named* (Selickaite, Reklaitiene, 2015) se na rozdíl od ostatních studií soustředí na koncept úspěšné implementace výměnného programu Erasmus na hostitelskou zemi – Litvu. Autoři Selickaite a Reklaitiene (2015) se ve svém výzkumném šetření zaměřili především na přínos mezinárodní studentské mobility na hostitelskou zemi a na výhody a hrozby, které nese tento mezinárodní trend. Podle autorů Amara a kol. (2019) jsou mezinárodně mobilní studenti na základě jejich chování velmi podobní turistům a v důsledku toho mají pozitivní dopad na tamní turistický průmysl. Tyto cenné poznatky autoři přinesli ve

své výzkumné studii *Erasmus students in Portugal: From students to tourists and advocates* (2019), která je zaměřena na portugalskou mezinárodní studentskou mobilitu. Práce se soustředí na to, jak mohou mezinárodně mobilní studenti přispět k cestovnímu ruchu hostitelské země svým cestovním chováním („travelling behavior“), ale také jak mohou následně přispět k její propagaci.

Důvody, proč se studenti zapojují do mezinárodní mobility, mohou být různé. Autoři Lesjak a kol. (2015) uvádí důvody spojené s akademickým a osobním růstem studenta. Výběr hostitelské destinace podle těchto autorů závisí na obecných i turistických faktorech dané destinace. Pochopení motivací a priorit studentů ve výběru hostitelské destinace může hrát klíčovou roli v tvorbě vzdělávacích politik, které mohou podpořit příchozí mezinárodní mobilitu studentů v dané destinaci. Studie *Erasmus student motivation: Why and where to go?* (Lesjak a kol., 2015) se zaměřuje na mezinárodní mobilitu Erasmus. V rámci tohoto programu zodpovídá dvě výzkumné otázky – jaké jsou motivace studentů zúčastnit se mezinárodní mobility a jaké jsou hlavní faktory ovlivňující výběr hostitelské destinace. Touto tematikou se autoři Lesjak a kol. (2020) zabývali i nadále. Jejich další studie *Erasmus+ Mobility: Empirical Insights into Erasmus+ Tourist's Behaviour* podrobněji popisuje chování studentů, vycházející z jejich hlavních motivací během mezinárodní mobility programu Erasmus a jejich podmiňující faktory. Autoři zjistili zajímavé výsledky, které ukazují na značné rozdíly v chování studentů závisící na pohlaví, věku a úrovni studia. Poptávka po akademickém cestovním ruchu je podle autora Benta (2014) poháněna především faktory, které nemusí být striktně ekonomické. Na ekonomické i neekonomické determinanty poptávky po akademickém cestovním ruchu se zaměřila empirická studie *The determinants of international academic tourism demand in Europe* (Bento, 2014), která také poukazuje na významné postavení tohoto druhu mobility v celkovém cestovním ruchu daných destinacích. Autor proto klade důraz na vzdělávací politiky a iniciativy, které by měly vzít v potaz preference studentů a faktory při výběru hostitelské destinace, aby byl co nejefektivněji využit potenciál hostitelské destinace k přilákání dalších mobilních studentů. Behaviorální analýzou mezinárodně mobilních studentů (za účelem zjištění motivačních faktorů ovlivňujících výběr hostitelské destinace) se rovněž zajímali i autoři Alves Pinto a kol. (2021) ve své studii *The Touristudent: How International Academic Mobility Can Contribute to Tourism*, a to konkrétně v případě brazilského města Curitiba. Ve výsledcích provedeného výzkumu upozorňují na podobnost chování a motivací mezi zahraničními studenty a turisty.

Socioekonomický přínos akademického cestovního ruchu vzbuzuje mezi jednotlivými hostitelskými destinacemi nutkání soutěžit o více příchozích mobilních studentů (Unurlu, 2021). V tomto případě hraje důležitou roli vzdělávací politika hostujících zemí, která by měla plně podporovat tento typ mezinárodní mobility a přijmout efektivní opatření. Podle autora Unurlu (2021) mají mezinárodní programy mobilit zásadní roli při formování akademického cestovního ruchu a internacionalizaci vzdělávacích systémů. V rámci studie *Academic Tourism and Dynamics of Tourism Destination* (Unurlu, 2021) je rozebírána mezinárodní studentská mobilita jako samostatný druh cestovního ruchu (akademický cestovní ruch). Mimo jiné se studie zaměřuje i na mezinárodní smlouvy v oblasti vzdělávací politiky a zmiňuje několik zásadních programů mobilit současnosti. Autoři Dulce a Muntele (2021) se ve své studii *International mobility and educational tourism. Case study: Erasmus program at U.S.A.M.V. Iași* zabývali mezinárodní mobilitou studentů v rámci programu Erasmus. Tento výzkum se především věnuje trendu vývoje počtu mobilních studentů na rumunské univerzitě v Iași, ale také v rámci celé Evropy. Zdůrazňuje jednotlivé regionální rozdíly na základě příchozí a odchozí studentské mobility a vyvozuje potenciální důsledky. Další publikace *Education at a Glance 2022: OECD Indicators* (OECD, 2022) se zaměřuje na mezinárodní srovnání v oblasti vzdělávacích systémů. Nedílnou součástí je i kapitola, která se soustředí na statistické ukazatele v rámci mezinárodní mobility studentů.

Stěžejní publikací pro praktickou část předložené diplomové práce byla studie *ESNSurvey 2015: Local Integration, Economic Impact and Accompanying Measures in International Mobility* (Escrivá Muñoz a kol., 2015), jež přinesla zajímavé poznatky v rámci programu mobilit Erasmus. Hlavní výsledky tohoto výzkumu se týkají především ekonomických dopadů a tzv. cestovatelských návyků („travelling habits“) studentů v hostitelské destinaci. Další důležitou publikací je diplomová práce *Vliv programu Erasmus+ na cestovní ruch v Olomouci* (Jarošová, 2017), která pojednává o studentské mobilitě prostřednictvím programu Erasmus v rámci Palackého Univerzity v Olomouci. Objasňuje motivy studentů, které vedly k výběru olomoucké univerzity, a především vliv příchozích zahraničních studentů na cestovní ruch ve městě Olomouci. Obě tyto práce se staly důležitou inspirací pro tvorbu dotazníkového šetření předložené diplomové práce. Výsledky těchto výzkumů jsou porovnávány s výsledky této práce v závěrečné diskusi.

3 Teoretické zarámování

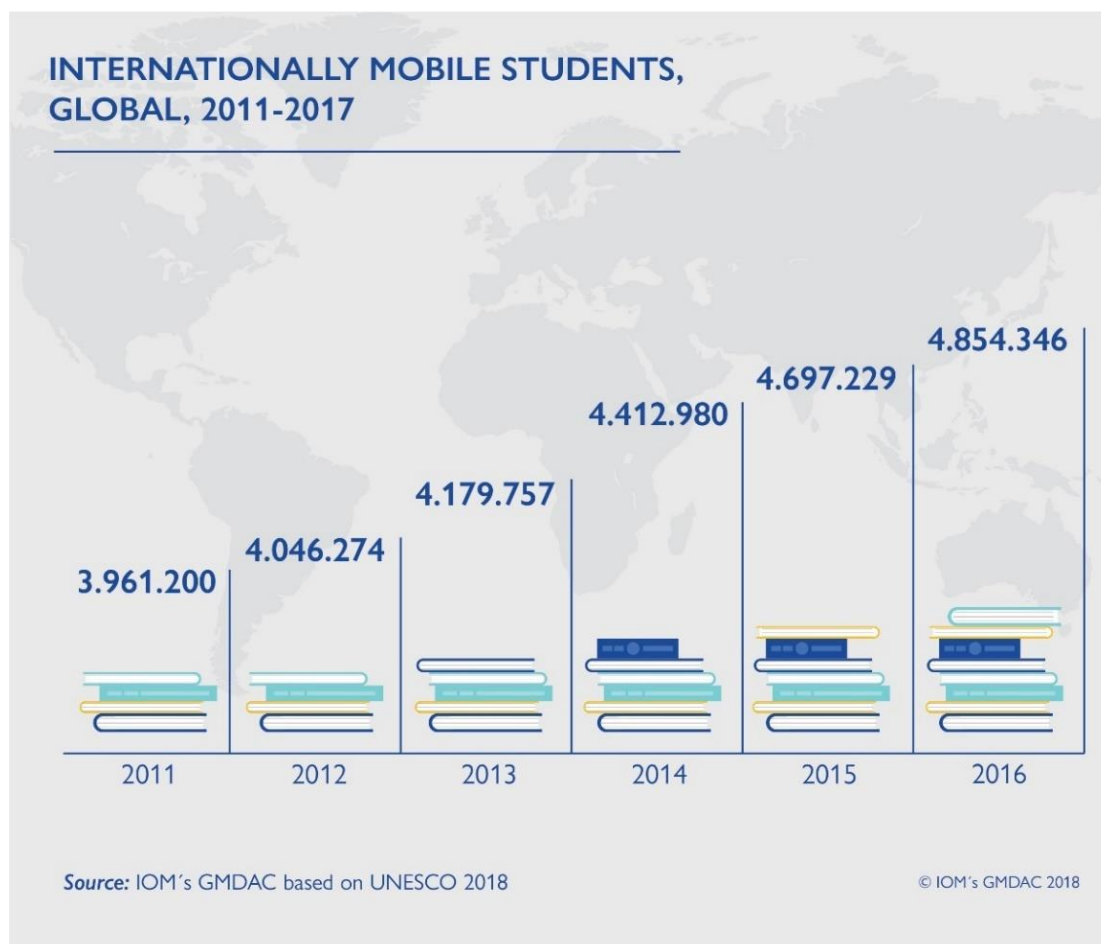
3.1 Mezinárodní mobilita studentů

Významným procesem současnosti, který má nezměrné ekonomické, sociální a politické dopady na vývoj naší společnosti, je globalizace. Globalizační procesy postupně utvářejí celosvětovou integraci naší společnosti. Jeden z nejvýznamnějších vedlejších efektů globalizace je také urychlení a zvýšení mobility nejen zboží, ale i lidí v globálním měřítku (Unurlu, 2021). Jako jeden z mnoha příkladů, který na sebe v současnosti poutá čím dál více pozornosti, je mezinárodní mobilita studentů.

Vlivem ekonomické globalizace postupně ztrácí národní hranice význam, čímž jsou značně podpořeny přeshraniční mobility. Tyto skutečnosti se začaly postupně projevovat především v akademickém prostředí. Globální integrace se stala důležitou součástí vzdělávacích systémů. Potřeba mezinárodní spolupráce vzdělávacích institucí je v současnosti jeden z hlavních strategických cílů školství, které umožňují studentům dosáhnout vzdělání v globálním kontextu a podpořit svůj osobní i profesní rozvoj (Rodríguez a kol., 2012). Tento trend má rovněž významný vliv i na samotné vzdělávací instituce, proto jsou studentské mobility velmi podporovány. V posledních desetiletích čím dál více studentů využívá možnosti strávit část svého studia v zahraničí, což způsobilo výrazný nárůst mobility studentů (Bento, 2014). Nejvýznamnější vliv na mobilitu studentů mají zejména vysokoškolské instituce, proto se většina statistik a analýz zabývá právě vysokoškolskými studenty. Podle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD, 2019) se celková mezinárodní mobilita studentů od roku 1999 do roku 2017 téměř ztrojnásobila – na obr. 1 je zobrazen vývoj v letech 2011–2016. Proto mnozí odborníci tento trend označují za současný fenomén (např. Bento, 2014).

Kromě rostoucího zájmu studentů o studium v zahraničí, roste i zájem o tyto studenty samotnými univerzitami, které tyto mobility většinou plně podporují pomocí vytváření grantů, mezinárodních dohod a spoluprací či výměnnými mezinárodními programy (Martinez-Roget a kol., 2013). Tento fenomén dozajista přispívá k akademickému či osobnímu růstu studenta. Lze očekávat, že má také významný dopad na hostitelskou destinaci, který může být srovnáván s dopady turismu (Rodríguez a kol., 2012). Obecně migrace (mobilita) lidí se často spojuje s cestovním ruchem. To může platit i v případě mezinárodní mobility studentů. Jelikož se předpokládá, že student jako cizinec v hostitelské destinaci může být součástí tamního turismu a přispívat svými aktivitami například po ekonomické stránce samotné destinaci. Pak můžeme

tento druh mobility označit za specifický typ cestovního ruchu – tzv. „academic tourism“ (Rodríguez a kol., 2012).

Obr. 1: Vývoj mezinárodní mobility studentů v letech 2011–2016

(Zdroj: Migration Data Portal, 2023)

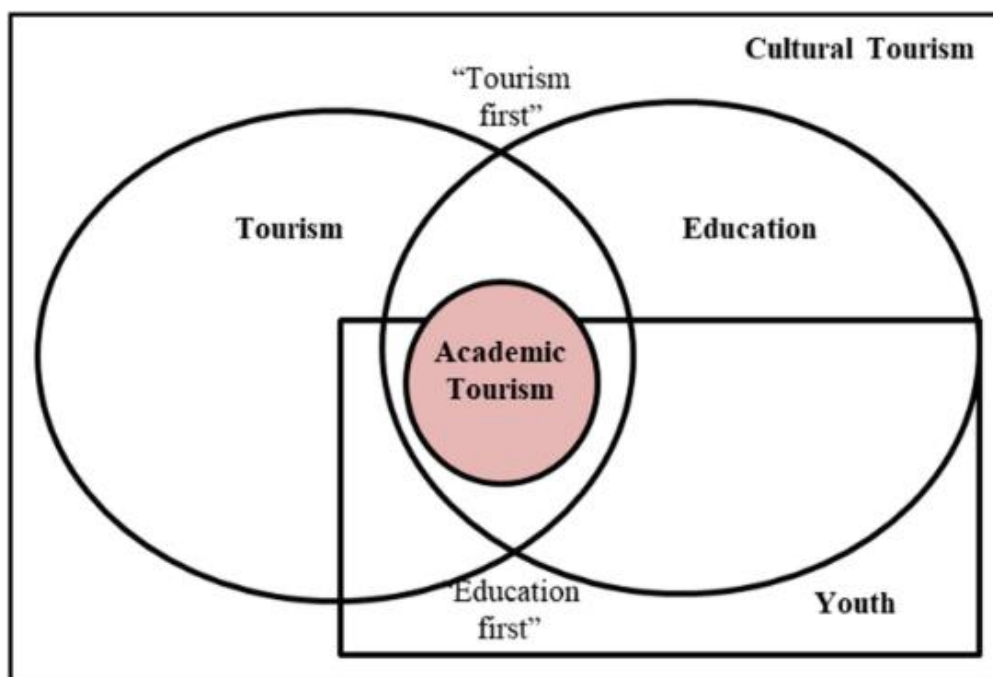
3.2 Akademický cestovní ruch („Academic tourism“)

Akademický cestovní ruch, v anglickém znění jako „academic tourism“, je často označován za novou alternativní formu cestovního ruchu (Unurlu, 2021). Podle Organizace spojených národů (United Nations, UNTWO, 2010) je cestovní ruch definován jako: „sociální, kulturní a ekonomický jev, který zahrnuje pohyb lidí do zemí nebo míst mimo jejich obvyklé prostředí za osobními, profesními či obchodními účely po dobu kratší než jeden rok“. Dále označuje studenty, kteří se zúčastňují vzdělávací mobility po dobu kratší než jeden rok, za návštěvníky hostitelské destinace (United Nations, UNTWO, 2010). Dle této definice můžeme mezinárodní mobility studentů skutečně zařadit jako nový typ cestovního ruchu – akademický cestovní ruch (Rodríguez a kol., 2012). Auroři Rodríguez a kol. (2012) na základě těchto definic popsali

akademický cestovní ruch v rámci vysokoškolského studia jako: „Všechny pobyty trávající méně než jeden rok, uskutečněné na vysokých školách mimo obvyklé prostředí studenta. Hlavním účelem těchto pobytů je absolvování vysokoškolského studia či jazykového kurzu pořádané těmito školami.“ Bento (2014) definoval tento fenomén jako: „Cestovní a studentské aktivity jedinců, kteří se pohybují mezi různými geografickými lokalitami mimo své obvyklé bydliště po dobu kratší než jeden rok, za účelem vysokoškolského studia.“

Akademický cestovní ruch podle některých autorů (např. Rodríguez a kol., 2012, Unurlu, 2021) souvisí i s jinými typy cestovního ruchu, jako jsou kulturní a vzdělávací cestovní ruch či cestovní ruch mladých („youth tourism“) – viz. obr. 2. Ačkoliv je akademický cestovní ruch zařazován jako součást vzdělávacího cestovního ruchu, je nutné je od sebe rozlišovat (Unurlu, 2021). Vzdělávací cestovní ruch je definován jako turistická aktivita jedinců s primárním účelem vzdělání, jejichž pobyt trvá alespoň jednu noc v cílové destinaci. Za aktivity vzdělávacího cestovního ruchu můžeme označit například studijní cesty pro dospělé, školní výlety, studium (nejen vysokoškolské) na zahraničních školách i školách v rámci domovského státu či účast na mezinárodních programech mobility (Dulce, Muntele, 2021). Na rozdíl od akademického cestovního ruchu, jenž se podle autorů Rodríguez a kol. (2012) zásadně odlišuje několika specifiky:

- Cílem pobytu je vysokoškolské studium.
- Délkou pobytu, která je zpravidla mnohem delší než u jiných typů cestování.
- Typem ubytování, jenž se většinou liší od typického ubytování turistů. Nejčastěji studenti bydlí na kolejích či sdílených bytech.
- Potenciálem vyšší návštěvnosti v hostitelské destinaci. Studenti podle některých studií (např. Amaro a kol., 2019) přijímají během svého zahraničního studia návštěvy.

Obr. 2: Vztah akademického cestovního ruchu a dalších druhů cestovního ruchu

(Zdroj: Martínez-Roget, Rodríguez, 2020)

Hlavní složky akademického cestovního ruchu

Podle některých autorů se může akademický cestovní ruch dále dělit na několik hlavních segmentů. Autor Unurlu (2021) rozlišuje několik hlavních prvků, které tvoří jeho celek – akademický turista, vzdělávací instituce, geografické faktory, faktory týkající se služeb a vnější prostředí.

Podle Rodrígueza a kol. (2012) jsou za **akademické turisty** považováni: „jedinci stěhující se do jiného místa, než je místo jejich obvyklého pobytu za účelem studia po dobu kratší než jeden rok“. Pojem akademický turista podle autora Benta (2015) může kromě studentů také zahrnovat i učitele a výzkumníky, kteří cestují do zahraničí za účelem vykonávání své akademické aktivity a za svým profesním rozvojem. Nejdůležitějším rysem těchto turistů je motivace vzdělání a délka pobytu, ačkoli je poměrně problémové její vymezení kvůli odlišným vízovým politikám hostujících zemí (Unurlu, 2021). Dalším úskalím je nejednotnost významu pojmů v dostupných statistikách. Jsou zde zásadní rozdíly mezi pojmy zahraniční student („foreign students“) a tzv. kreditní mobilní student („credit–mobile students“) – OECD (2022) kreditní mobilní studenty označuje jako studenty výměnných programů („students in exchange programmes“). Zatímco zahraničními studenty jsou myšleni jedinci bez státní příslušnosti, kteří jsou v současné době zapsáni v nějakém vysokoškolském studijním programu, kreditními

mobilními studenty jsou studenti mezinárodních výměnných programů, kteří jsou zapsáni ve svých domovských zemích a v zahraničí si plní pouze část studia za malý počet kreditů (Migration data portal, 2023). V současnosti většina statistik mezi těmito pojmy vůbec nerozlišuje, a proto mohou být některá data poměrně zkreslená. Ačkoliv je akademický cestovní ruch jedním z nejrychleji narůstajícím odvětvím cestovního ruchu, je prozatím poměrně ignorován (Unurlu, 2021).

Geografické faktory podle Unurlu (2021) zahrnují země vysílající akademické turisty, země přijímací akademické turisty a dopravu. Zeměmi vysílající akademické turisty se myslí domovské země studentů, kteří zde mají trvalé bydliště. Jsou to země, které motivují studenty k zúčastnění akademické mobility a ve kterých tento trend začíná i končí. Naopak země přijímající akademické turisty jsou považovány za hostující akademické destinace, ve kterých jsou vzdělávací instituce a kvalifikace přitahující tyto turisty. Často to mohou být země, které mají vyšší kvalitu kvalifikace, než je ve vysílacích zemích. Akademická mobilita má v obou případech značné dopady (Unurlu, 2021). Dalším geografickým faktorem je doprava. Nedílná součást všech mobilit. Hraje důležitou roli při výběru hostitelské země. Zahrnuje nejen dopravu, jak se akademický turista dostane do hostující země, ale i to, jak se tito turisté pohybují v rámci hostitelské země (Unurlu, 2021).

Další významnou složkou akademického cestovního ruchu jsou vzdělávací instituce. Jeden z nejdůležitějších faktorů při výběru hostitelské země. Instituce, které plně podporují internacionalizaci mezinárodního vzdělávacího prostředí a jejichž strategií je přilákání co největšího počtu zahraničních studentů. Nejdůležitější prvky, které zvyšují podíly mobilních studentů, bývají obvykle rozmanitost nabízených programů, mezinárodní spolupráce a projekty či kulturní rozmanitost (Unurlu, 2021).

Tzv. faktory týkající se služeb jsou další složkou, která tvoří akademickou mobilitu. Hostitelská destinace by měla být schopná nabídnout takové služby, do kterých náleží ubytování, stravování, rekreace či zábava apod. a které odpovídají potřebám akademických turistů (Unurlu, 2021). Také to jsou velmi důležité okolnosti, které mají významný vliv na chování studentů v této destinaci a zároveň mohou mít dopad na hostitelskou destinaci.

Vnější prostředí je podle Unurlu (2021) soubor několika faktorů, které také významně ovlivňuje výběr hostitelské destinace. Patří sem ekonomické faktory, které zahrnují například náklady na vzdělání, životní náklady či pracovní příležitosti v hostitelské destinaci. Obecně lze ekonomické faktory označit jako celkovou ekonomickou situaci v hostitelské zemi, která

ovlivňuje spotřební chování studentů během akademické mobility. Technologickými faktory je myšlena technologická vyspělost hostitelské destinace, a to především v oblasti vzdělávání (Unurlu, 2021). Vzdělávacími technologiemi můžeme rozumět různá technologická zařízení či programy, které zvyšují kvalitu výuky. Významné jsou rovněž sociální (kulturní) podmínky, které poskytují akademickým turistům navázat širší sociální vazby a porozumět tamní kultuře. Pro uskutečnění akademické mobility je velmi podstatná politická situace (tzv. politické faktory) v hostitelské zemi. To, jestli tamní politika podporuje tyto mobility, jaká je úroveň bezpečnosti nebo jakou má země imigrační a zahraniční politiku, ovlivňuje významně volbu hostitelské destinace (Unurlu, 2021). Poslední poměrně subjektivní faktory jsou tzv. enviromentální (fyzikální) podmínky hostitelské země – například klimatické podmínky mohou hrát poměrně důležitou roli v preferencích studentů ohledně volby destinace (Unurlu, 2021).

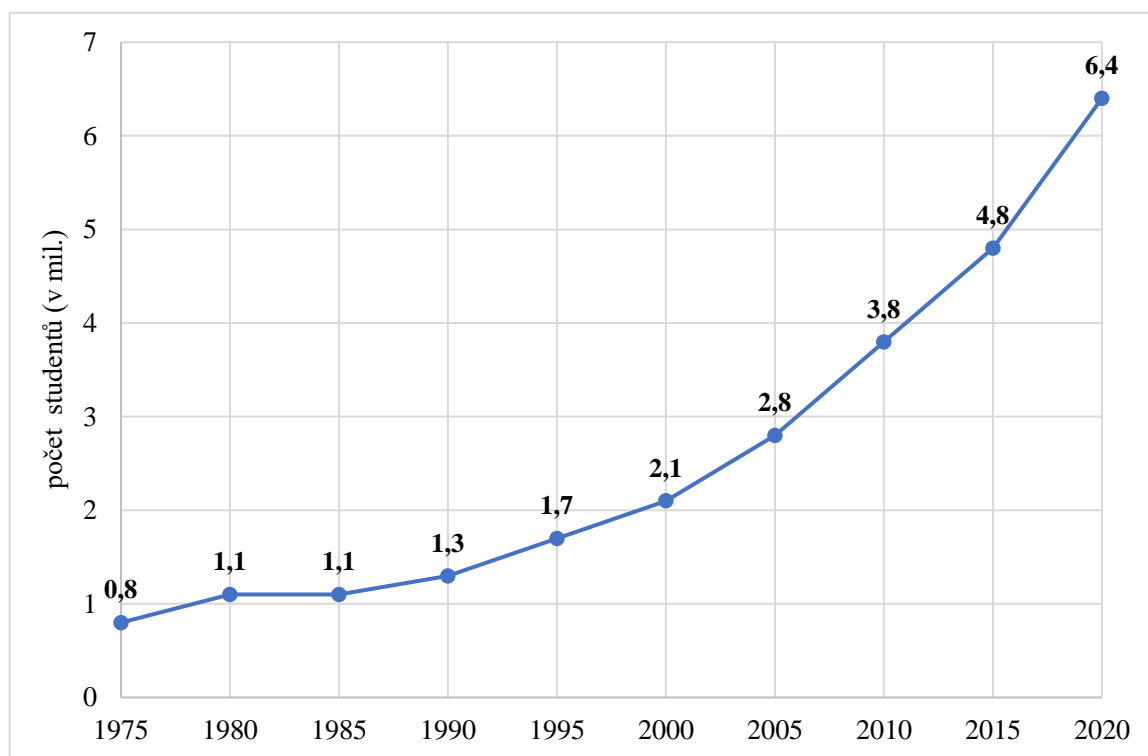
3.3 Vývoj mezinárodní mobility studentů

Mobility studentů nejsou pouze současným fenoménem, ale mají poměrně dlouhou historii (Šmídová, 2015). Již ve středověku šířili své učení vědci či studenti přes hranice států. Období renesance se stalo významným mezníkem průlomu ve vědě a významu vzdělání jako takovém. Avšak nejzásadnějším obdobím pro nárůst samotné mobility lidí se stalo 20. století. Díky významným událostem této doby vznikly mezinárodní organizace a spolupráce, které v mnoha případech přispěly k neomezenému pohybu lidí. Také proces globalizace hraje klíčovou roli ve vývoji mobility.

3.3.1 Boloňský proces

Současně s globalizací je úzce spjata tzv. internacionalizace, která je v současnosti důležitou strategií vysokoškolských institucí. Zaměřuje se především na mezinárodní spolupráce a propojenost vzdělávacího prostředí. Šmídová (2015) popisuje internacionalizaci jako „konkrétní reakci vysokých škol na proces globalizace, díky které se zároveň globalizace jako taková dále umocňuje“. Reakcí na tyto skutečnosti byl Boloňský proces, který byl v roce 1999 podpořen 29 evropskými zeměmi. Hlavním cílem bylo začlenění národních vzdělávacích systémů do společného evropského vzdělávacího prostoru (Selickaite, Reklaitiene, 2015). Obecně vytvořit prostor vzdělávacího prostředí, ve kterém bude možný volný pohyb studentů a akademických pracovníků (Šmídová, 2015). Studentské mobility, které jsou důležitou součástí tohoto procesu, tak nabyly nových rozměrů. K úspěšnému plnění těchto cílů vzniklo několik mezinárodních programů (například Erasmus Exchange Program), které slouží jako jeden z nástrojů k plnění Boloňského procesu, a tím zvyšují i celkovou mobilitu studentů ve světě.

V posledních letech se stalo vysokoškolské prostředí v tomto ohledu poměrně konkurenční. Vysokoškolské instituce si jsou vědomy přínosů, které tato mobilita přináší. Proto se většina z nich zaměřuje na jejich podporu. I v případě samotných studentů roste zájem o zapojení do mezinárodních mobilit pomocí programů mobilit. Díky tomu je posledních 20 let registrován značný růst mobility studentů. Podle statistik OECD (2011) bylo v roce 1975 celkem 0,8 milionu mezinárodních studentů, kteří studovali mimo svoji domovskou zemi. V době Boloňského procesu stoupl počet těchto studentů přes 2 miliony. Od této průlomové události začal počet mezinárodních studentů stoupat výrazně rychleji než kdykoliv předtím. Podle Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO, 2023) v roce 2010 dosáhl tento počet 3,8 milionů studentů, což byl téměř dvojnásobek mezinárodních studentů než v době Boloňského procesu. Celosvětová mezinárodní mobilita studentů v roce 2020 dosáhla 6,4 milionů, jejíž průměrný růst od roku 1998 činil 5,6 % ročně (OECD, 2022). Rovněž musí být zohledněna pandemická situace COVID-19, která měla do značné míry vliv na vývoj mezinárodní mobility studentů. Ačkoliv nedošlo k poklesu podílu těchto mobilních studentů, průměrný růst se zpomalil (OECD, 2022). Vývoj mezinárodní mobility studentů v období 1975–2020 je zobrazen na obr. 3. Podle Leventa (2016) se odhaduje počet studentů studujících mimo svoji domovskou zemi (v rámci terciárního vzdělání) na 8 milionů v roce 2025.

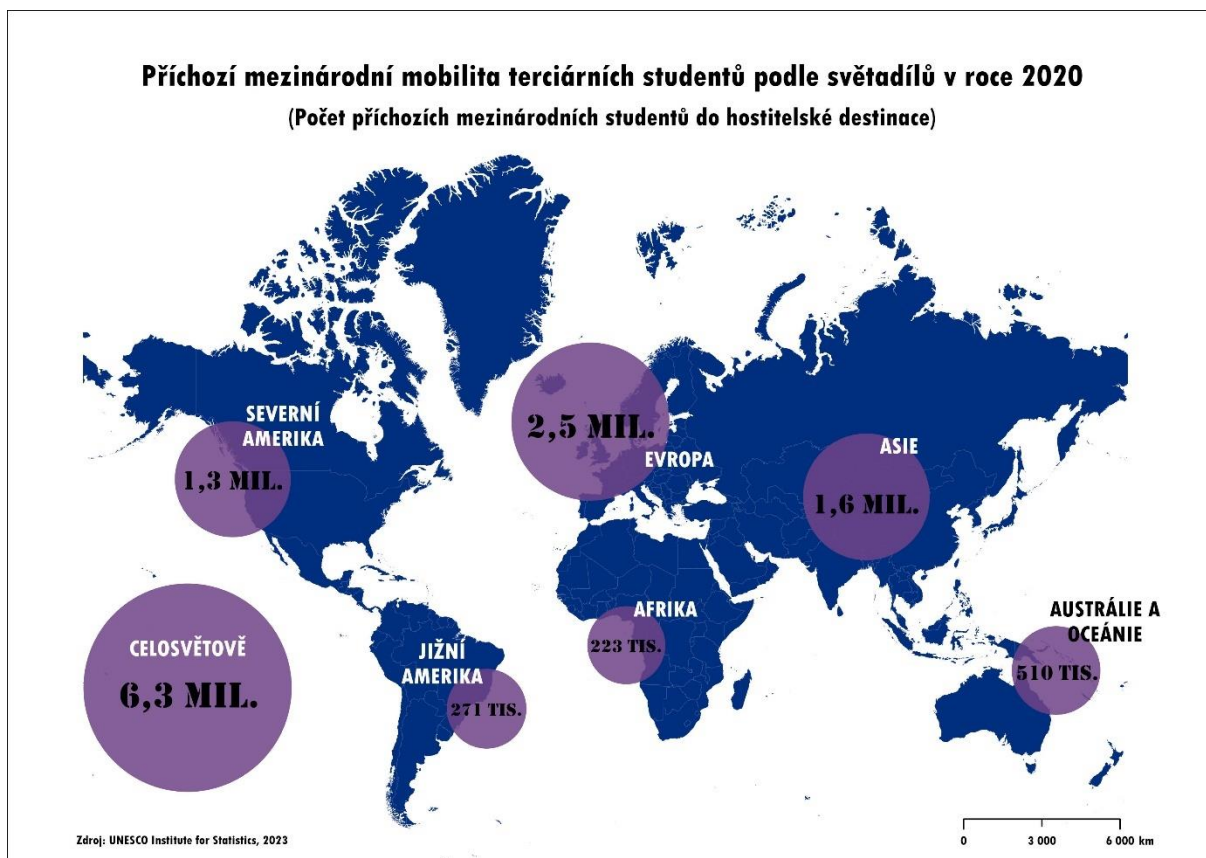
Obr. 3: Vývoj mezinárodní mobility studentů v letech 1975–2020

(Zdroj: UNESCO Institute for Statistics, 2023; OECD, 2011)

Je nutné poznamenat, že téměř veškeré statistiky pracují se zahraničními studenty. Jelikož jsou statistiky v oblasti tzv. „students in exchange programmes“ (studenti výměnných programů – viz kapitola 3.2.1) poměrně omezeny, většina dat je zaměřena právě na zahraniční studenty. OECD (2022) uvádí, že studenti v rámci výměnných programů se nezapočítávají do mezinárodní mobility studentů kvůli jejich krátkodobému pobytu v hostitelské zemi, který zpravidla netrvá celý akademický rok. Mezinárodní mobilita studentů je podle této organizace (OECD, 2023) definovaná jako: „Podíl počtu zapsaných mezinárodních studentů terciárního vzdělávání z celkového počtu studentů terciárního vzdělávání zapsaných v hostitelské destinaci. Mezinárodní studenti („international students“) jsou ti, kteří získali předchozí vzdělání v jiné zemi a nejsou rezidenty země, kde aktuálně studují. Pokud nejsou k dispozici mezinárodní studenti, lze využít jako zástupce zahraniční studenty – studenti, kteří nejsou občany země, v níž studují.“ Proto je důležité tyto skutečnosti vzít v potaz, jelikož některé data mohou být poněkud zkreslená.

3.3.2 Regionální rozdíly v mezinárodní mobilitě studentů

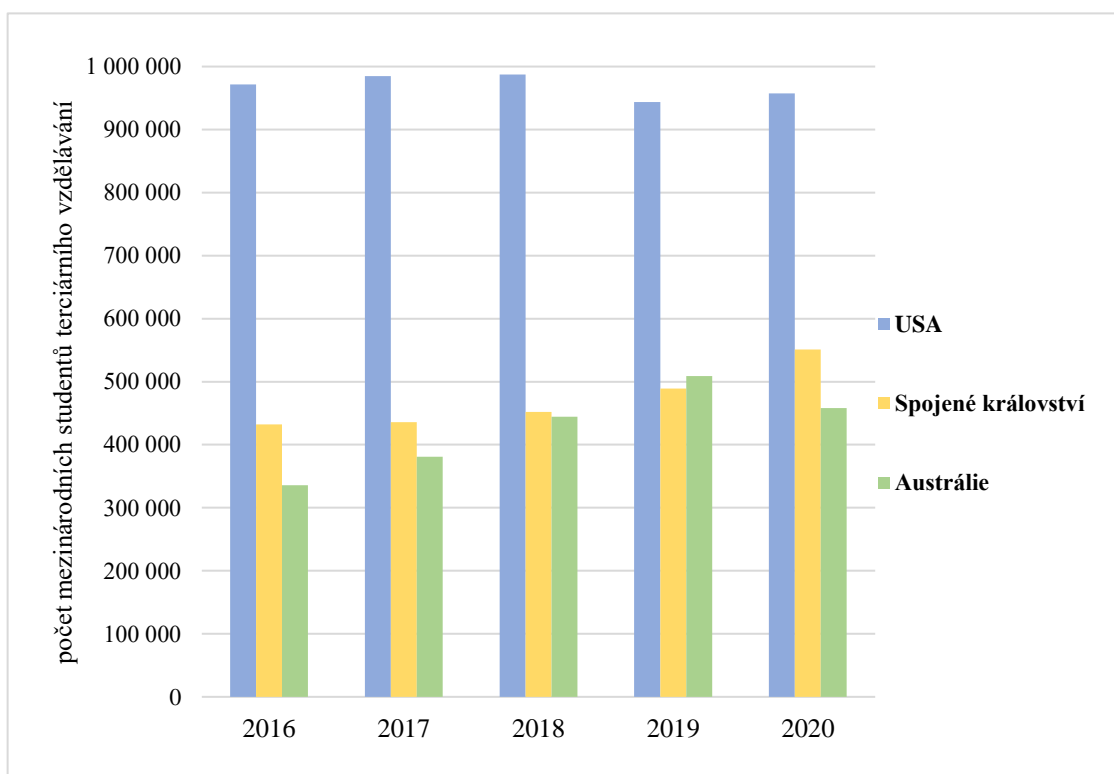
Globální růst mezinárodní mobility studentů, který vyplývá z mezinárodních statistik a dat, je nepopiratelný. Avšak několik studií ukazuje, že tento trend není v celosvětovém měřítku rovnoměrný. Naopak jsou v této oblasti výrazné mezinárodní rozdíly. Lesjak a kol. (2015) zdůrazňují vliv motivace studentů k účasti mezinárodní studentské mobility a jejich faktory, na jejichž podstatě je založena také teorie „push and pull factors“. Podle Unurlu (2021) existuje mnoho faktorů, které zásadně ovlivňují poptávku mezinárodní mobility studentů, a to především osobní motivace studentů. Atraktivita hostitelských destinací se může v celosvětovém měřítku výrazně lišit.

Obr. 4: Počet příchozích mezinárodních terciárních studentů podle světadílů v roce 2020
(Zdroj: UNESCO Institute for Statistics, 2023; Esri, Global Mapping; ArcGIS Pro; vlastní zpracování)

Jelikož veškeré statistiky jsou zaměřeny na mezinárodní mobilitu studentů v rámci terciárního vzdělávání, bude celá tato kapitola zaměřena právě na terciární oblast. Podle statistik UNESCO (2022) je v globálním měřítku největší tok studentů terciárního vzdělávání směřující do Evropy. Roku 2020 do Evropy přijelo studovat 2,5 miliónu studentů. Dalšími nejnavštěvovanějšími hostitelskými destinacemi v rámci mezinárodní mobility studentů byly roku 2020 země v Severní Americe (1,3 mil. mezinárodních studentů) a v Asii (1,6 mil. mezinárodních studentů). Naopak nejméně studentů za tento rok navštívilo Jižní Ameriku a Afriku (UNESCO, 2023). Levent (2016) zdůrazňuje vliv úrovně ekonomické vyspělosti hostitelské destinace, jelikož mnoho studentů z rozvojových zemí migruje právě do ekonomicky vyspělých zemí za účelem získání kvalitnějšího vzdělání. Samotná úroveň vysokoškolských institucí hraje důležitou roli v ekonomickém rozvoji destinace (Levent, 2016). Proto můžeme v této oblasti pozorovat výrazné regionální rozdíly.

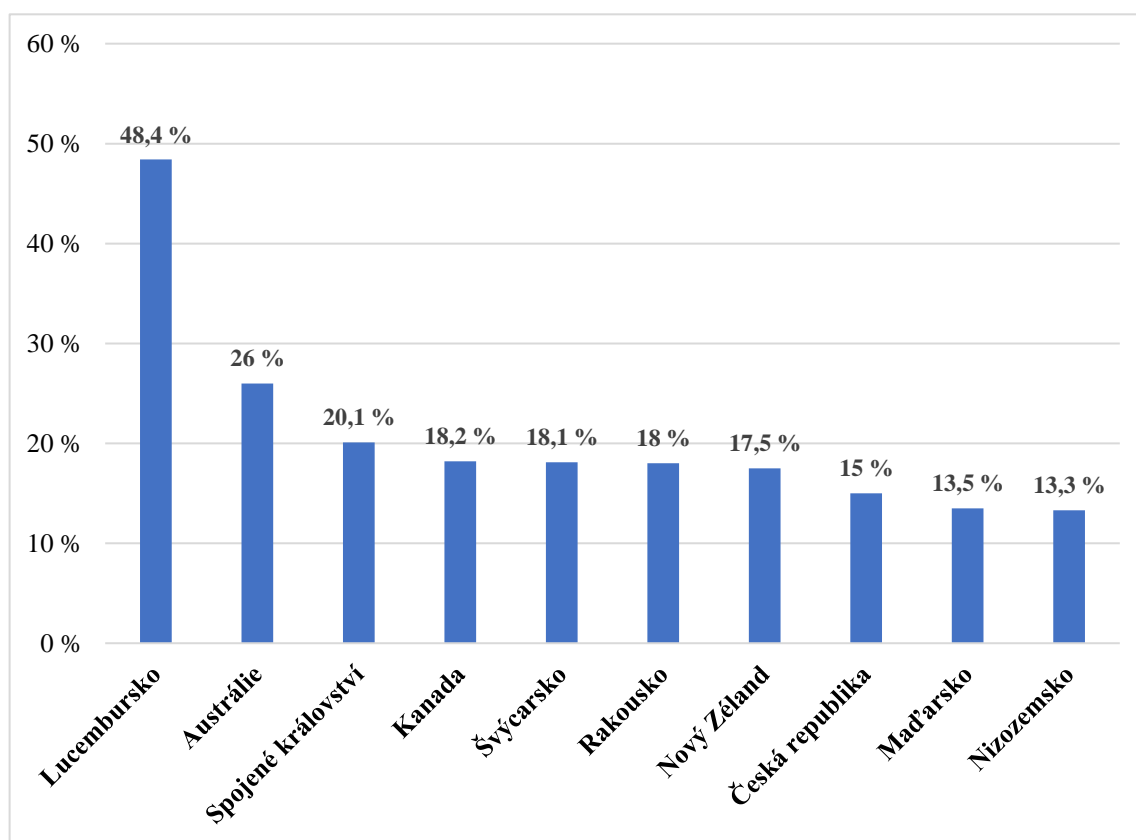
Podle autorů Rodrígueza a Martíneze-Roeta (2021) jsou nejoblíbenějšími hostitelskými destinacemi v rámci terciárního vzdělávání mezinárodní studentské mobility tyto státy: Spojené státy americké, Spojené království Velké Británie a Severního Irska (dále jen Spojené království), Francie a Austrálie. OECD (2022) uvedla, že nejvíce mezinárodních terciárních studentů ze zemí OECD míří především do Spojených států amerických, Austrálie, Kanady, Německa či do Spojeného království. Přičemž hlavní „nejatraktivnější“ destinací, která sčítá nejvíce mezinárodních studentů jsou Spojené státy americké (USA). Tyto skutečnosti také potvrzují statistiky UNESCO (2022), v nichž je USA spolu se Spojeným královstvím a Austrálií dlouhodobě nejnavštěvovanějšími zeměmi z hlediska počtu mezinárodních studentů (viz obr. 5). V roce 2020 tyto tři země zahrnovaly 31 % všech příchozích mezinárodních studentů. Všechny tyto země můžeme označit za vyspělé, což může mít na vysokou příchozí mezinárodní mobilitu studentů významný vliv. Dalším faktorem vysoké studentské mobility těchto států může být společný jazyk (Unurlu, 2021). Podle OECD (2022) označila anglicky mluvící země za nejatraktivnější hostitelské destinace. Mimo anglicky mluvící země jsou nejatraktivnější evropské státy – Německo a Francie (OECD, 2022).

Obr. 5: Vývoj počtu mezinárodních studentů terciárního vzdělávání podle hostitelské země v období 2016–2020

(Zdroj: UNESCO Institute for Statistics, 2023; vlastní zpracování)

Pokud vezmeme v potaz podíl zapsaných mezinárodních studentů na celkový počet všech zapsaných studentů v hostitelské destinaci v rámci terciárního vzdělávání (tzv. příliv mezinárodních terciárních studentů), pak v rámci zemí OECD nejvyšší hodnoty vykazuje jednoznačně Lucembursko, a to 48 %. Je však potřeba zmínit, že je tato hodnota ovlivněna celkovým počtem domácích studentů, kterých je oproti jiným zemím výrazně méně. Mezi další země s vysokým podílem mezinárodních studentů patří již zmiňované Spojené království a Austrálie. Naopak Spojené státy americké, označované jako „nejatraktivnější hostitelská destinace“, nenáležejí mezi země s nejvyšším podílem mezinárodních studentů, jelikož jejich podíl tvoří pouze 5,1 % (OECD, 2023). Všechny 10 zemí s nejvyšším přílivem mezinárodních terciárních studentů v roce 2020 je zobrazeno na obr. 6.

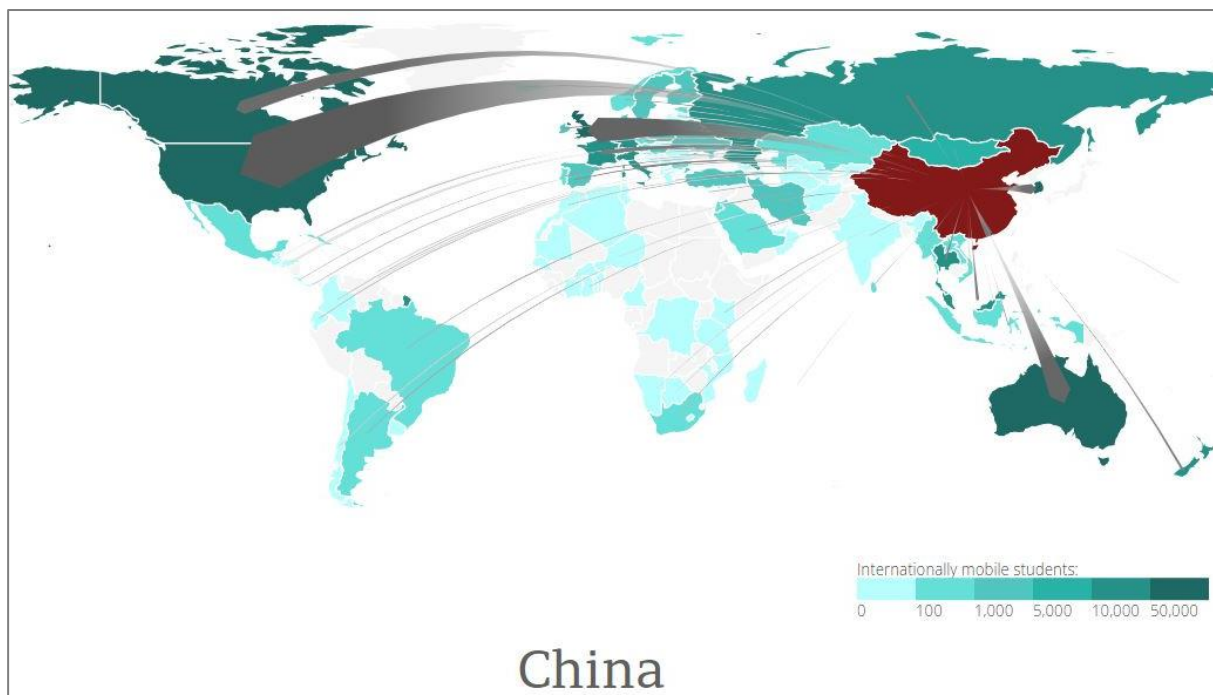

Obr. 6: 10 zemí OECD s nejvyšším přílivem mezinárodních terciárních studentů v roce 2020 (%)

(Zdroj: OECD, 2023; vlastní zpracování)

Co se týká odchozí mezinárodní mobility studentů podle země původu, lze pozorovat zcela odlišný trend na rozdíl od té příchozí. Podle OECD (2022) tvoří asijská studenty největší skupinu v rámci mezinárodní studentské mobility terciárního vzdělávání. V roce 2020 bylo celkem 58

% ze všech mezinárodních studentů ze zemí OECD původem z Asie. Statistiky UNESCO (2023) ukazují, že největší část mezinárodních studentů pochází z Číny a Indie. Tyto dvě národnosti představují cca 25 % všech mezinárodních studentů. Hlavní cílové (hostitelské) destinace čínských a indických studentů jsou: Spojené státy americké, Spojené království, Austrálie a Kanada, kam se soustřeďují dvě třetiny těchto studentů (OECD, 2022). Také Vietnam, Korejská republika či Nepál se řadí mezi země s nejvyšší odchozí mezinárodní studentskou mobilitou (UNESCO, 2023).

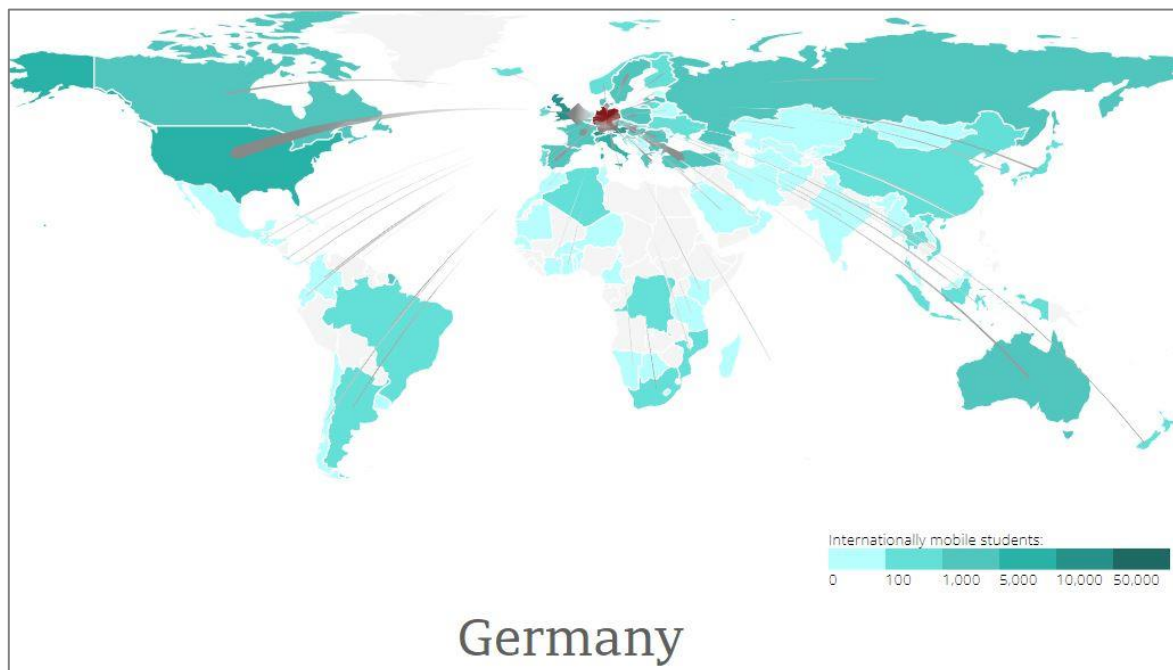

Obr. 7: Hlavní toky odchozích mezinárodně mobilních terciárních studentů z Číny v roce 2020

(Zdroj: UNESCO Institute for Statistics, 2023)

Dalším významnou destinací původu mezinárodních studentů v rámci terciárního vzdělávání je Evropa. V roce 2020 evropští studenti tvořili přes 16 % z celkové mezinárodní studentské mobility. Podle OECD (2022) v roce 2020 většina těchto studentů upřednostňovala pobyty v rámci samotné Evropy, konkrétně 41 % mobilních evropských studentů studovalo v rámci Evropské unie. V rámci charakteru mezinárodních toků mobilních studentů se zdůrazňuje důležitý faktor blízkosti domovské a hostitelské země (OECD, 2021), který se potvrzuje především u mezinárodních studentských mobilit v rámci Evropy. Nejvíce evropských mobilních studentů v roce 2020 pocházelo z Německa a Francie. Co se týká německých mobilních studentů, většina z nich upřednostnila pobyty v Rakousku, Spojeném

království či Švýcarsku (viz obr. 8). Na rozdíl od francouzských studentů, kteří nejčastěji studovali v rámci mezinárodních mobilit v Kanadě, Belgii, Spojeném království a Švýcarsku (UNESCO, 2023). Obecně lze v rámci evropských mezinárodních studentských mobilit pozorovat většinu toků ze zemí původu (domovských zemí) směřující do jim vzdálenostně blízkých hostitelských zemí, a to především do sousedních.

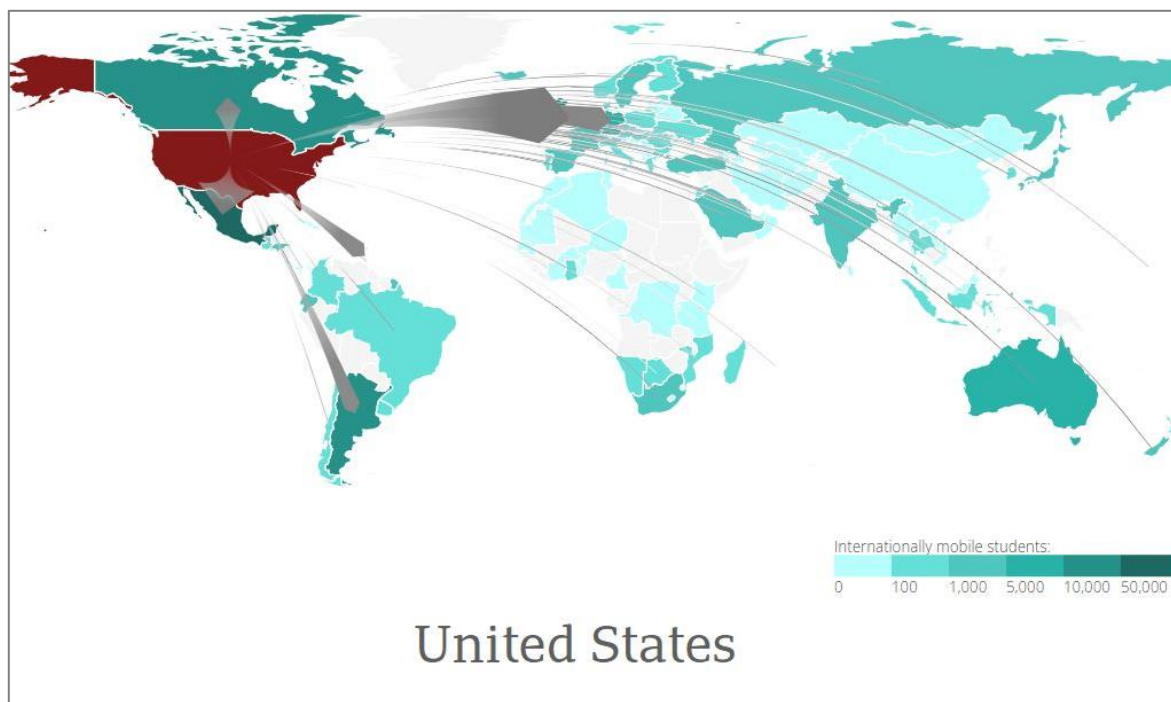

Obr. 8: Hlavní toky odchozích mezinárodně mobilních terciárních studentů z Německa v roce 2020

(Zdroj: UNESCO Institute for Statistics, 2023)

Zaměříme-li se na nejvyspělejší státy světa – G7, i zde byly v roce 2020 pozorovány zajímavé trendy v rámci mezinárodní studentské mobility terciárního vzdělávání. Obecně nejatraktivnější hostitelské destinace pro mobilní studenty z těchto států jsou především Spojené státy americké, Spojené království či Kanada (samotné vyspělé státy G7). U evropských států G7 (Spojené království, Německo, Francie a Itálie) jsou upřednostňovány mobility především v rámci Evropy. Co se týká Kanady a Spojených států amerických, i zde funguje tzv. faktor blízkosti. Podle počtu vyjíždějících studentů ze Spojených států byly nejčastějšími hostitelskými destinacemi Mexiko, Spojené království, Kanada či Německo. Podobně i v případě kanadských mobilních studentů, kteří nejčastěji studovali ve Spojených státech amerických, Spojeném království, Austrálii a Mexiku. Pro japonské mezinárodně mobilní studenty byly nejčastější hostitelské destinace již zmíněné státy – Spojené státy

americké, Spojené království, Austrálie a Německo. Obecně lze říci, že mezinárodně mobilní studenti z těchto států obvykle vyjíždí studovat do jiných vyspělých regionů G7. Naopak v rámci příchozích mezinárodních studentů jsou tyto země nejčastěji hostitelskou destinací především pro studenty z Číny a Indie. Mimo jiné se v případě Francie také jedná především o rozvojové africké státy jako je například Alžírsko, Maroko či Senegal. Hlavním faktorem může být společný jazyk (OECD, 2022), jelikož se jedná o bývalé francouzské kolonie.

Obr. 9: Hlavní toky odchozích mezinárodně mobilních terciárních studentů z USA v roce 2020

(Zdroj: UNESCO Institute for Statistics, 2023)

V Evropské unii se statistiky Eurostatu přímo zaměřily na „kreditní mobilní absolventy“ v terciárním vzdělávání, kteří se během svého studia zúčastnili nějaké studentské mobility či pracovní stáže za účelem získání akademického kreditu. Podle Eurostatu (2022) v roce 2020 absolvovalo v rámci studentských mobilit asi 440 tisíc kreditních mobilních studentů, ačkoli se podle statistik jedná o přibližné číslo kvůli neúplným datům. Nejvíce těchto absolventů pochází z Francie, Německa a Itálie (státy G7). Kreditní mobilní studenti se dále rozlišují podle úrovně studia – bakalářské (bachelor's), magisterské (master's) či doktorské (doctoral). Konkrétní počty kreditních mobilních studentů zobrazuje níže uvedená tabulka (viz tab. 1).

Tab. 1: Počet kreditních mobilních absolventů terciárního vzdělání podle států Evropské unie v roce 2020

	Terciární vzdělání				
	Celkem	Krátkodobé terciární	Bakalářské	Magisterské	Doktorské
EU ⁽¹⁾	438 228	14 577	198 365	215 358	9 928
Francie	165 348	10 407	42 296	111 762	883
Německo ⁽²⁾	68 900	-	39 000	29 900	:
Itálie	44 664	796	14 788	24 937	4 143
Španělsko	44 318	2 641	31 518	7 087	3 072
Nizozemsko	35 404	192	26 474	8 738	:
Švédsko	9 214	32	4 645	4 255	282
Rakousko	9 030	-	4 759	3 944	327
Finsko	8 867	-	5 019	3 807	41
Dánsko	8 545	380	4 820	2 823	522
Belgie ⁽³⁾	8 276	-	5 069	3 207	-
Polsko ⁽⁴⁾	8 117	0	3 976	4 045	96
Česká republika ⁽⁵⁾	5 852	0	2 174	3 444	234
Portugalsko	5 681	16	3 698	1 948	19
Maďarsko	3 166	17	1 783	1 328	38
Rumunsko	2 272	-	1 381	863	28
Litva	1 927	-	1 424	468	35
Slovensko	1 660	:	714	866	80
Řecko	1 323	-	1 273	50	:
Chorvatsko	1 219	0	384	782	53
Lotyšsko	1 144	57	790	286	11
Bulharsko ⁽⁶⁾	890	-	550	309	31
Estonsko ⁽⁷⁾	735	-	401	334	:
Lucembursko	599	-	559	15	25
Slovinsko	423	6	293	123	1
Kypr	345	33	276	29	7
Malta	309	0	301	8	0
Irsko	:	:	:	:	:
Norsko	5 016	:	3 418	1 595	3
Turecko ⁽⁸⁾	3 055	34	2 769	222	30
Srbsko	841	-	525	272	44
Severní Makedonie	402	:	364	38	:

Pozn.: Na základě země, kde bylo vydáno maturitní vysvědčení, pokud není uvedeno jinak. Na základě země obvyklého bydliště v Estonsku, Irsku, Španělsku (neplatí pro krátkodobé terciární vzdělání), Itálii, Slovinsku a Severní Makedonii. Na základě občanství v zemích: Maďarsku, Nizozemsku (pouze pro doktorské studium), Slovensku, Srbsku a Turecku. Na základě země vyššího sekundárního/předchozího vzdělání ve Španělsku (pro krátkodobé terciární vzdělání) a Lotyšsku. Na základě země vyššího sekundárního vzdělání a občanství ve Francii. Další kritéria: Švédsko. Odhady: Bulharsko.

(1) Na základě dostupných údajů za členské státy EU uvedených v tabulce.

(2) Údaje jsou zaokrouhleny na nejbližších 100.

(3) Nedostatečné pokrytí dat: údaje se týkají pouze Vlámského společenství.

(4) *Krátkodobé terciární vzdělání: zanedbatelný nebo nulový počet absolventů a studentů ze zahraničí.*

(5) *Krátkodobé terciární vzdělání: nedostatečné pokrytí dat.*

(6) *Překrytí dat: údaje zahrnují i některé studenty, kteří začali studovat v zahraničí.*

(7) *Nedostatečné pokrytí dat.*

(8) *Údaje za rok 2019.*

(:) *Data nejsou k dispozici.*

(-) *Data nelze použít.*

Zdroj: Eurostat, 2022; vlastní zpracování

Autoři Selickaite a Reklaitiene (2015) upozorňují na rozdíly mezi východní a západní Evropou. V roce 2014 měly ekonomicky slabší státy východní Evropy více vyjíždějících mobilních studentů než přijíždějících, což může představovat jisté riziko tzv. odlivu mozků („brain drain“) – vzdělání či kvalifikovaní lidé migrují do zahraničí. Pokud by tyto tendence přetrvávaly, mohly by mít negativní dopad na ekonomiku těchto zemí (Selickaite, Reklaitiene, 2015). Důležitou roli při výběru hostitelské země hrají aspekty jako je geografická či jazyková blízkost zemí (Eurostat, 2022). V rámci Evropské unie v roce 2020 většina kreditních mobilních studentů upřednostňovala studium především ve Španělsku či Německu. Obecně se studentská mobilita ve většině případech soustředí na státy západní Evropy. Významnou hostitelskou destinací mimo členské státy Evropské unie byly Spojené státy americké, Spojené království a Austrálie. Například u severovýchodních zemí Evropy (Švédsko, Norsko, Dánsko), z nichž kreditní mobilní studenti vyjíždějí hlavně do těchto zemí. Nejvýznamnější hostitelské země v rámci kreditní studentské mobility států Evropské unie jsou zobrazeny v tabulce 2.

Tab. 2: Podíl kreditních mobilních absolventů terciárního vzdělání ve státech EU podle tří největších hostitelských zemí

Domovská země	Pořadí hostitelských zemí s nejvyšším podílem kreditních mobilních studentů					
	1. země	Podíl (%)	2. země	Podíl (%)	3. země	Podíl (%)
EU ⁽¹⁾	Španělsko	10,8	Spojené království	10,1	USA ^(*)	7,4
Belgie	:	:	:	:	:	:
Bulharsko ⁽²⁾	Španělsko	13,4	Německo	12,8	Česká republika	7,1
Česká republika ⁽³⁾	Německo	10,6	Španělsko	8,7	Spojené království	7,1
Dánsko	USA	12,6	Austrálie	9,1	Spojené království	6,3
Estonsko	:	:	:	:	:	:
Finsko	Německo	9,2	Nizozemsko	6,9	Španělsko	6,6
Francie	Spojené království	16,4	Španělsko	12,6	USA	9,2
Chorvatsko	Španělsko	13,4	Německo	10,7	Portugalsko	9,6
Irsko	:	:	:	:	:	:
Itálie ⁽⁴⁾	Španělsko	22,7	Francie	10,8	Německo	9,1
Kypr	Řecko	40,9	Španělsko	8,4	Belgie	6,4
Litva	Polsko	10,4	Slovinsko	9,4	Dánsko	7,3
Lotyšsko	Litva	10,1	Španělsko	8,5	Německo	8,0
Lucembursko	Německo	35,1	Francie	20,0	Portugalsko	8,8
Maďarsko	Německo	15,3	Španělsko	11,3	Itálie	9,7
Malta	Spojené království	26,5	Itálie	15,5	Finsko	11,0
Německo ⁽⁵⁾	Francie	10,3	Spojené království	10,3	USA	9,4
Nizozemsko ⁽⁵⁾	Španělsko	7,8	USA	6,9	Spojené království	6,3
Polsko	Španělsko	17,1	Německo	12,9	Itálie	11,2
Portugalsko	Španělsko	17,1	Německo	12,9	Itálie	11,2
Rakousko	Německo	13,3	Španělsko	8,5	USA	8,5
Rumunsko	Francie	13,2	Itálie	11,7	Španělsko	10,9
Řecko	Španělsko	13,8	Německo	13,6	Francie	13,6
Slovensko ⁽⁴⁾	Česká republika	17,7	Polsko	9,1	Španělsko	8,6
Slovinsko	:	:	:	:	:	:
Španělsko	Itálie	17,9	Polsko	7,9	Spojené království	7,1
Švédsko	USA	14,2	Spojené království	9,6	Austrálie	7,1
Norsko ⁽⁴⁾	Austrálie	17,9	USA	11,8	Spojené království	7,1
Severní Makedonie ⁽⁴⁾	Turecko	23,9	Chorvatsko	15,7	Slovinsko	9,0
Srbsko	Německo	11,5	USA	11,5	Španělsko	8,9

(*) *Spojené státy americké*

(1) *S výjimkou Belgie, Estonska, Irska a Slovinska.*

(2) *Překrytí dat: údaje zahrnují i některé studenty, kteří začali studovat v zahraničí.*

(3) *Krátkodobé terciární vzdělání: nedostatečné pokrytí dat.*

(4) *S výjimkou krátkodobého terciárního vzdělání.*

(5) *S výjimkou doktorského studia.*

(:) *Data nejsou k dispozici.*

Zdroj: Eurostat, 2022; vlastní zpracování

3.4 Mezinárodní programy mobility

Jedna z nejdůležitějších priorit (především) ve vysokoškolském vzdělání je snaha o internacionalizaci. Na základě těchto cílů byla roku 1999 přijata Boloňská deklarace, jejíž hlavní prioritou bylo vytvoření jednotného evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání, a tak byl díky Boloňské deklaraci významně podpořen pohyb mezinárodních studentů. Mezinárodní mobilita studentů se může uskutečňovat v různých formách. **Individuální mobilita** zahrnuje studenty absolvující v zahraničí celý studijní program, či jeho část. Na rozdíl od **programové mobility**, která díky mezinárodním spolupracím a dohodám vysokoškolských institucí umožňuje studentům zúčastnit se studia mimo svoji domovskou instituci po dobu jednoho nebo více semestrů (Šmídová, 2015). Mezinárodní programy mobility slouží jako efektivní nástroj k naplnění cílů stanovené Boloňskou deklarací a internacionalizací. Evropská unie vyvinula hned několik programů mobility za účelem jejich podpoření, a tím zvýšení vzdělávací, profesní, osobní a kulturní výměny mezi členskými státy (Alves Pinto a kol., 2021). Mezinárodní programy mobility významně ovlivňují celkovou mezinárodní mobilitu studentů, a tím i akademický cestovní ruch.

Jelikož se Boloňský proces týká pouze evropského vzdělávacího prostředí, vzniklo zde mnoho mezinárodních programů mobility podporujících studentskou mobilitu. Jedním z hlavních výměnných studentských programů Evropské unie byl program **Socrates**, jehož hlavním cílem byla podpora studentské mobility, inovací a studia jazyků v rámci vzdělávacích systémů Evropy (Unurlu, 2021). Tento program zahrnoval několik hlavních projektů, které se zaměřovaly na různé oblasti priorit ve vzdělávání. Součástí byl program Erasmus podporující vysokoškolské vzdělání, včetně studentské mobility a mezinárodních spoluprací. Program Comenius se zaměřoval především na školní vzdělávání a výchovu obecně. Součástí byly také projekty jako Grundtvig podporující vzdělání dospělých nebo také program Lingua, jehož účelem byl rozvoj studia evropských jazyků (Unurlu, 2021). V rámci Evropské unie také fungoval program **Leonardo da Vinci**, který byl zaměřen na oblast odborného vzdělávání a přípravy, a to především prostřednictvím zahraničních stáží. Program Socrates a Leonardo da Vinci se staly roku 2007 součástí **programu celoživotního vzdělávání** (EFTA, 2007). Účelem

programu celoživotního vzdělávání (Lifelong learning programme) byl rozvoj celoživotního učení a vzdělávacích programů členských zemí. Zaměřil se na zlepšení mezinárodních spoluprací, mobility mezi vzdělávacími systémy, a především na celkovou kvalitu vzdělání v Evropské unii. Tento program fungoval pouze v období 2007–2013, poté byl zahrnut do komplexnějšího programu **Erasmus+** (EFTA, 2007). Tento program je jeden z nejrozšířenějších a nejvýznamnějších programů mobilit, který tvoří významný podíl na celkové mezinárodní mobilitě studentů. Proto mu je věnována následující podkapitola.

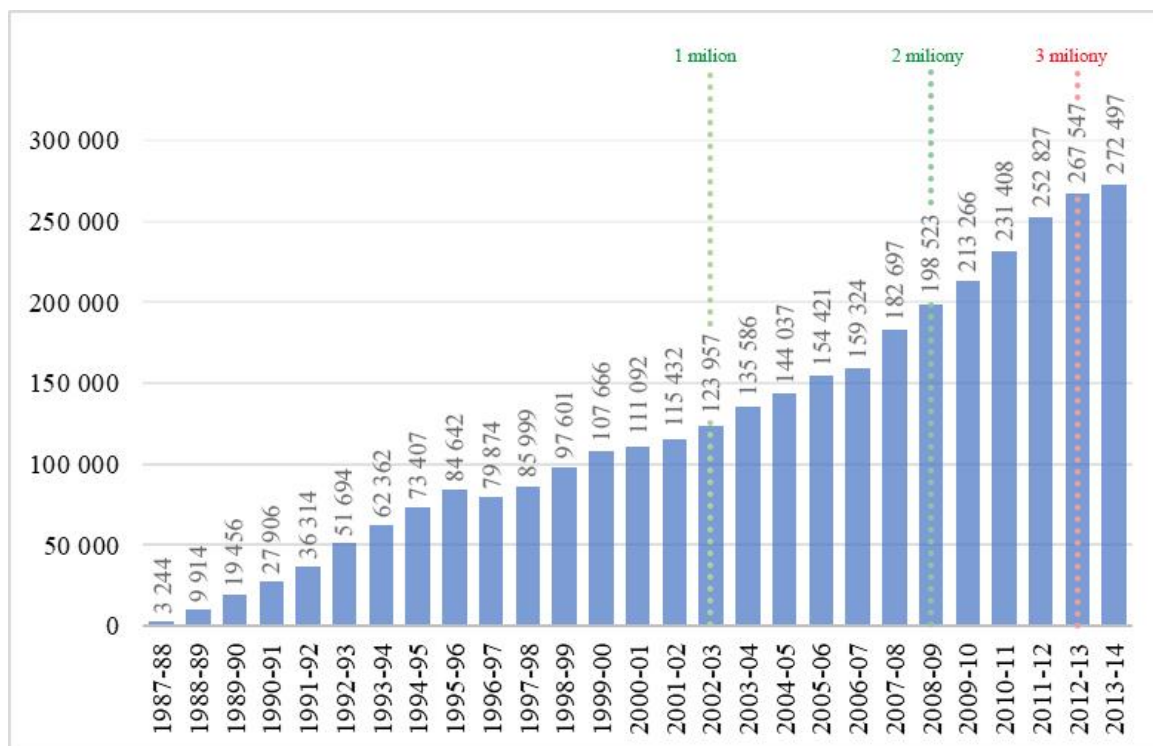
V současnosti fungují i jiné programy mobilit. Například výměnný program **CEEPUS** zaměřený na univerzitní studium. Díky mezinárodní dohodě mezi členskými zeměmi poskytuje granty na mobilitu pro studenty a akademické pracovníky. Multilaterální dohoda se týká 15 podunajských zemí v Evropě. **Visegrádský stipendijní program** podporuje mobilitu studentů magisterských a doktorských programů v rámci střední a východní Evropy. Do projektu je zapojeno více než 190 akreditovaných vysokých škol v Evropě (Visegrad Fund, 2023). Německá instituce **Goethe Institut** podporuje rozvoj vědy a kultury po celém světě. Jeden z jejích předních programů je také zaměřen na mezinárodní výměnu a na regionální a celosvětovou spolupráci v oblasti vzdělání (Goethe-Institut, 2023). V rámci mezinárodních partnerství mohou mezi sebou vzdělávací instituce uzavírat bilaterální či multilaterální dohody, které upevňují vzájemné spolupráce a podporují studentskou mobilitu. Například program **AKTION** je dlouhodobá bilaterální dohoda mezi Českou republikou a Rakouskem podporující jejich spolupráci v oblasti vysokoškolského vzdělávání. (DZS, 2023).

Program Erasmus+

Erasmus+ je program podporující vzdělávání, odbornou přípravu, mládež a sport v Evropě a nabízí možnost mobility a spolupráce v těchto oblastech (Evropská komise, 2023). Erasmus neboli Evropský regionální akční program pro mobilitu vysokoškolských studentů (European Region Action Scheme for Mobility of University Students) byl založen roku 1987 Evropskou unií. Primárně se jedná o studentský výměnný program, při němž studenti absolvují část svého studia na zahraniční hostitelské univerzitě po dobu 3 až 12 měsíců. Za zahraniční studium tito studenti neplatí žádné poplatky. Úspěšné dokončení výměnného kurzu je uznáno jako součást studia na domovské instituci (Evropská komise, 2017) – za zahraniční studium jsou studentům uznány kredity. Mimo jiné Erasmus také podporuje mobilitu akademických pracovníků a vzájemné spolupráce mezi vysokoškolskými institucemi členských zemí, které mají pozitivní

vliv při rozvoji a inovacích ve vzdělávání. Erasmus se stal celosvětově nejúspěšnějším programem mezinárodní studentské mobility (Evropská komise, 2015).

V průběhu let program Erasmus prošel několika změnami, jeho zaměření a spolupráce se postupně rozšiřovaly. V roce 1987, prvním roce jeho zahájení, se zúčastnilo programu přes 3 tisíce studentů z 11 různých evropských zemí. Původním záměrem byla podpora společných studijních programů v rámci evropských vysokoškolských institucí. Avšak v devadesátých letech byla podpořena myšlenka volného pohybu studentů a internacionalizace, čímž nabyl Erasmus nových rozměrů (Breznik, Skrbínek, 2020). Od svého počátku Erasmus eviduje neustálý růst počtu mobilních studentů. Rostoucí trend tohoto programu překročil v akademickém roce 2002/2003 hranici 1 milionu studentů, kteří se od počátku jeho založení zúčastnili zahraničního studia prostřednictvím Erasmu. Během dalších 6 let se studentská mobilita navýšila o další milion studentů. Později se stal Erasmus součástí programu celoživotního vzdělávání (Lifelong Learning Programme). V programovém období 2007–2013 spolupracovalo celkem 33 zemí, z nichž bylo 27 členských států Evropské unie spolu s Chorvatskem, Islandem, Lichtenštejnskem, Norskem, Švýcarskem a Tureckem. Na toto programové období byl vyčleněn rozpočet 3,1 miliardy eur, z čehož byla většina použita na studentskou mobilitu. Konkrétně v akademickém roce 2011/2012 tvořily studentské mobility asi 80 % celkového rozpočtu daného programového období (Evropská komise, 2015). Dle Evropské komise (2013) v tentýž rok využil možnost zahraničního studia v rámci Erasmu jeden z dvaceti studentů ze zúčastněných zemí. Ke konci programového období 2007–2013 bylo dosaženo dalšího významného milníku – 3 milionů studentů, kteří se doposud zúčastnili programu Erasmu (Evropská komise, 2015). Vývoj studentské mobility prostřednictvím programu Erasmus je zobrazen na obr. 10.

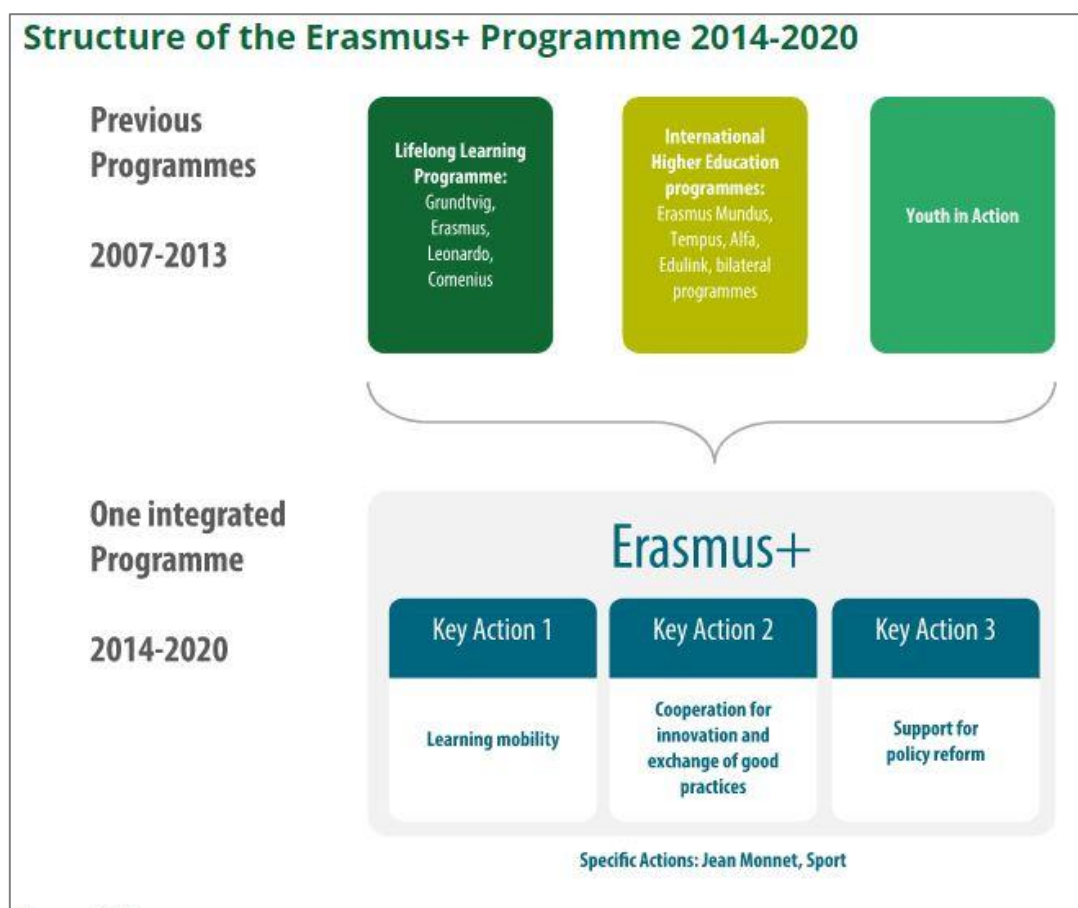
Obr. 10: Vývoj studentské mobility v rámci programu Erasmus v období 1987–2014

(Zdroj: Evropská komise, 2015; vlastní zpracování)

Následující programové období 2014–2020 přineslo řadu změn. Na základě podpory vzdělání a sportu Evropská unie sdružila několik programů (včetně programu Erasmus) do nového programu Erasmus+ – viz obr. 11. Programové období bylo zaměřeno na podporu zaměstnanosti, vzdělání dospělých, inovací a především na podporu spolupráce a mobility v oblasti vzdělávání (Evropská komise, 2023). Evropská komise (2017) uvedla ve své výroční zprávě roku 2017, že za posledních 30 let vyjelo na zahraniční studijní pobyt prostřednictvím programu Erasmus téměř 4,5 milionů studentů. V tomto období nejvíce přicházejících mobilních studentů zaznamenalo hlavně Španělsko, Spojené království a Německo (Evropský auditorský dvůr, 2018). Současné programové období 2021–2027 plynule navázalo na hlavní priority předchozího období a přidalo několik dalších strategických okruhů. Program Erasmus+ v tomto programovém období řeší především sociální začleňování, digitální (Digital Erasmus+) a zelenou (Green Erasmus+) transformaci. Celkový rozpočet činí 26,2 miliardy eur, což je téměř dvojnásobek rozpočtu minulého programového období (Evropská komise, 2023). Podle statistik Evropské unie (2022) se v roce 2021 zúčastnilo výměnného programu Erasmus+ téměř 650 tisíc účastníků. V současnosti je do tohoto programu zapojeno asi 90 % evropských

vysokoškolských institucí, které poskytují studentům a akademickým zaměstnancům možnost zúčastnit se široké nabídky studijních programů a kurzů (Evropská komise, 2017).

Podle Evropské komise (2023): „Obecným cílem programu je prostřednictvím celoživotního učení podpořit vzdělávání, profesní a osobní rozvoj jedinců v oblasti vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu v Evropě i mimo ni, a tím přispívat k udržitelnému růstu, kvalitním pracovním místům a sociální soudržnosti.“ Priority se dále dělí do tří klíčových okruhů, přičemž mobilita jedinců je jeden z nich. V rámci tohoto okruhu jsou podporovány příležitosti mobility pro studenty (všech stupňů vzdělání) a zaměstnance v oblasti vzdělávání (Evropská komise, 2023). S ohledem na rostoucí počty mobilních studentů prostřednictvím tohoto výměnného programu i mimo něj lze očekávat vliv těchto mobilit na domácí i hostitelská prostředí.

Obr. 11: Struktura programu Erasmus+ 2014–2020

(Zdroj: Evropský auditorský dvůr, 2018)

3.5 Dopady mezinárodní studentské mobility

Mezinárodní mobilita studentů v posledních letech nabyla mnohem dynamičtějších rozměrů. Jak bylo řečeno v předcházejících kapitolách, počty mezinárodních studentů neustále rostou. Proto je potřeba se zaměřit nejen na tento fenomén, ale hlavně na jeho vedlejší důsledky. Jeho dopady mají všestranný efekt. Bezpochyby mají významný vliv na samotný rozvoj studentů i vzdělávací instituce, které jsou bezprostředními aktéry této mezinárodní mobility. Mimo jiné lze také sledovat dopad na prostředí hostitelské destinace, který vychází z chování mezinárodních studentů během pobytu v této destinaci. Vyjma samotného vysokoškolského vzdělání je podle Selickaite a Reklaitiene (2015): „strategickou součástí vzdělávacího systému každé země, která má přímý vliv na sociální, ekonomickou, politickou a kulturní úroveň státu“.

Tento fenomén výrazně ovlivňuje především mezinárodní vzdělávací systém. Rapidně stoupající počty studentů a jejich preference při výběru destinace významně ovlivňují konkurenční prostředí mezi jednotlivými vzdělávacími institucemi. Snaha přilákat co největší počet mezinárodních studentů se pak odráží na mnoha aspektech politiky vzdělávání těchto institucí a na definici stěžejních strategií pro úspěšný vývoj (Levent, 2016). Levent (2016) dále dodává: „Mnoho zemí investuje v této oblasti značné investice, aby se staly atraktivnější destinací v rámci mezinárodního vzdělávání.“ To se může například odrážet ve výši školného, odbornosti v cizím jazyce, kvalitě vzdělávání či vízové politice (Levent, 2016). Příliv mezinárodních studentů významně ovlivňuje ekonomickou stránku hostitelské destinace – náklady na ubytování, školné či spotřební chování studentů. Avšak z opačného pohledu může mít region s převyšujícím odlivem studentů do zahraničí negativní ekonomický dopad – především ztrátou kvalifikovaných lidí. Rostoucí počet mezinárodních studentů může také ovlivnit trh práce hostitelské země, jelikož představuje potenciální kvalifikovanou pracovní sílu. Tímto způsobem lze podpořit i tamní regionální rozvoj. Mimo to, jedním z nejdůležitějších důsledků, který je součástí priorit v rámci mezinárodního vzdělávání, je vzájemná propojenost a spolupráce mezinárodních vzdělávacích institucí napříč celým světem.

Jednou z nejzásadnějších složek této mobility jsou studenti, kteří významně podmiňují vývoj a následný dopad mezinárodní mobility v oblasti vzdělávání. Stejně tak i samotná mobilita přispívá k všestrannému rozvoji studenta. Podle Lesjaka a kol. (2020) mezinárodní mobilita studentů podporuje profesní (akademický) růst studenta, v rámci něj může poznat jiný systém výuky, zlepšit znalosti cizího jazyka, zvýšit svoje znalosti či dovednosti. Rozvíjí se i jeho osobní stránka – pozná novou kulturu, navštíví nová místa nebo naváže nové sociální

(mezinárodní) vazby. V rámci mezinárodní mobility mohou studenti posílit i profesní stránku, díky níž mohou zlepšit své budoucí pracovní příležitosti (Lesjak a kol., 2015). Všechny tyto skutečnosti jsou silně ovlivněny osobními motivacemi a preferencemi studentů při volbě hostitelské destinace.

Dopady mezinárodní studentské mobility jsou poměrně široké a ovlivňují hned několik úrovní hostitelské destinace. Ačkoliv počty migrujících studentů tohoto typu mobility rapidně stoupají, doposud nebyl řešen výrazný problém spojený s překročením únosné hranice (např. jako v cestovním ruchu „overtourism“). Naopak v současnosti většina vzdělávacích institucí tento fenomén především podporuje. Zároveň je z dosavadních studií zřejmé, že tato forma mobility pozitivně přispívá hostitelské zemi, a to hned z několika hledisek. Tyto přínosy lze rozlišit z akademické, kulturní, politické a ekonomické úrovně (Selickaite, Reklaitiene, 2015). Ze všech uvedených přínosů bývá nejčastěji vyzdvihován hlavně ekonomický dopad na hostitelskou zemi, který by se dal z určitého pohledu přirovnat k dopadům běžného turismu (Rodríguez a kol., 2012).

3.5.1 Dopady mezinárodní mobility studentů na cestovní ruch

Několik autorů ve svých studiích (např. Amaro a kol., 2019; Lesjak a kol., 2015) poukazuje na vzájemnou podobnost mezi mezinárodně mobilními studenty a turisty během pobytu v hostitelské destinaci. Tato podobnost plyne nejen z motivací studentů při výběru hostitelské destinace, ale i z jejich chování během tohoto studia. Atraktivita cestovního ruchu byla podle Lesjaka a kol. (2015) jednou z hlavních motivací mezinárodních studentů při výběru hostitelské země. To také potvrzují zjištění autorů Amara a kol. (2019) – většina těchto studentů v rámci mezinárodní mobility aktivně cestuje a poznává i jiná místa mimo hostitelskou oblast. Proto je mezinárodní mobilita studentů často označována jako podsegment cestovního ruchu tzv. akademický cestovní ruch. I v tomto případě jsou mezinárodní studenti označováni za jistý typ turistů (Martinez-Roget a kol., 2013), jejichž chování bezpochyby ovlivňuje hostitelské prostředí. Podle autorů Dulce a Muntele (2021) je mezinárodní mobilita studentů důležitá i z turistického hlediska, jelikož vytváří důležité příjmy v rámci místního cestovního ruchu. Za těchto okolností by bylo vhodné brát tuto mobilitu jako důležitou součást managementu „turistické“ destinace (Dulce, Muntele, 2021). Jaký má tento typ mobility dopad na cestovní ruch hostitelské destinace, bude popsáno níže.

Zprvu je vhodné upozornit, že určení dopadů mezinárodní mobility studentů je velmi obtížné. Mohou být ovlivňovány mnoha aspekty – jako například celkovým počtem

mezinárodních studentů v hostitelské destinaci, délkou pobytu studentů a jejich preferencemi, politickým systémem vzdělávání jednotlivých zemí, úrovni kvality vzdělávání, celkovým postavením hostitelské země v rámci mezinárodního turismu nebo ekonomickou vyspělostí této země. Z tohoto hlediska nelze očekávat, že mezinárodní mobilita studentů bude mít jednoznačně stejný dopad na každou hostitelskou destinaci. I v případě konkrétní hostitelské země je nutné vzít v potaz úroveň, na které tyto dopady zkoumáme. Dopad z hlediska regionální úrovně bude jistě odlišný v porovnání s celkovým dopadem na národní úrovni. Dalším úskalím je nedostatečnost a nejednotnost statistického základu v oblasti mezinárodní mobility studentů, který je důležitým podkladem při určování těchto dopadů (Martinez-Roget a kol., 2013). I přesto existuje několik studií věnujících se tomuto tématu.

Mezinárodní studenti jsou díky svému chování a motivacím srovnáváni s klasickými turisty. Podle Rodríguez a kol. (2012): „Má tento demografický pohyb výrazný dopad na hostitelskou oblast, který může být srovnatelný s dopadem konvenčních turistických pobytů.“ Několik autorů (např. Lesjak a kol., 2015; Alves Pinto a kol., 2021; Rodríguez a kol., 2012) potvrzuje pozitivní vliv mezinárodní studentské mobility na cestovní ruch hostitelské země. Mnoho studentů se zapojuje do mezinárodních programů mobility za účelem poznání cizí země. Jejich motivace cestovat jsou často vyzdvihovány jako hlavní priority zahraničního studia, které se odrážejí i v konečném důsledku jejich chování. Studie zabývající se tímto tématem zjistily, že mezinárodní studenti v rámci svého zahraničního pobytu aktivně cestují a poznávají hostitelskou zemi. Ve svém volném čase často podnikají výlety, jejichž cílem jsou místa atraktivní i pro běžné turisty. Ať už se jedná o kulturní památky, přírodní rezervace nebo jiné atrakce země. V případové studii Amara a kol. (2019) se ukázalo, že všichni mezinárodní studenti navštívili nejméně 5 měst v rámci hostitelské země, někteří dokonce navštívili i sousední zemi. Autoři Escrivá Muñoz a kol. (2015) zjistili, že víc jak jedna čtvrtina mobilních studentů navštíví během jejich mezinárodního studia odhadem asi 10 měst v rámci hostitelské země, přičemž se ubytovávají v běžných ubytovacích zařízeních. Způsob dopravy, strava, typ ubytování nebo účel cesty ovlivňují místní turismus, a přispívají tak k jeho rozvoji. Především z ekonomického hlediska lze nejlépe posoudit dopady spojené s volnočasovými aktivitami mezinárodních studentů. Podle Amara a kol. (2019) mezinárodní studenti utrácejí při cestování po hostitelské zemi více peněz za dopravu a ubytování. Finanční náklady vynaložené na ubytování a dopravu (zahrnující dopravu do cílové destinace i v rámci ní) jsou základními ukazateli potenciálu místního turismu. Průměrné finanční výdaje mezinárodních turistů jsou podle Martíneze-Rogeta a kol. (2013) výrazně (až čtyřikrát) vyšší než výdaje běžných turistů

(viz tab. 3). Podle Amara a kol. (2019) mezinárodně mobilní studenti utratí 250–900 eur měsíčně. Přičemž výše celkové útraty závisela na míře cestování po hostitelské zemi. Z ekonomického hlediska lze přisoudit mezinárodní mobilitě (akademickému cestovnímu ruchu) vyšší pozitivní ekonomický dopad. Ze sociokulturního pohledu může turistický účel těchto cest podpořit místní kulturu a památky, a tím přispět i k jejich zachování (Iglesias, 2022).

Tab. 3: Relativní ekonomický význam akademického cestovního ruchu

	Akademický cestovní ruch	Konvenční cestovní ruch (*)	Poměr mezi akademickým a konvenčním c.r. (%)
Počet návštěvníků	3 212	932 870	0,34 %
Přímé výdaje (v tis. eurech)	11 589	744 430	1,56 %
Výdaje na jednoho návštěvníka	3 608	798	4,52 %
Celkový počet přenocování	462 528	7 462 960	6,20 %
Průměrný počet přenocování (dny)	144	8	1800 %

(*) Všichni zahraniční turisté kromě těch, kteří jsou zahrnuti pod akademickými turisty (Data IET, 2011)

Zdroj: Rodríguez a kol., 2013; vlastní zpracování

V tomto případě jsou mezinárodní studenti považováni za jistý typ turistů, ale přesto se od sebe navzájem liší. Klíčovým rozdílem je délka pobytu – na rozdíl od turistů zůstávají mezinárodní studenti v hostitelské destinaci delší dobu, čímž mohou snižovat sezónnost v cestovním ruchu hostitelské destinace (Rodríguez a kol., 2013). Navíc mohou vytvářet ekonomický příjem pro místní obyvatele i mimo hlavní turistickou sezónu (Alves Pinto a kol., 2021). Naprostá většina studentů během mezinárodního studia bydlí na kolejích, sdílených bytech nebo v rodinách. Naopak podle Rodrígueza a kol. (2013): „Turisté upřednostňují pobyt v hotelech či jiných podobných zařízeních, které mohou mít negativní vliv na životní prostředí kvůli jejich velikosti a poloze.“ Jelikož jde primárně o studenty mezinárodní mobility, jejichž hlavním účelem je studium, není potřeba nové infrastruktury cílené především na tento typ turistů. Na základě těchto skutečností lze akademický cestovní ruch označit za udržitelnější formu cestovního ruchu, která generuje řadu pozitiv pro regionální rozvoj hostitelské destinace (Rodríguez a kol., 2013).

Mezinárodní mobilita studentů zvyšuje pravděpodobnost dalších návštěv v hostitelské destinaci. Výzkumy zabývající se dopady tohoto fenoménu zjistily další významné přínosy pro cestovní ruch týkající se návštěvnosti hostitelské destinace. Podle Amara a kol. (2019) studenti během mezinárodní mobility přitahují další krátkodobé návštěvy rodinných příslušníků a přátel,

což následně potvrdila jejich případová studie ohledně mezinárodní studentské mobility v Portugalsku. Stejně tak výzkum od Escriváa Muñoz a kol. (2015) poukázal na studenty výměnných programů, kteří během svého zahraničního studia přijmou v průměru až 4 návštěvy. Téměř polovina těchto návštěvníků upřednostňuje ubytování v běžných placených ubytovacích zařízeních na průměrnou dobu asi 4 dnů (Escrivá Muñoz a kol., 2015). Dalším způsobem, jak mezinárodní studenti mohou podpořit zvýšení návštěvnost v hostitelské destinace je propagace jejich zkušenosti mezi svými blízkými. Většina studentů doporučuje návštěvu destinace, v níž studovali (Amaro a kol., 2019). Výzkum autorů Rodríguez a kol. (2013) poukázal na skupinu studentů (cca 80 % všech dotazovaných), kteří byli ochotní doporučit svou hostitelskou univerzitu dalším potenciálním mezinárodním studentům. Zajímavá zjištění autorů Amara a kol. (2019) naznačují, že mnoho studentů má v úmyslu se v budoucnu vrátit do hostitelské destinace, kde studovali. To potvrzuje i výzkum Rodríguez a kol. (2013), v němž naprostá většina mezinárodních studentů plánuje znovu navštívit hostitelskou destinaci. Motivaci doporučit destinaci známým nebo ji znovu navštívit silně ovlivňuje tzv. image destinace, která hraje roli i v samotném cestovním ruchu (Amaro a kol., 2019).

Ze sociokulturního hlediska hrají mezinárodně mobilní studenti také významnou roli. Důležitým znakem těchto studentů, který je zásadně odlišuje od běžných turistů, je délka pobytu trávající až několik měsíců. Ačkoliv svůj volný čas mohou často trávit turistickými aktivitami, v hostitelské destinaci se musí přizpůsobit místnímu životu. Studenti zde podléhají normálnímu spotřebnímu chování, které vede k potřebě integrace do místní komunity. Místní integrace může být velmi důležitá i co se týká turismu hostitelské destinace. Pochopení a respektování místní kultury a mentality může napomoci k udržitelnějšímu způsobu turismu v rámci hostitelské oblasti. Vzájemná integrace mezi místními a mezinárodními studenty bývá poměrně nedostatečná. Tito studenti mají tendence uzavírat se do svých sociálních komunit a místní obyvatelé většinou také netráví čas s cizinci (Escrivá Muñoz a kol., 2015). Důležitým prostředkem pro lepší vzájemné porozumění je znalost cizího jazyka, která je často označována jako jedna z hlavních motivací účasti na mezinárodním programu mobilit. Za tímto účelem měli studenti větší ambice trávit více času s místními obyvateli nebo dokonce sdílet bydlení s místními studenty (Escrivá Muñoz a kol., 2015). Za těchto okolností má vzájemná adaptace mezinárodních studentů do místních komunit příznivý dopad na sociokulturní prostředí hostitelské destinace. I z pohledu místních obyvatel, kteří mohou navázat lepší vazby s cizinci. Po této stránce by bylo vhodné, aby se vzdělávací instituce v rámci mezinárodních studentských

mobilit více zaměřily na podporu integrace mezinárodních studentů mezi místní obyvatele, a tím tak podpořili vzájemné souznění místních obyvatel s turisty.

Studie zabývající se mezinárodní mobilitou studentů a jejich dopadem dokazují hned několik pozitivních přínosů pro hostitelskou destinaci, které taky přispívají k celkovému cestovnímu ruchu hostitelské země. Avšak hostitelské země nemají vybudovanou dostatečně efektivní politiku, která by tímto způsobem podpořila akademický cestovní ruch (Rodriguez a kol., 2013). Mezinárodní mobilita studentů jako forma cestovního ruchu představuje v hostitelské zemi velký potenciál. Proto by bylo vhodné přizpůsobit se natolik, aby se zvýšil ekonomický i sociální dopad této mobility, a přitom zabránit vedlejším negativním dopadům. Mezinárodní studenti se od turistů jistým způsobem liší. Dle Amara a kol. (2019): „Mají tyto studenti různé potřeby, a to je třeba chápat jako příležitost k vytváření služeb a produktů přizpůsobeným těmto potřebám.“

4 Cíle práce

Podle podobně zaměřených výzkumů (např. Amaro a kol., 2019; Rodríguez a kol., 2012) jsou mezinárodní studenti přirovnáváni k turistům. A to z hlediska jejich spotřebního chování a využívaných služeb v hostitelské destinaci. Lze taky předpokládat, že většina studentů navštívila více míst v rámci hostitelské země během jejich mezinárodní mobility. Mnozí z mezinárodních studentů během své mezinárodní mobility přijmou nějakou návštěvu z řad rodiny a přátel. Všechny zmíněné aspekty mohou významně ovlivnit cestovní ruch hostitelské destinace. Stejně tak i následná propagace hostitelské země nebo destinace prostřednictvím mezinárodních studentů, kteří své zkušenosti a doporučení sdělí ve svém okolí.

Hlavním cílem předkládané diplomové práce je prostřednictvím realizovaného dotazníkového šetření zjistit, jaké jsou dopady mezinárodních programů mobilit na cestovní ruch hostitelské destinace. Konkrétně se snaží identifikovat přínosy mezinárodních programů mobilit na cestovní ruch v hostitelské destinaci. Tyto přínosy jsou hodnoceny prostřednictvím analýzy chování studentů během mezinárodní mobility. Další cíl se zaměřuje, jak mohou studentské programy mobilit ovlivnit potenciál cestovního ruchu hostitelské destinace

V rámci výzkumných cílů jsou definovány i výzkumné otázky, které zkoumají, jak jednotlivé odpovědi závisí na pohlaví a úrovni studia respondentů. V analýze získaných dat je také zohledněn vliv vzdálenosti mezi hostitelskou a domácí destinací. Lze předpokládat, že s rostoucí vzdáleností mezi hostitelskou a domácí destinací se také mění dopad mezinárodní studentské mobility.

5 Metodika práce a zdroje dat

V předložené diplomové práci byla zvolena kvantitativní metoda výzkumu, která byla použita pro získání potřebných primárních dat a k jejich následnému zpracování. Na základě definovaných výzkumných cílů bylo sestaveno dotazníkové šetření v anglickém jazyce. Pro sesbírání co nejvhodnějšího datového souboru byl výzkum proveden pomocí online platformy ArcGIS Survey123. Díky základní kalibraci bylo dotazníkové šetření na základě získaných zkušebních dat a připomínek ze strany zkušebních respondentů upraveno na finální verzi. Následně bylo dotazníkové šetření šířeno především prostřednictvím sociálních sítí. Bylo osloveno několik facebookových skupin zaměřených na mezinárodní mobilitu studentů (např. program Erasmus, Ceepus), které sdílely odkaz na dotazník na svých sociálních sítích. Také bylo osloveno několik univerzit, které napomohly s šířením dotazníku mezi studenty. Dotazníkové šetření bylo určeno respondentům, kteří se v době studia zúčastnili nějakého mezinárodního programu mobilit, díky němuž strávili část svého studia na zahraniční hostující vzdělávací instituci. Jelikož hlavním záměrem bylo zjistit dopad těchto studentských programů mobilit na cestovní ruch hostitelské destinace, nebyl zjišťován konkrétní typ mezinárodního programu mobilit.

Zkušební sběr dat proběhl v listopadu roku 2022, při němž byl dotazník rozeslán 20 respondentům. Na základě zpětné vazby a získaných zkušebních dat byl doladěný do finální podoby. Hlavním záměrem zkušebního testování bylo odhalení nedostatků dotazníku a zajištění správného pochopení otázek ze strany respondentů, aby byla získána potřebná data na následnou analýzu předloženého výzkumu. Finální sběr dat byl uskutečněn na přelomu let 2022 a 2023 – konkrétně začal začátkem prosince roku 2022 a byl uzavřen koncem února roku 2023. Konečný vzorek dotazníkového šetření činí celkem 127 respondentů, jejichž odpovědi budou dále analyzovány pro zodpovězení výzkumných cílů této diplomové práce. Je potřeba zmínit, že respondent se mohl během svého studia zúčastnit více mezinárodních studentských mobilit, a mohl tedy vyplnit dotazník vícekrát. Proto konečné číslo 127 respondentů spíše reprezentuje počet zahraničních studentských pobytů v rámci mezinárodních programů mobilit.

Hlavním cílem diplomové práce je zjistit, jaký mají mezinárodní programy mobilit dopad na cestovní ruch v hostitelské destinaci. Tyto dopady jsou hodnoceny z hlediska chování mezinárodních studentů v hostitelské destinaci. Konkrétně jaké služby v dané destinaci využívají – ubytování, doprava, stravování, jak tráví volný čas a jestli cestují a poznávají hostitelskou zemi. Následné poznatky mohou být porovnány s aktivitami turistů. Podle Amara

a kol. (2019): „Mezinárodně mobilní studenti ovlivňují cestovní ruch v hostitelské destinaci, jelikož přitahují další krátkodobé návštěvy z řad rodiny či přátel, kteří zde utrácejí za ubytování a služby.“ Proto bude hodnocení dopadů posuzováno i z tohoto pohledu. Dle některých studií (např. Amaro a kol., 2019; Rodríguez a kol., 2013) mohou tito studenti také přispět cestovnímu ruchu svojí propagací a doporučením hostitelské destinace ostatním ve svém okolí.

Dotazníkové šetření obsahovalo celkem 33 otázek, z nichž 2 otázky (11. a 19. otázka) byly podmíněny definovaným algoritmem – pokud respondent odpověděl na tuto otázku ANO, pak se mu objevilo dalších 6 doplňujících otázek. Nejprve byl dotazník zaměřen na základní údaje o mezinárodní mobilitě studentů – na hostitelskou destinaci a zemi, délku pobytu a rok zúčastnění. Následující otázky zjišťovaly, jak se tito respondenti chovali v hostitelské destinaci. Cílem bylo zjistit přínos jejich chování pro cestovní ruch v hostitelské destinaci, proto se tyto otázky zaměřily na typ ubytování, nejčastěji využívanou dopravu, stravování, volný čas a cestování po okolí během jejich mezinárodní mobility. Další část dotazníku byla soustředěná na hosty navštěvující studenty v hostitelské destinaci a na jejich chování během této návštěvy (otázky obdobně zaměřené na typ ubytování, nejčastěji využívanou dopravu, stravování a cestování po hostitelské zemi). Všechny tyto otázky byly uzavřené, u některých bylo možné volit z několika možných uzavřených odpovědí. U otázky 9. a 16. byla připojena jedna otevřená otázka pro případné doplnění. Cílem výzkumu bylo také zjistit, jak mohou tito studenti zvýšit potenciál cestovního ruchu v hostitelské destinaci. Proto byly součástí dotazníky i uzavřené otázky zjišťující, zda by respondenti doporučili mezinárodní výměnný pobyt v dané hostitelské destinaci a zda již tak učinili. Dotazník zahrnoval i uzavřenou otázku – zda by se tito studenti vrátili zpět do hostitelské destinace, a dobrovolnou otevřenou otázku – proč ano, či ne. Závěr dotazníku se doptával na pohlaví respondentů, jejich domácí město a vzdělávací instituci a úroveň studia během jejich mobility. Respondenti také dostali možnost napsat své připomínky a postřehy do závěrečné doplňující otázky. Kompletní dotazník lze najít v příloze na konci diplomové práce.

Data získaná z dotazníkového šetření byla následně analyzována a graficky upravena do podoby grafů a tabulek prostřednictvím programu Microsoft Excel. Vzhledem k výzkumným otázkám byl mezi jednotlivými odpověďmi zjišťován vztah s ohledem na pohlaví respondenta a úroveň jeho studia. Analýza získaných dat se také zaměřila, zda jsou patrné rozdíly v chování studentů ve vyspělých a rozvojových hostitelských zemích a zda hraje roli vzdálenost mezi domovskou a hostitelskou destinací studenta. Výsledky jsou prezentovány v následující praktické části diplomové práce.

6 Hodnocení dopadu mezinárodní studentské mobility na cestovní ruch hostitelské destinace

Tato kapitola je zaměřena na výzkum, který se zabýval dopady mezinárodních programů mobilit na cestovní ruch v hostitelské destinaci. Získaná data prostřednictvím dotazníkového šetření byla zpracována do podoby grafů a tabulek. Výsledná analýza je provedena v souladu se stanovenými výzkumnými cíli a otázkami. Následující podkapitoly prezentují analýzu výsledků provedeného výzkumu. Pokud je v následujících podkapitolách zmíněn pobyt v rámci mezinárodní mobility, pak je myšlena mezinárodní mobilita uskutečněná prostřednictvím mezinárodních programů mobilit.

6.1 Základní údaje o respondentech

Nejprve se praktická část zaměřuje na základní údaje o respondentech, které hrají významnou roli v následujících analýzách. Základní informace o respondentech zahrnují – pohlaví, úroveň studia v průběhu mezinárodní mobility, délku pobytu a rok zúčastnění se mezinárodní mobility, informace o hostitelské a domácí destinaci (instituci) respondentů. Tyto údaje jsou důležité pro zodpovězení již stanovených výzkumných otázek. Nutné je také upozornit na zcela náhodný výběr respondentů. Jelikož dotazníkové šetření probíhalo online, zastoupení respondentů dle jednotlivých atributů není zcela rovnoměrné. Tyto skutečnosti jsou zohledněny v následující prezentaci výsledků výzkumu a v závěru diplomové práce.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 127 respondentů, z čehož bylo 34,6 % mužů a 65,4 % žen. V rámci úrovně studia v době mezinárodní mobility respondenta bylo na výběr několik možností – středoškolské, bakalářské, magisterské, doktorské studium či jiné. Avšak výzkumu se zúčastnili pouze respondenti, kteří v době své mezinárodní mobility byli studenty bakalářských (59 respondentů) a magisterských programů (68 respondentů). Z pohledu mužského zastoupení respondentů se zúčastnilo mezinárodních programů mobilit více mužů v rámci magisterských programů oproti bakalářským programům. Naopak počet žen bakalářského a magisterského studia byl téměř srovnatelný – viz tab. 4.

Tab. 4: Pohlaví a úroveň studia respondentů v době mezinárodní mobility

Úroveň studia	Pohlaví		Celkem
	Muži	Ženy	
Bakalářský program	17	42	59
Magisterský program	27	41	68
Celkem	44	83	127

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování

Následující tabulky 5 a 6 zobrazují konkrétní rok, kdy se respondenti zúčastnili mezinárodní studentské mobility, a jejich délku pobytu. Nejvíce respondentů vyjelo studovat do zahraničí v rámci mezinárodního programu mobilit v roce 2022 (celkem 57 respondentů). Co se týká délky pobytu – naprostá většina respondentů se zúčastnila mezinárodní mobility na dobu 3–5 měsíců (69 respondentů), což odpovídá zhruba jednomu semestru na vysoké škole. Naopak nejméně respondentů strávilo svůj zahraniční pobyt po dobu více jak 10 měsíců. Pokud přepočítáme jednotlivé počty na celkovou skupinu mužů a žen, pak se mužské zastoupení respondentů zúčastnilo mezinárodní mobility na dobu delší jak 6 měsíců častěji než ženské zastoupení respondentů. Konkrétně 45 % ze všech mužů strávilo svůj zahraniční pobyt v délce 6–9 měsíců a 10 a více měsíců, na rozdíl od 24,1 % ze všech žen. Naopak ženy se častěji zapojovaly do mezinárodních programů mobilit kratších jak 5 měsíců než muži. Konkrétní rozložení podle pohlaví i jeho přepočítání na % je zobrazeno v tabulce 6.

Tab. 5: Rok, kdy se respondenti zúčastnili mezinárodní mobility

Počet respondentů	Roky						
	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
	57	20	16	11	10	10	3

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování

Tab. 6.: Délka zahraničního pobytu v rámci mezinárodní mobility dle pohlaví

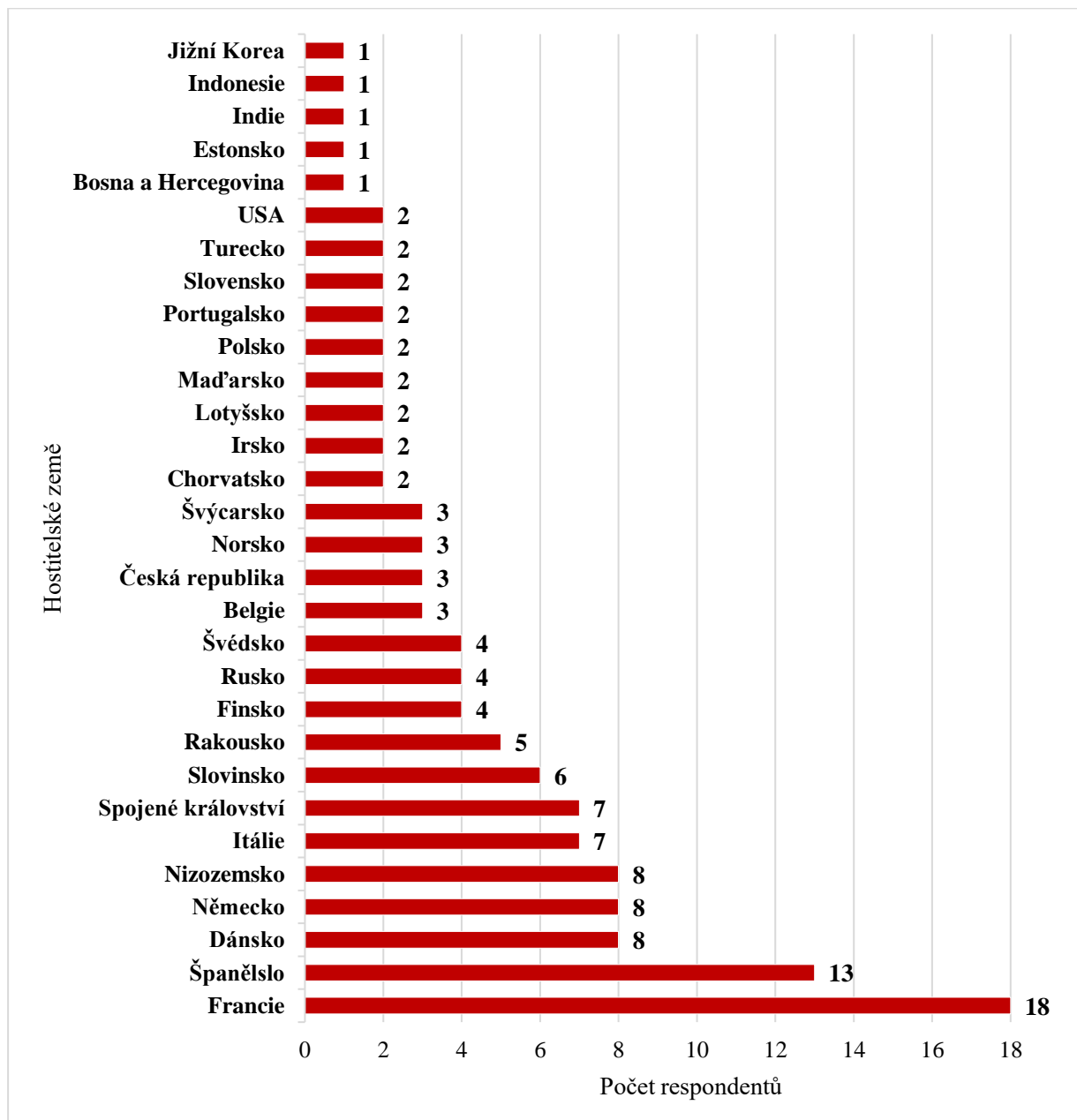
Délka pobytu	Pohlaví		Celkem	V %	
	Muži	Ženy		Muži	Ženy
1–2 měsíce	2	16	18	4,5	19,3
3–5 měsíců	22	47	69	50,0	56,6
6–9 měsíců	11	13	24	25,0	15,7
10 měsíců a více	9	7	16	20,5	8,4
Celkem	44	83	127	100,0	100,0

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování

Co se týká **domovských zemí** (neboli zemí, kde sídlí domovská vzdělávací instituce respondenta), do výzkumu se zapojili respondenti z celkem 23 zemí. Naprostá většina respondentů (123 respondentů) pochází ze zemí Evropy, pouze 4 respondenti mají svou domovskou instituci mimo evropský kontinent – konkrétně v Turecku a Maroku. Pokud se zaměříme na respondenty z evropských zemí, pak největší skupinu tvořili respondenti ze střední Evropy (94 respondentů). Nutné je poznamenat, že většina těchto respondentů pochází z České republiky, a to konkrétně 84 respondentů. Dále se výzkumu zúčastnilo 13 respondentů ze zemí jižní Evropy, 7 respondentů z jihovýchodní Evropy, 6 respondentů ze severní Evropy, 3 respondenti ze západní Evropy a pouze 1 respondent z východní Evropy. Zúčastnění respondenti mají své domovské instituce celkem na 44 univerzitách ve 39 městech.

Pokud se zaměříme na **hostitelskou destinaci** (neboli destinaci hostící mezinárodního studenta) v rámci mezinárodní mobility, nejčastěji respondenti vybrali za svoji cílovou zemi Francii (18 respondentů) či Španělsko (13 respondentů). Podle počtu respondentů lze obecně říct, že byly upřednostňovány spíše vyspělejší země Evropy. Ačkoli většina hostitelských zemí leží v Evropě, několik respondentů vyjelo v rámci mezinárodní mobility i do vzdálenějších mimoevropských destinací – Indie, Indonésie, Jižní Korea, USA, Turecko či Martinik (patřící pod Francii). Celkově bylo mezi hostitelskými destinacemi 30 zemí a 89 měst. Tabulku s hostitelskými zeměmi podle počtu respondentů lze vidět na obr. 12. V rámci geografické blízkosti byly spíše upřednostňovány hostitelské destinace vzdálenější od domovské destinace.

Pouze 15 % ze všech respondentů uvedlo svoji hostitelskou destinaci, která byla vzdálená do 500 km od jejich domovské destinace. Základní informace o domovských a hostitelských destinacích v rámci mezinárodní mobility respondentů lze nalézt na konci diplomové práce v přílohách.

Obr. 12: Hostitelské země podle počtu respondentů

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

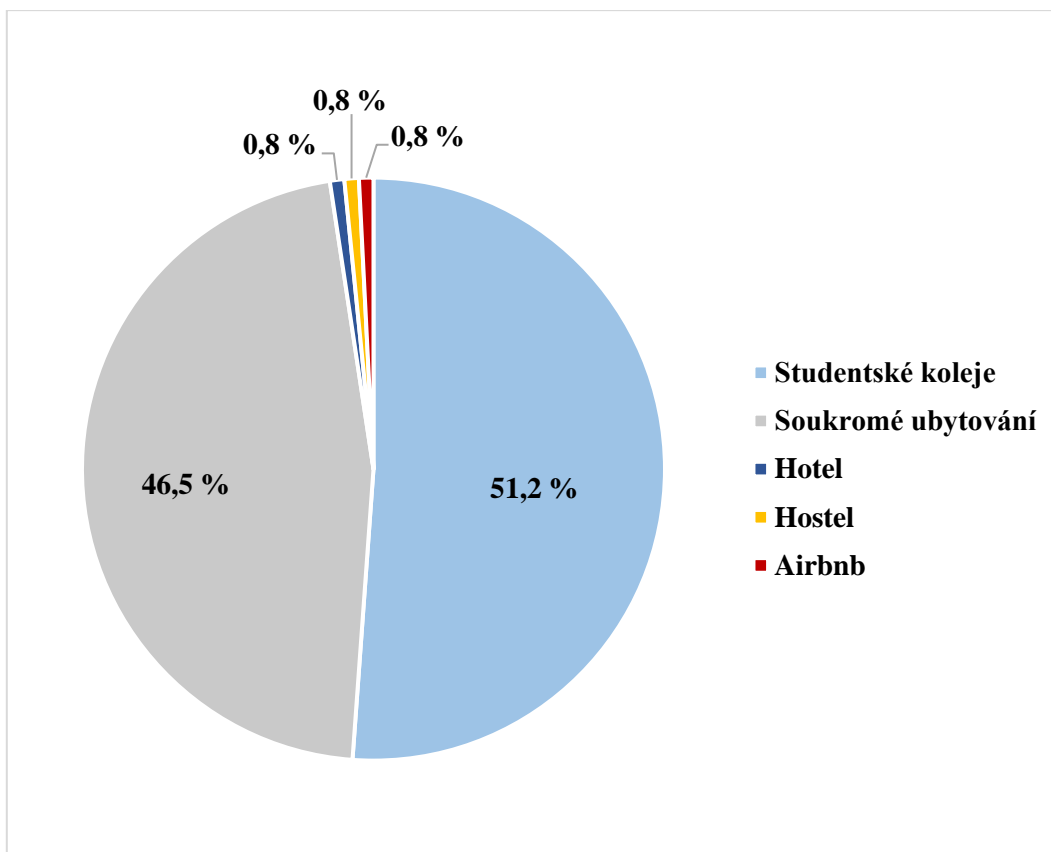
6.2 Výsledky dotazníkového šetření

Následující podkapitola se věnuje již samotným dopadům mezinárodních programů mobility na cestovní ruch hostitelské destinace. Dotazníkové šetření bylo rozděleno na několik okruhů, jehož cílem bylo sesbírat data vhodná pro zodpovězení hlavních výzkumných cílů diplomové práce. Nejprve bude analyzováno chování mezinárodních studentů (respondentů) v hostitelské destinaci – neboli jejich spotřební chování a využívání místních služeb. Dále se podkapitola zaměřuje na to, zda respondenti během své mezinárodní mobility cestovali a poznávali hostitelskou zemi. Podle některých studií jsou aktivity a chování mezinárodních studentů v hostitelské destinaci srovnatelné s chováním turistů. Proto se tato podkapitola bude soustředit mimo jiné také na podobnost mezinárodních studentů s běžnými turisty hostitelské destinace. Mezinárodní studenti mohou přispívat k tamnímu cestovnímu ruchu i tak, že přijímají během svého pobytu návštěvy z řad rodiny a přátel. V rámci tohoto tématu se dotazníkové šetření zaměřilo na tyto krátkodobé návštěvy, které zde budou analyzovány z pohledu turistických aktivit. Nakonec se podkapitola soustředí na zvýšení potenciálu tamního cestovního ruchu na základě doporučení mezinárodních studentů ostatním lidem v jejich okolí či jejich opětovnou návštěvou hostitelské destinace již jako běžný návštěvník cizí destinace.

Nutné je poznamenat, že většina respondentů byla v hostitelské destinaci poprvé. Konkrétně 74,8 % ze všech respondentů uvedlo, že navštívilo hostitelskou destinaci poprvé. Pouze 25,2 % ze všech respondentů již hostitelskou destinaci v minulosti navštívilo. V rámci těchto respondentů se jednalo z velké části hlavně o mezinárodní mobility v rámci Evropy.

6.2.1 Spotřební chování a využívání služeb

Ubytování je jedna ze zásadních aspektů služeb. Proto bylo nejprve zjišťováno, jaký typ ubytování respondenti využili v době pobytu mezinárodní mobility uskutečněné prostřednictvím mezinárodního programu mobility. Naprostá většina respondentů uvedla, že v průběhu pobytu v hostitelské destinaci byli ubytováni buď na studentských kolejích, nebo v soukromém ubytování. Konkrétně 51,2 % respondentů zvolilo studentské koleje a 46,5 % respondentů uvedlo soukromé ubytování – viz obr. 13. Pouze tři respondenti zvolili jiný typ ubytování – hotel, hostel a jiné (konkrétně Airbnb). Respondent, který zvolil za typ ubytování hotel, se zúčastnil mezinárodní mobility v indickém městě Coimbatore na poměrně krátké časové období 1–2 měsíce. V případě ostatních respondentů, kteří zvolili ubytování v hostelu a v Airbnb, byla mezinárodní mobilita taktéž na kratší dobu 3–5 měsíců.

Obr. 13: Typ ubytování v hostitelské destinaci

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

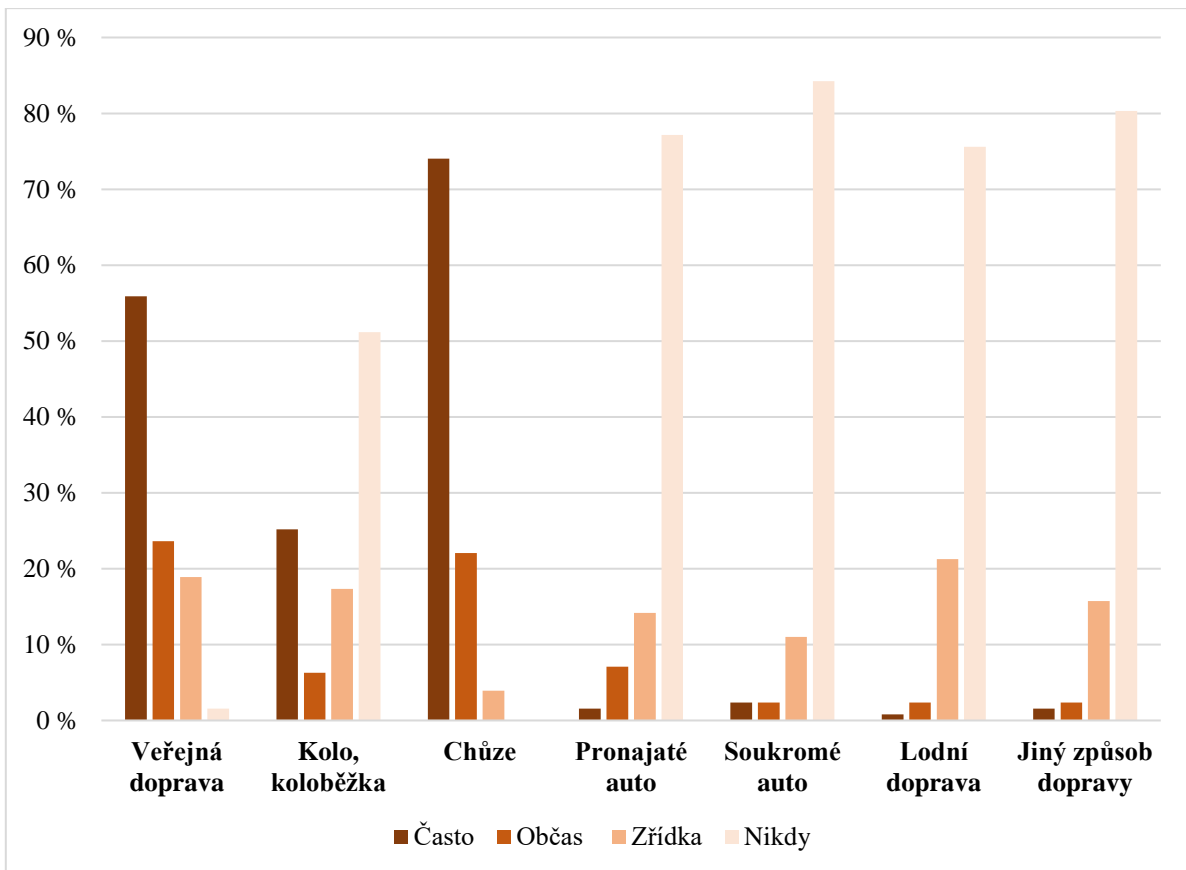
Pokud se zaměříme na pohlaví respondentů, pak mužské zastoupení respondentů dávalo přednost spíše ubytování na studentských kolejích (56,8 % ze všech mužů) než soukromému ubytování (40,9 % ze všech mužů). Naopak u žen byl výběr mezi studentskými kolejemi a soukromým ubytování vcelku vyrovnaný (48,2 % ze všech žen zvolilo studentské koleje, 49,4 % ze všech žen zvolilo soukromé ubytování). Co se týká úrovně studia respondentů, ubytování na studentských kolejích volili spíše studenti bakalářských programů (61 % ze všech studentů bakalářských programů). Soukromé ubytování upřednostňovali hlavně studenti magisterských programů (52,9 % ze všech studentů magisterských programů), kteří také ve 3 případech zvolili i ubytování na hotelu, hostelu a Airbnb. Můžeme říct, že studenti magisterských programů byli ochotni připlatit si více za ubytování v soukromí. V tabulce 7 je nastíněno rozložení respondentů podle typu ubytování.

Tab. 7: Typ ubytování podle pohlaví a úrovně studia respondentů

Typ ubytování	Pohlaví		Celkem	Úroveň studia	
	Muži	Ženy		Bakalářský program	Magisterský program
Školní koleje	25	40	65	36	29
Soukromé ubytování	18	41	59	23	36
Hotel	0	1	1	0	1
Hostel	1	0	1	0	1
Jiné	0	1	1	0	1
Celkem	44	83	127	59	68

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování

V rámci využívaných služeb během pobytu v hostitelské destinaci se dotazníkové šetření také zaměřilo na nejčastější typ dopravy. Respondenti měli na výběr z několika možností: veřejná doprava, kolo či koloběžka, chůze, pronajaté auto, soukromé auto, lodní doprava a jiný způsob dopravy. Jednoznačně nejvyužívanější způsob dopravy byla chůze – celkem 96,1 % respondentů uvedlo, že využívali chůzi jako způsob dopravy často či občas. Další oblíbený typ dopravy v hostitelské destinaci byla veřejná doprava – celkem 79,5 % respondentů tento typ dopravy během mezinárodní mobility v hostitelské destinaci využívalo často či občas. Naopak nejméně využívaným způsobem transportu byla lodní doprava. Avšak zde musíme vzít v potaz, že ne každá hostitelská destinace nabízí tento způsob transportu. Obecně lze lodní dopravu v rámci daných destinací označit za velmi výjimečný typ dopravy. Mimo jiné byla doprava prostřednictvím pronajatého či soukromého auta rovněž nejméně využívaným způsobem. Dopravu soukromým autem volili především respondenti, jejichž hostitelská destinace byla poměrně blízká domovské destinaci. Jiný způsob dopravy zvolilo za často či občas využívanou dopravu pouze 3,9 % respondentů. Následující obr. 14 zobrazuje přesné procentuální rozložení využívaných typů dopravy podle počtu odpovědí.

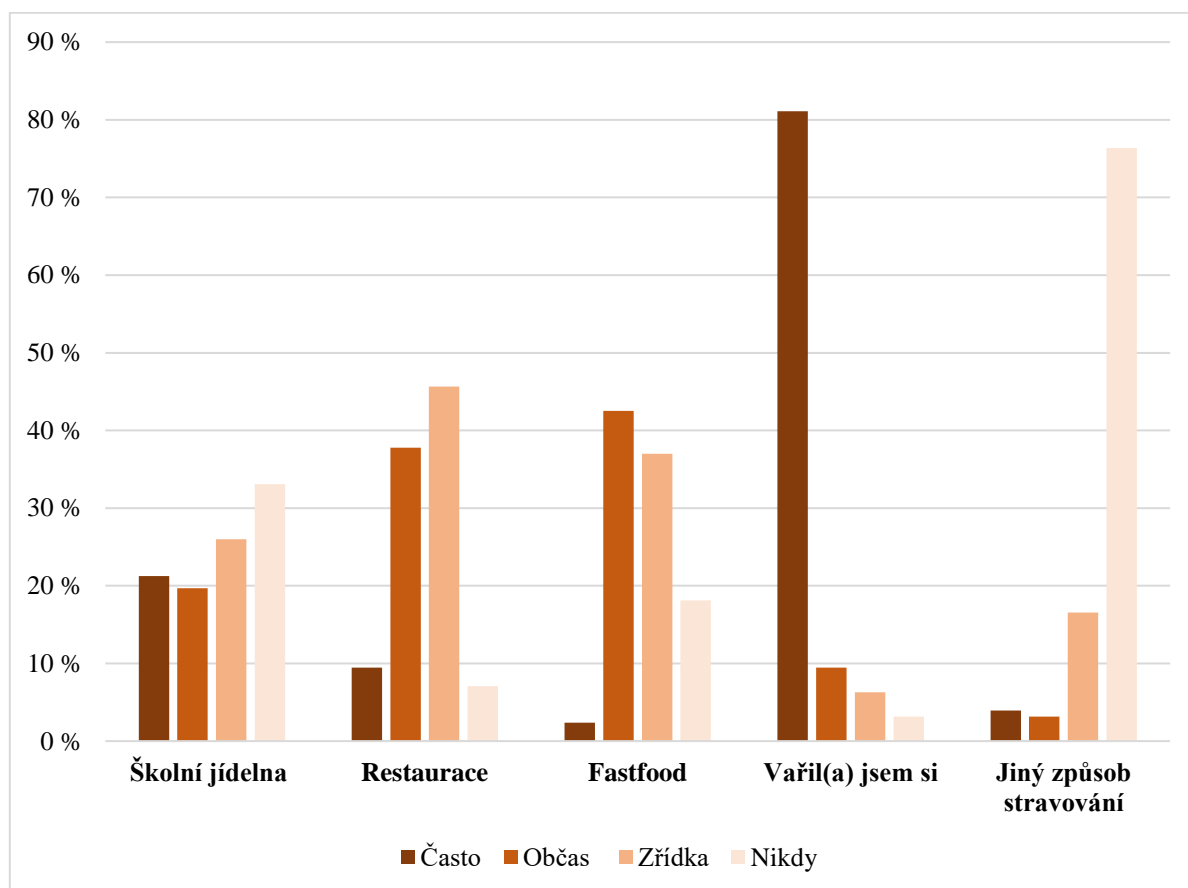
Obr. 14: Způsob dopravy v hostitelské destinaci

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

V rámci různých typů přepravy v hostitelské destinaci z pohledu pohlaví respondentů nebyly registrovány žádné výrazné rozdíly. Ačkoli muži používali k přepravě v hostitelské destinaci kolo či koloběžku patrně častěji než ženy. Naopak u žen byla patrně častější doprava soukromým autem. Stejně tak i z pohledu úrovně studia respondentů nebyly zřejmé nijak výrazné rozdíly v odpovědích. Pouze u studentů magisterských programů byla patrně častější přeprava prostřednictvím kola či koloběžky a pronajatým autem než u studentů bakalářských oborů. Což může opět naznačovat, že si studenti magisterských oborů v jistých případech připlatili za služby v rámci dopravy v hostitelském městě.

Dále dotazníkové šetření zjišťovalo, kde se obvykle studenti stravovali během mezinárodní mobility v hostitelské destinaci. Respondenti měli na výběr několik možností: školní jídelna, restaurace, fastfood, vařil(a) jsem si či jiný způsob stravování. Naprostá většina respondentů uvedla, že si vařila sama. Přesněji 90,6 % všech respondentů si samo vařilo často či občas. Jako další, již ne tak častá odpověď, bylo stravování se ve školní jídelně – 21,3 % všech respondentů

se stravovalo často ve školních jídelnách v rámci své mezinárodní mobility. Co se týká stravování v restauracích, celkem 9,4 % respondentů se zde stravovala často a 37,8 % respondentů občas. Naopak nejméně častým způsobem stravování byly fastfoody (2,4 % respondentů se tímto způsobem stravovala často) či volba – jiný způsob stravování (3,9 % respondentů se tímto způsobem stravovala často). Konkrétní četnost odpovědí u všech typů stravování lze vidět na obr. 15.

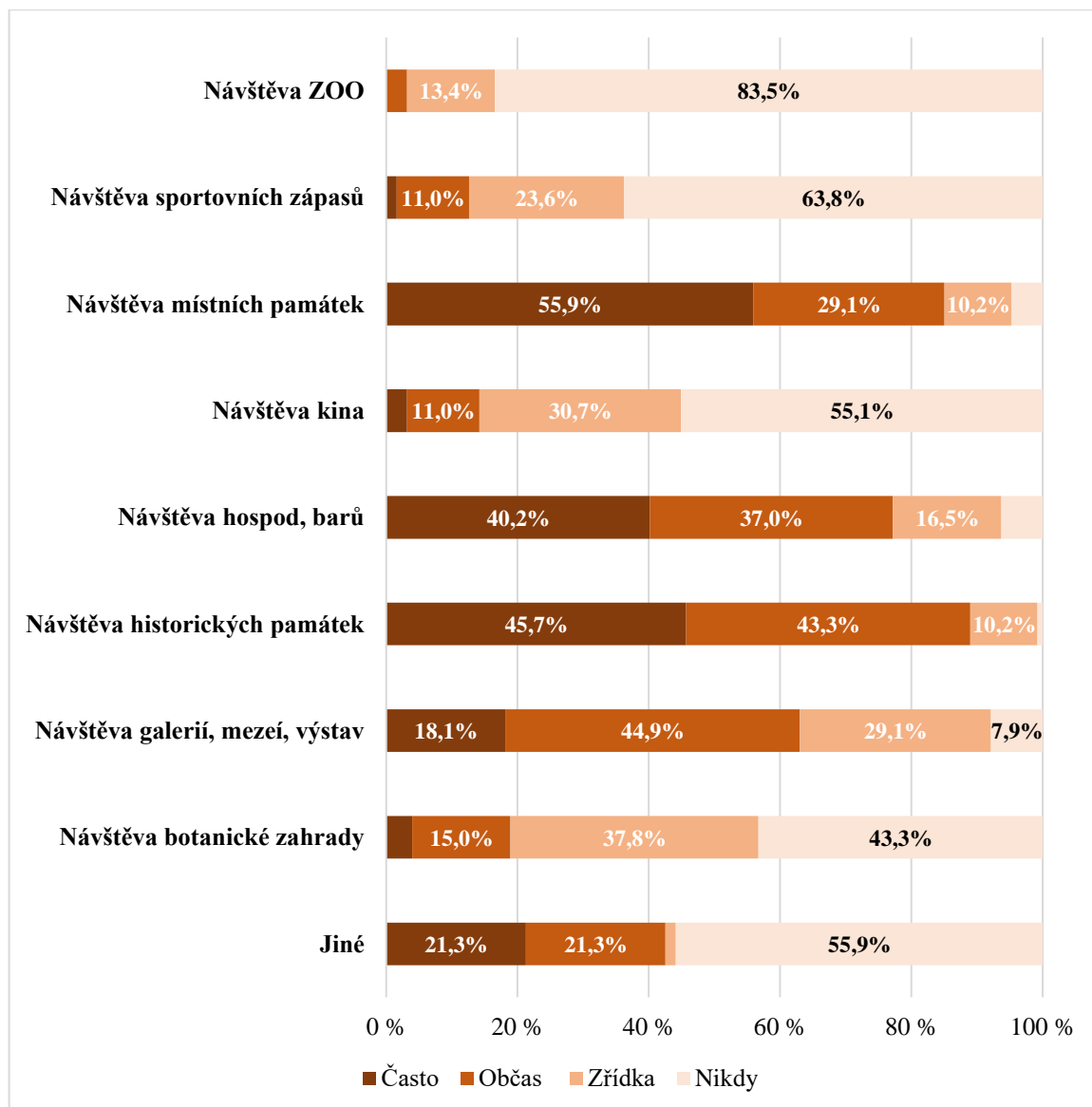
Obr. 15: Způsob stravování v hostitelské destinaci

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

Z hlediska pohlaví nebyly opět pozorovány příliš výrazné rozdíly mezi jednotlivými odpověďmi v rámci obvyklého způsobu stravování v hostitelské destinace. Byly pozorovány pouze patrné rozdíly mezi pohlavím respondentů. Muži upřednostňovali stravování ve školních jídelnách častěji narozdíl od žen. Více jak polovina mužů uvedla, že se stravovala ve fastfoodech často nebo občas. Naopak u žen byl registrován častější způsob stravování v restauracích či vaření si pro sebe. Co se týká úrovně studia respondentů, magisterští studenti se stravovali ve školní jídelně a restauracích patrně častěji než ženy. I stravování ve fastfoodech

magisterští studenti uvedli jako častý či občasný způsob stravování oproti studentům bakalářského programu. U studentů bakalářských programů bylo pozorováno jako častější způsob stravování vaření.

Jako poslední v rámci spotřebního chování a využívání služeb v hostitelské destinaci bylo zjišťováno, jak respondenti trávili svůj volný čas během pobytu v rámci mezinárodního programu mobilit. Dotazníkové šetření nabízelo několik odpovědí – viz obr. 16. Cílem bylo zjistit, zda se studentské aktivity přibližují těm turistickým a zda studenti ve svém volném čase mimo jiné vyhledávají turistické atrakce. Jak zobrazuje obr. 16, nejčastěji studenti trávili volný čas návštěvami místních památek (55,9 % respondentů), historických památek (45,7 % respondentů) či posedáváním v barech či hospodách (40,2 % respondentů). Téměř polovina respondentů uvedla, že občas navštěvovala i galerie, muzea či výstavy. Na rozdíl od návštěv ZOO, sportovních zápasů (událostí), kina a botanické zahrady, což byla nejméně navštěvovaná místa v rámci hostitelské destinace. Co se týká volby jiné – respondenti, kteří trávili často či občas svůj volný čas jinými aktivitami nebo návštěvami jiných míst, přesněji specifikovali svou volbu. Jedna pětina respondentů mimo jiné často trávila volný čas – s přáteli a jinými mezinárodními studenty v hostitelské destinaci, sportováním, procházkami a výlety po okolí, poznáváním nových lidí, čtením a sledováním filmů nebo návštěvami koncertů. Rovněž jedna pětina respondentů trávila občas volný čas – poznáváním hostitelského města, výlety do přírody, návštěvou studentských organizací, studiem nebo brigádou. Lze konstatovat, že mezinárodní studenti v rámci svého volného času většinou vyhledávali místa stejně atraktivní i pro běžné turisty. V rámci jejich chování a využívání služeb v hostitelské destinaci se mohou mezinárodní studenti v jistých ohledech podobat běžným turistům.

Obr. 16: Trávení volného času v hostitelské destinaci

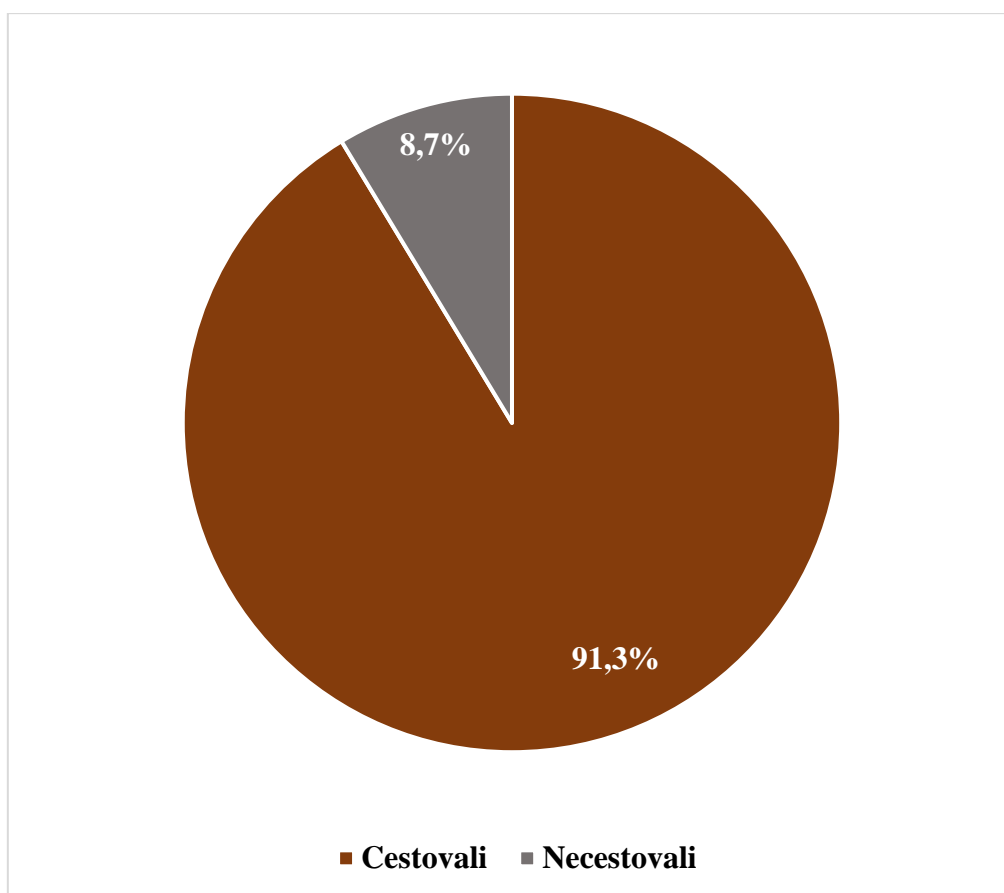
(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

V rámci pohlaví a úrovně studia respondentů byly registrovány patrné rozdíly v odpovědích týkajících se volného času. Muži trávili svůj volný čas v hostitelské destinaci návštěvami historických památek, posedáváním v barech a hospodách nebo návštěvou sportovních událostí častěji než ženy. Naopak u žen byla častější návštěva galerií, muzeí, výstav a botanické zahrady na rozdíl od mužů. Z pohledu úrovně studia respondentů byly rozdíly téměř nepatrné. Avšak u studentů bakalářského programu bylo častější trávení volného času v barech a v hospůdkách než u studentů magisterského programu.

Z hlediska využívaných služeb v hostitelské destinaci, které vyplývají z výzkumu, lze konstatovat, že se mezinárodní studenti svým chováním a aktivitami ve volném čase podobají běžným turistům. Především v rámci jejich zájmů ve volném čase – většina respondentů uvedla, že za svůj pobyt v hostitelské destinaci navštěvovala často či občas místa typická pro turisty (jako jsou místní historické památky, muzea, galerie či výstavy). Několik respondentů také zdůraznilo, že v rámci jejich volného času často poznávali město a jeho okolí. Co se týká obvyklého stravování mezinárodních studentů v hostitelské destinaci, zde respondenti většinou volili relativně nízkorozpočtovou variantu – vaření si. Taky z pohledu nejčastěji využívané dopravy byly spíše preferovány levnější varianty pohybu do cílového místa (veřejná doprava, chůze), která je však pro turisty typická. Jen málo z respondentů uvedlo, že během zahraničního pobytu byli ubytováni v hotelech či hostelech. Byly spíše preferovány studentské koleje či soukromé ubytování. Pokud se zaměříme na pohlaví a úroveň studia, mezi muži a ženami nebyl registrován žádný výrazný rozdíl. U magisterských studentů je patrné, že za služby utráceli více než studenti bakalářských programů.

6.2.2 Cestování po hostitelské zemi

Zásadním zjištěním výzkumu bylo, zda mezinárodní studenti v rámci mezinárodního programu mobility cestují po hostitelské zemi a za jakým účelem. V případě několika studií autoři (např. Amaro a kol., 2019; Lesjak a kol., 2015; Rodríguez a kol., 2012) poukazují na mezinárodní studenty, kteří v rámci hostitelské destinace aktivně cestují a srovnávají jejich aktivity s aktivitami běžného turistu. Proto se dotazníkové šetření rovněž zaměřilo na toto téma. V první řadě bylo zjišťováno, kolik z dotazovaných respondentů navštívilo i jiná místa v rámci hostitelské země. Jak lze vidět na obr. 17, naprostá většina respondentů cestovala po hostitelské zemi během jejich mezinárodní mobility. Konkrétně 91,3 % všech respondentů zvolilo odpověď ano – cestovali po hostitelské zemi. Pouze 8,7 % všech respondentů uvedlo, že v rámci hostitelské země necestovalo.

Obr. 17: Cestování po hostitelské zemi

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

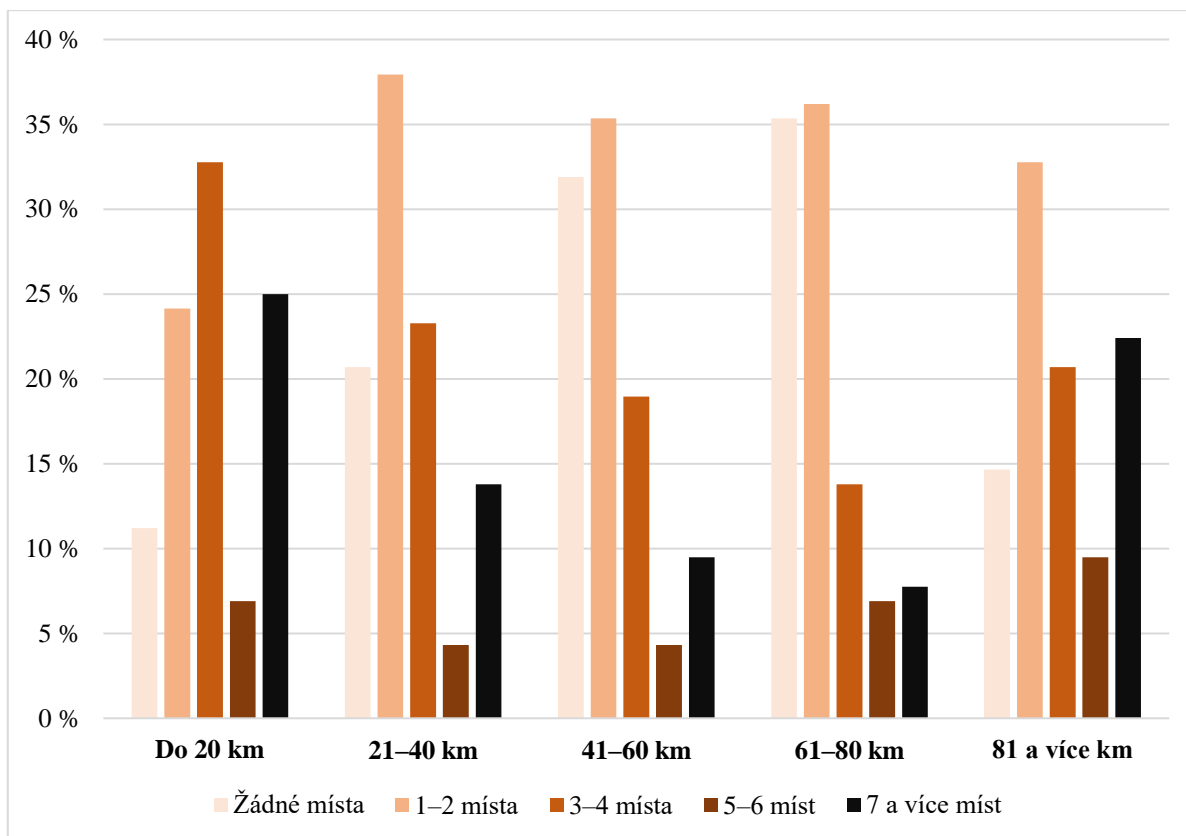
Z hlediska pohlaví (pokud vezmeme v potaz jednotlivé počty v poměru k celkové skupině žen a mužů), nebyly registrovány žádné výrazné rozdíly (viz tab. 8). Zaměříme-li se na úroveň studia respondentů (opět jednotlivé počty v poměru k dané celkové skupině respondentů), můžeme sledovat patrné rozdíly – mezinárodní studenti magisterských programů častěji odpověděli, že po hostitelské zemi necestovali. A to konkrétně 10,3 % ze všech mezinárodních studentů magisterských programů necestovalo během jejich pobytu v hostitelské zemi, oproti 6,8 % mezinárodních studentů bakalářských programů. Ve většině těchto případů se jednalo o mezinárodní mobility trvající kratší dobu (1–2 měsíce) a hostitelskými destinacemi byly převážně země – Švédsko a Francie. Lze konstatovat, že mezinárodní studenti, kteří po hostitelské zemi necestovali, se zúčastnili mezinárodního programu mobility na poměrně krátké období.

Tab. 8: Cestování po hostitelské destinaci podle pohlaví a úrovně studia

Navštívili jste i jiná místa v hostitelské zemi?	Pohlaví		Celkem	Úroveň studia	
	Muži	Ženy		Bakalářský program	Magisterský program
Ano	40	76	116	55	61
Ne	4	7	11	4	7
Celkem	44	83	127	59	68

Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování

V rámci respondentů, kteří cestovali po hostitelské zemi, bylo dále zjišťováno – (odhadem) kolik navštívili míst mimo hostitelské město a jejich přibližná vzdálenost od hostitelského města. Na obr. 18 lze vidět, že počet navštívených míst se vzrůstající vzdáleností od hostitelského města klesá. Nejčastěji mezinárodní studenti navštívili 3–4 místa vzdálené do 20 km od hostitelské země. Vzdálenější destinace v rámci hostitelské země byly navštěvovány méně často – nejvíce respondentů uvedlo, že navštívili odhadem 1–2 místa vzdálená od hostitelského města 21–80 km. Výjimkou jsou ale destinace vzdálenější víc jak 81 km, zde překvapivě mezinárodní studenti cestovali více. V této vzdálenosti byla nejčastěji navštěvována 1–2 místa (32,8 % respondentů) a 7 a více míst (22,4 % respondentů). Obecně lze konstatovat, že mezinárodní studenti cestovali nejčastěji do destinací bližších (do 20 km) nebo do destinací jim nejvzdálenějších (více jak 80 km). Avšak musíme vzít v potaz, že většina respondentů vzdálenost přibližně odhadla. Proto lze předpokládat patrné zkreslení. Následující analýzy v rámci této podkapitoly se budou týkat pouze respondentů, kteří po hostitelské zemi cestovali.

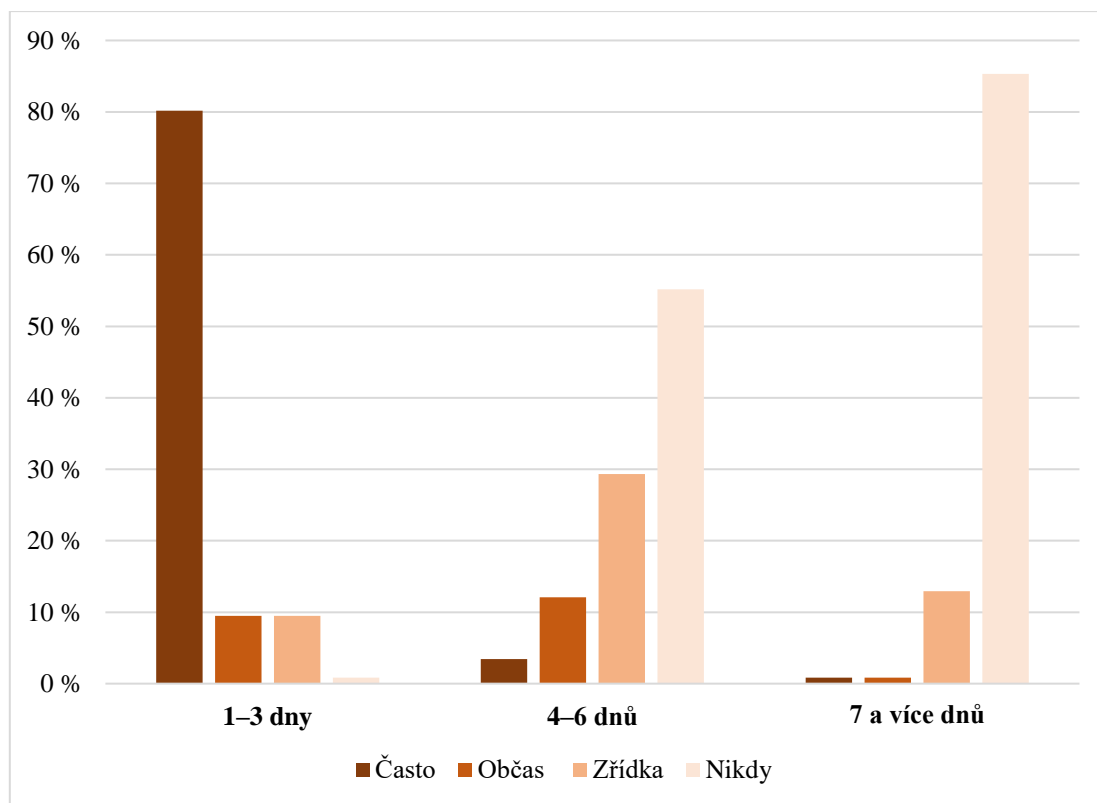

Obr. 18: Počet navštívených míst a jejich přibližná vzdálenost od hostitelského města
(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

Pokud se zaměříme na pohlaví respondentů, pak ženy navštěvovaly více míst bližších hostitelskému městu. Naopak muži uvedli, že většinou navštívili více míst vzdálenějších od hostitelského města. Co se týká úrovně studia, nebyly registrovány výrazné rozdíly mezi studenty bakalářských a magisterských programů, přestože studenti bakalářských programů navštěvovali vzdálenější místa patrně méně často než studenti magisterských programů. Konkrétně 38,2 % studentů bakalářských programů uvedlo, že nenavštívilo žádné místo ve vzdálenosti 61–80 km a 40 % těchto studentů navštívilo 1–2 místa vzdálenější více než 81 km od hostitelského města. Na rozdíl od magisterských studentů, z nichž téměř třetina navštívila 7 a více míst vzdálených více než 81 km od hostitelské destinace.

Dále bylo zjišťováno, na jak dlouhou dobu obvykle mezinárodní studenti vycestovali do destinací mimo hostitelské město. Respondenti měli na výběr z několika možností: 1–3 dny, 4–6 dnů, 7 a více dnů. Ze získaných odpovědí plyne, že naprostá většina mezinárodních studentů preferovala spíše kratší výlety do destinací mimo hostitelské město. Konkrétně 80,2 % všech respondentů navštěvovalo tyto destinace obvykle na dobu 1–3 dny. Vícedenní výlety (4–6 dnů,

7 a více dnů) nebyly mezi mezinárodními studenty příliš oblíbené. Většina respondentů se tak dlouho na výletech nezdržovala vůbec nebo jen zřídka. Konkrétní rozložení četnosti jednotlivých odpovědí je zobrazeno na obr. 19.

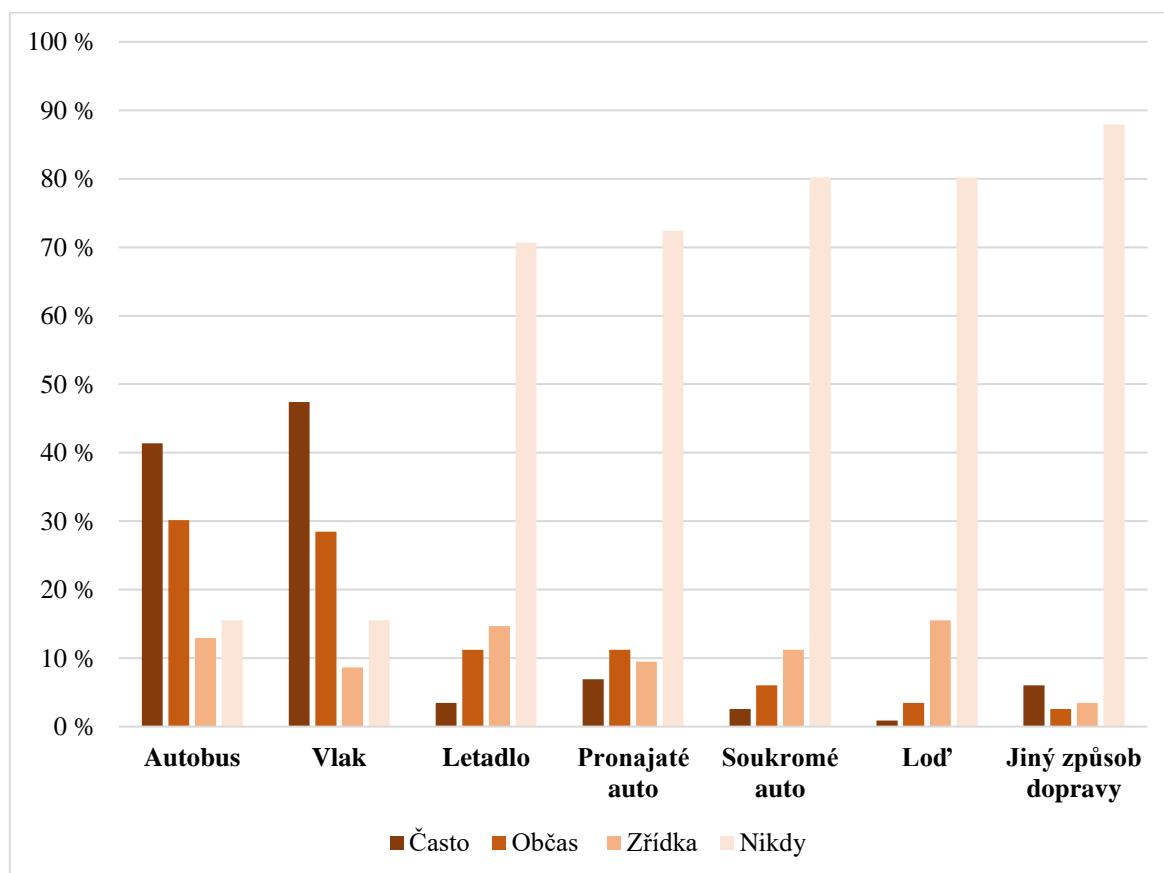
Obr. 19: Délka pobytu v destinacích mimo hostitelské město

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

Z hlediska pohlaví a úrovně studia respondentů nebyly nalezeny žádné výrazné rozdíly. Pouze u mužů lze registrovat malý rozdíl oproti ženám. I když u obou pohlaví byly ve většině preferovány krátkodobější výlety (tj. 1–3 dny), téměř 20 % žen navštívilo destinace mimo hostitelské město na dobu delší než 4 dny. Na rozdíl od mužů, z nichž pouze 12 % strávilo v těchto destinacích déle než 4 dny. Co se týká úrovně studia respondentů, u mezinárodních studentů obou typů programů byly v naprosté většině preferovány krátkodobé výlety na 1–3 dny. Mezi studenty magisterských a bakalářských programů nejsou zřetelné žádné výrazné rozdíly, které by mohly být zohledněny ve výzkumu.

V rámci navštěvovaných destinací v hostitelské zemi byla zjišťována nejčastěji využívaná doprava při těchto výletech. K dispozici bylo několik možností: autobus, vlak, letadlo, půjčené auto, soukromé auto, loď či jiný způsob dopravy. Nejvíce využívaným typem dopravy byl

jednoznačně autobus a vlak. Celkem 75,9 % všech respondentů uvedlo, že využívalo často či občas vlak jako způsob přepravy v rámci podniknutých výletů. Autobus využívalo často či občas celkem 71,6 % všech respondentů. Zbylé způsoby dopravy byly spíše využívány zřídka či nikdy. Pokud porovnáme způsoby dopravy soukromým a půjčeným autem, pak bylo častěji využíváno půjčené auto – konkrétně 18,1 % respondentů využívalo tento způsob dopravy často či občas. Soukromé auto bylo využíváno především respondenty, jejichž hostitelská destinace byla relativně blízko jejich domácí zemi. Letadlo zvolilo pouze 14,7 % respondentů, kteří tento typ dopravy využívali často nebo občas. Většina respondentů, která se přepravovala letadlem, byla na mezinárodní mobilitě ve vzdálenějších hostitelských zemích – Indie, Indonésie, Jižní Korea. V rámci Evropy respondenti nejčastěji využívali leteckou dopravu v hostitelské zemi Španělsko. Zcela nejméně využívaným způsobem dopravy byla loď, kterou 95,7 % respondentů použilo zřídka nebo nikoli. Opět je však potřeba podotknout, že lodní přeprava není zcela častým způsobem dopravy ve většině zvolených hostitelských zemích. Konkrétní četnost odpovědí u jednotlivých typů dopravy je zobrazen na obr. 20.

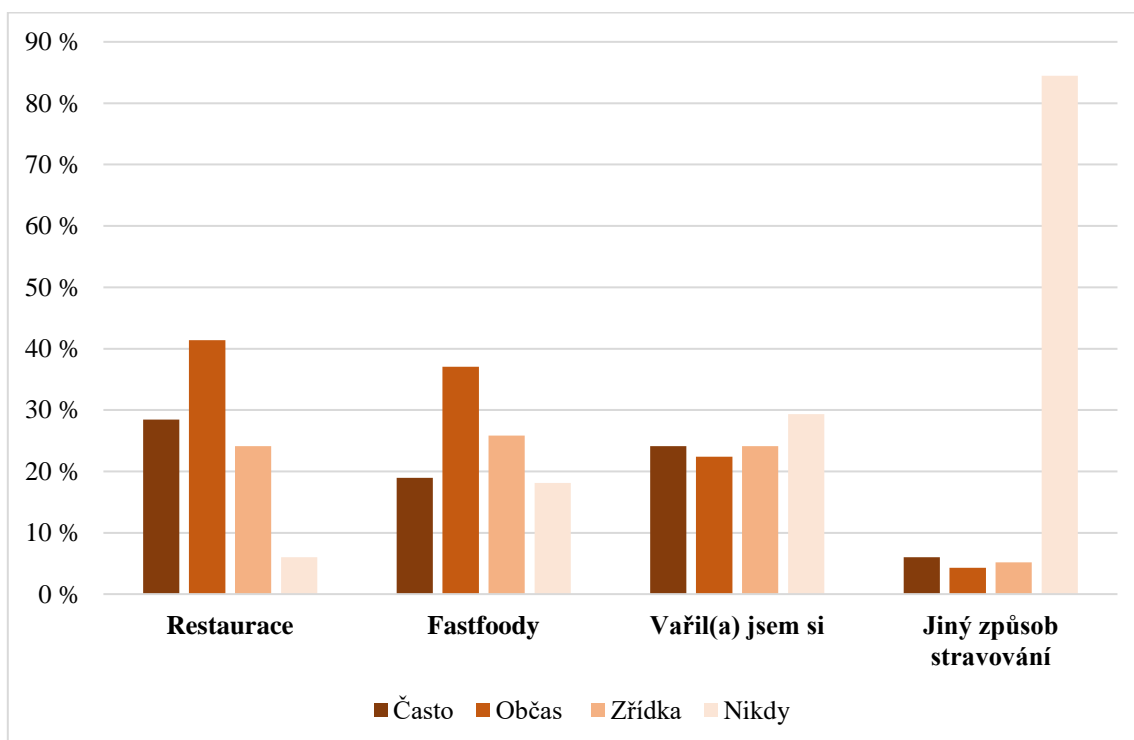

Obr. 20: Způsob dopravy při výletech v rámci hostitelské země

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

Zaměříme-li se na pohlaví respondentů v rámci zjišťované nejčastější dopravy po hostitelské zemi, pak lze vidět rozdíl mezi muži a ženami. Zatímco ženy častěji upřednostňovaly dopravu autobusem – konkrétně 75 % všech žen, u mužů byla častěji využívána železniční doprava, a to 82,5 %. Muži na rozdíl od žen častěji využívali půjčené auto jako způsob dopravy. Naopak u žen byla častější doprava soukromým autem. Z hlediska úrovně studia respondentů byly také registrovány patrné rozdíly. Studenti bakalářských programů využívali častěji autobusovou dopravu než magisterští studenti, konkrétně 80 % všech studentů bakalářských programů. Na rozdíl od magisterských studentů, kteří častěji využili přepravu půjčeným autem, studenti bakalářských programů upřednostňovali spíše soukromé auto.

Jako další dotazníkové šetření zjišťovalo, jak se mezinárodní studenti obvykle stravovali na cestách po hostitelské zemi. Na výběr bylo několik možností: restaurace, fastfoody, vařil(a) jsem si nebo jiný způsob stravování. Jak lze vidět na obr. 21, jednotlivé způsoby stravování jsou poměrně vyrovnané. Nejvíce respondentů zvolilo za častý či občasný způsob stravování – restaurace, konkrétně 69,8 % všech respondentů. Další obvyklý způsob stravování bylo ve fastfoodech, konkrétně 56 % respondentů volilo často či občas tento typ stravování. Vaření bylo taky poměrně častým či občasným způsobem, kterou téměř polovina (46,6 %) respondentů upřednostňovala. Jiný způsob stravování zvolilo nejméně respondentů.

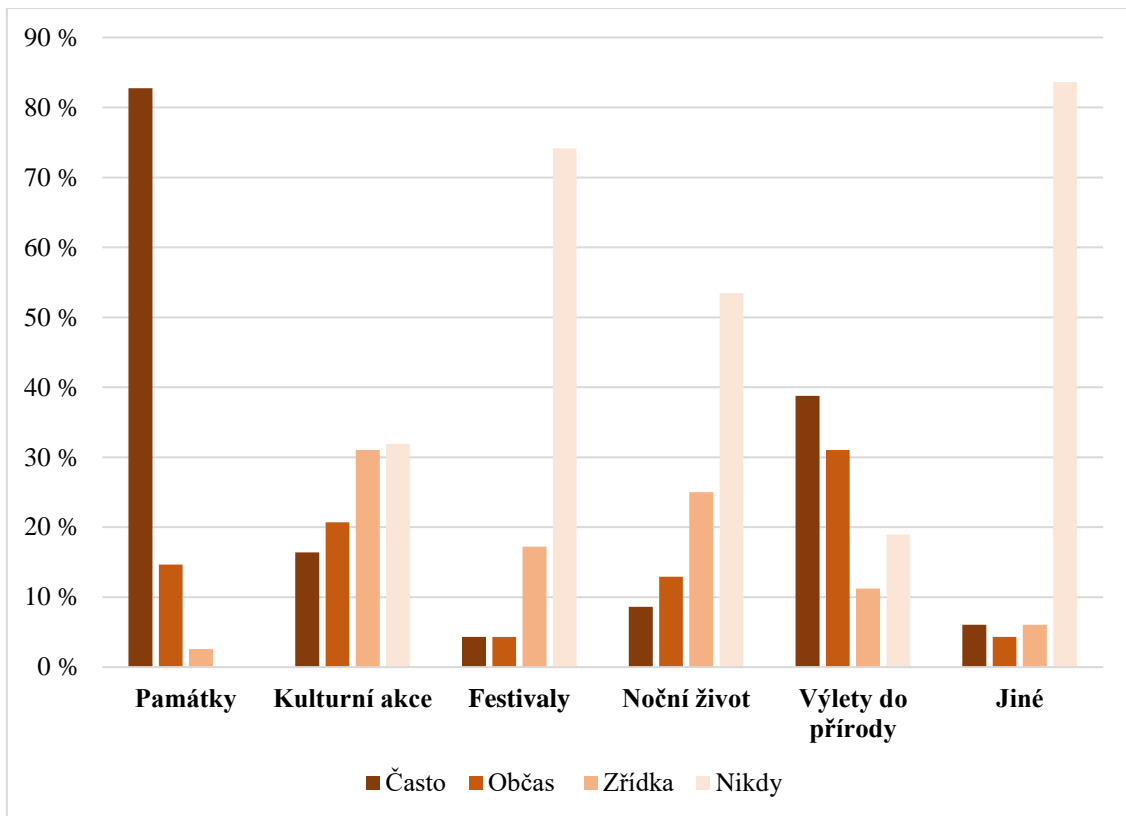

Obr. 21: Způsob stravování při výletech v rámci hostitelské země

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

U jednotlivých typů stravování s ohledem na pohlaví respondentů nejsou zřetelné nijak výrazné rozdíly. Ženy patrně více využívaly stravování v restauracích než muži. Avšak u ostatních způsobů stravování byly odpovědi poměrně vyrovnané. Pokud se zaměříme na úroveň studia respondentů, jsou zde zjevné rozdíly mezi studenty bakalářských a magisterských programů. Studenti magisterských programů volili spíše stravování v restauracích či fastfoodech na rozdíl od studentů bakalářských programů. Konkrétně 72,1 % všech magisterských studentů zvolilo restaurace za častý či občasný způsob stravování. Na rozdíl od studentů bakalářských programů, kteří na rozdíl od magisterských studentů preferovali spíše vaření. Lze konstatovat, že magisterští studenti byli ochotní utratit více za způsob stravování než studenti bakalářských programů.

Poslední zjišťovaný údaj v rámci cestování po hostitelské zemi byl respondentův účel výletu neboli jaká byla motivace mezinárodních studentů navštívit i jiná místa mimo hostitelské město. Dotazníkové šetření nabízelo možnosti: památky, kulturní akce, festivaly, noční život, výlety do přírody nebo jiné. U naprosté většiny respondentů byl podniknutý výlet především za účelem návštěvy památek daných destinací. Celkem 82,8 % všech respondentů odpovědělo, že účelem jejich výletů byly často památky dané destinace. Dalším poměrně častým účelem cesty byla tamní příroda – téměř 70 % všech respondentů často či občas podniklo výlet kvůli přírodě nacházející se poblíž cílové destinace. Celkem 37,1 % respondentů také uvedlo, že často či občas navštívili dané destinace kvůli probíhajícím kulturním akcím. Naopak nejméně časté důvody k návštěvě míst v rámci hostitelské země byly festivaly a noční život. Co se týká volby jiné – respondenti, kteří podnikli výlet za jiným účelem, dále specifikovali svoji volbu. Zcela nejčastější odpovědí u těchto respondentů byla záměrem podniknuté cesty mimo hostitelské město návštěva přátel. Další důvody výletů byla turistika, couchsurfing nebo prosté poznání jiných destinací a místních obyvatel v rámci hostitelské země. Obecně lze konstatovat, že většina mezinárodních studentů cestovala po hostitelské zemi kvůli běžným turistickým atrakcím, jako jsou památky a nedaleká příroda daných destinací. Konkrétní rozložení odpovědí u jednotlivých možností zobrazuje obr 22.

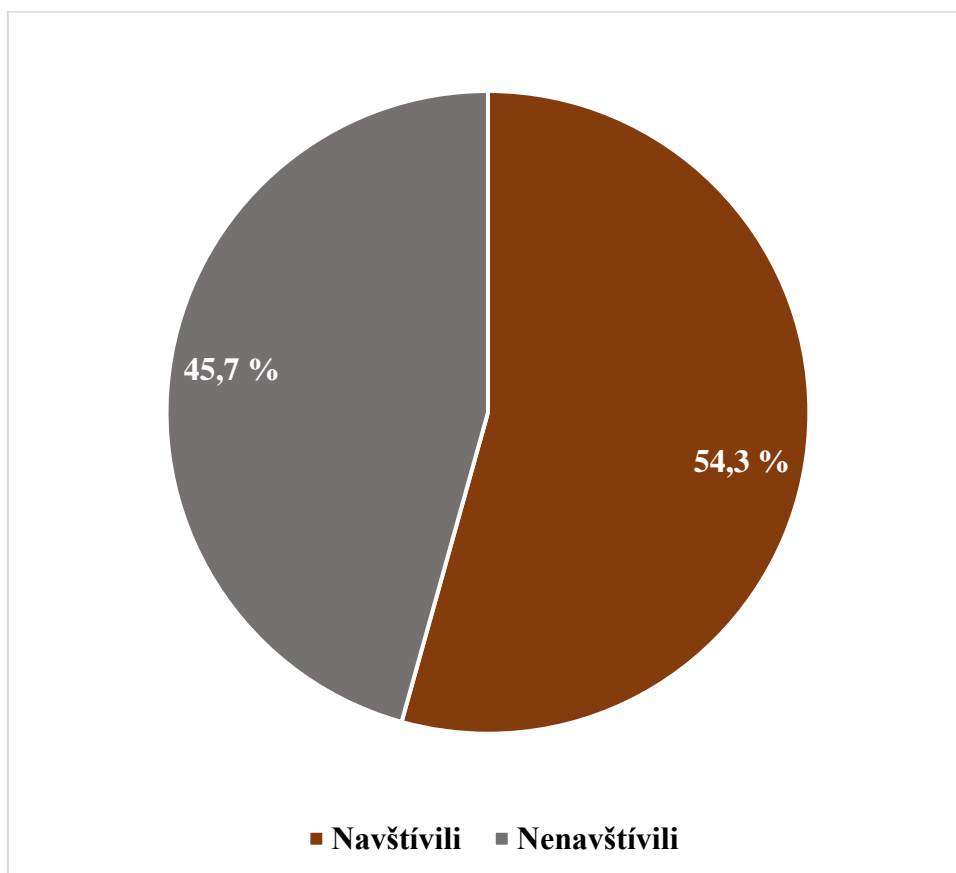
Obr. 22: Důvod podniknutých výletů mimo hostitelské město

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

Zaměříme-li se na pohlaví respondentů, lze registrovat znatelné rozdíly mezi důvody podniknutých výletů mužů a žen v rámci hostitelské země. U obou pohlaví byly jednoznačně nejčastějšími důvody jejich výletů tamní památky a okolní příroda. Avšak u ostatních, ne tak častých důvodů, lze pozorovat výrazné rozdíly. Zatímco ženy podnikly výlety mimo hostitelské město spíše kvůli kulturním akcím a festivalům, muži radši upřednostňovali noční život v navštívených destinacích. Rozdíly v rámci úrovně studia respondentů nejsou nijak znatelné. Pouze u studentů bakalářských programů byla častější volba – festivaly. U ostatních možností jsou rozdíly v odpovědích studentů bakalářských a magisterských programů téměř zanedbatelné.

Další otázka, která se opět vztahovala na všechny respondenty (bez ohledu, zda po hostitelské zemi cestovali nebo ne) zjišťovala, jestli mezinárodní studenti navštívili i sousední země. Jak lze vidět z obr. 23, odpovědi respondentů jsou poměrně vyrovnané. Konkrétně 54,3 % všech respondentů. Naopak 45,7 % respondentů uvedlo, že nenavštívilo sousední země. Všichni respondenti, kteří v předcházející otázce odpověděli, že nenavštívili jiná místa mimo

hostitelské město, rovněž nenavštívili ani sousední země. Co se týká rozdílů v odpovědích s ohledem na pohlaví respondentů, u obou jsou pozorovány téměř stejné výsledky. Avšak v rámci úrovně studia respondentů byly zřetelné rozdíly mezi studenty bakalářských a magisterských programů. Zatímco většina magisterských studentů navštívila sousední země, u většiny studentů bakalářských programů byla častější odpověď ne – nenavštívili sousední země.

Obr. 23: Návštěva sousedních zemí

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

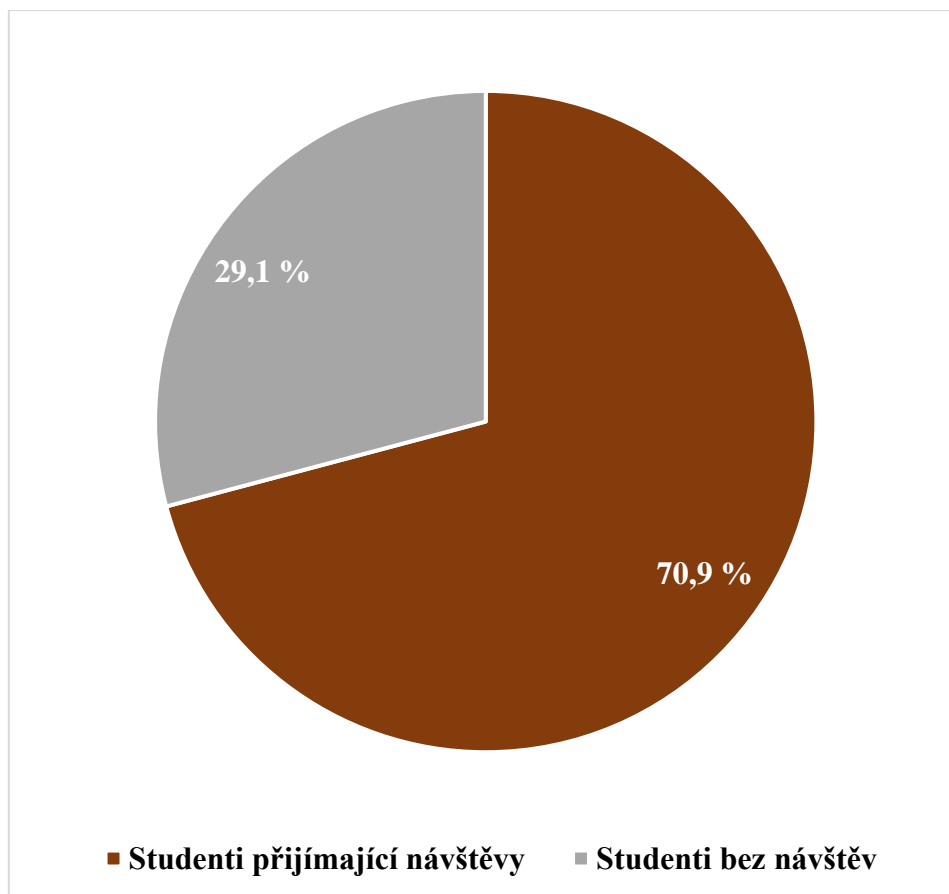
Ve shrnutí lze konstatovat, že naprostá většina respondentů navštívila i jiná místa v rámci hostitelské země. Byly navštěvovány především destinace blízké hostitelskému městu a se vzrůstající vzdáleností počet navštívených míst klesal. Výjimkou byly destinace vzdálenější více než 81 km od hostitelského města, které byly navštěvovány překvapivě častěji. Ve většině případech byly upřednostňovány krátkodobější výlety po dobu 1–3 dnů. V rámci pohlaví a úrovně studia respondentů nebyly registrované výrazné rozdíly. Avšak lze zmínit, že ženy preferovaly spíše výlety na místa bližší hostitelskému městu, na rozdíl od mužů, kteří navštěvovali častěji vzdálenější destinace v rámci hostitelské země. Co se týká využívání služeb

při těchto cestách, nejčastěji preferovaná doprava byla autobusová a železniční. U magisterských studentů byla častěji využívána doprava prostřednictvím půjčeného automobilu. Stravování během podniknutých výletů bylo různé. Nejčastěji mezinárodní studenti využívali restaurace. U magisterských studentů byl častější způsob stravování v restauracích a fastfoodech. Studenti bakalářských oborů spíše zvolili levnější způsob stravování – vaření si. Obecně lze konstatovat, že důvody těchto cest byly především kvůli kulturním či přírodním památkám navštívených destinací. Pokud vezmeme v potaz vzdálenost hostitelské a domovské země respondenta, nebyl pozorován žádný vliv na jednotlivé odpovědi. Pouze u jednotlivých typů dopravy – soukromá auta využívali především respondenti, jejichž domovská země se nachází blízko hostitelské destinace.

6.2.3 Návštěvy mezinárodních studentů v hostitelské destinaci

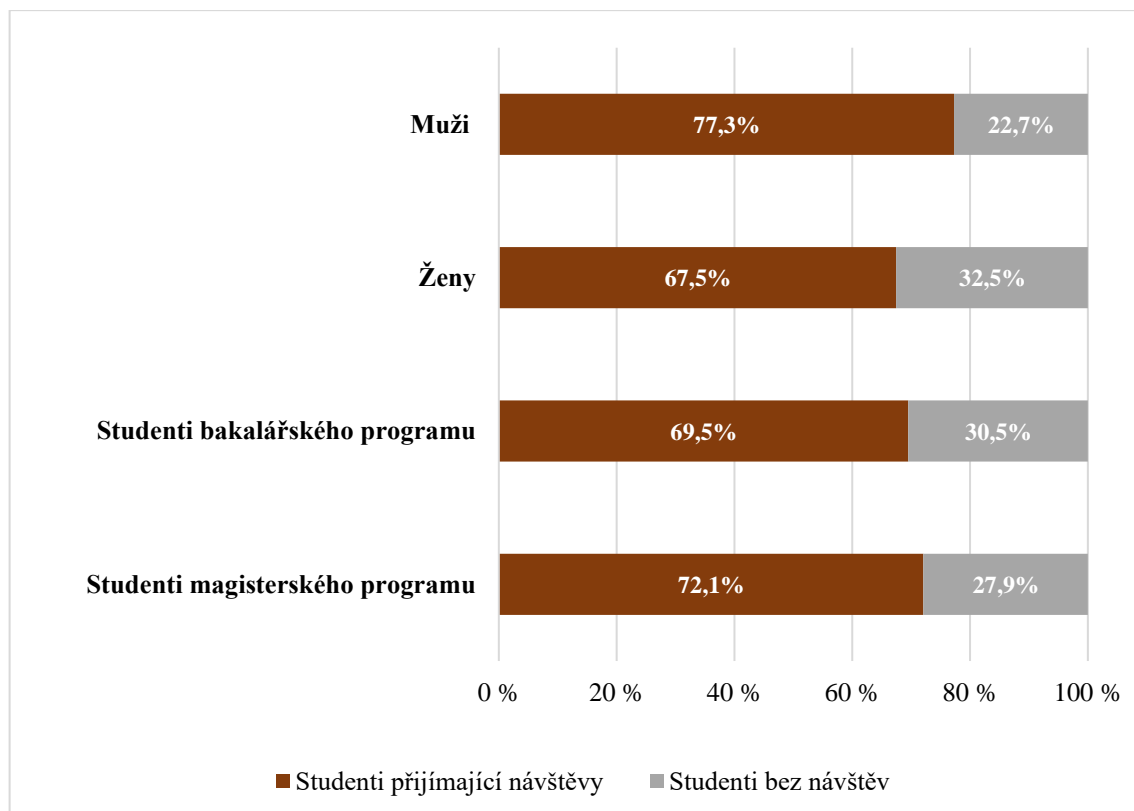
Další důležitá část dotazníkového šetření předložené diplomové práce zjišťovala, zda mezinárodní studenti přijímali nějaké návštěvy z řad rodiny či přátel v průběhu jejich mezinárodní mobility v hostitelské zemi. I z tohoto hlediska je posuzován dopad na cestovní ruch v hostitelské destinaci, jelikož tyto rodinné a přátelské návštěvy mezinárodních studentů přijdou do destinace jako cizinci/turisti, kteří zde utrácejí peníze za místní služby.

Dotazníkové šetření se nejprve zaměřilo, jestli vůbec někdo navštívil respondenty během jejich mezinárodní mobility v hostitelské destinaci. Na obr. 24 lze vidět, že většina respondentů (konkrétně 70,9 %) přijala nějaké návštěvy z řad rodiny a přátel během jejich zahraničního pobytu v hostitelské destinaci. Pouze 29,1 % ze všech respondentů odpovědělo, že je nikdo nepřijel navštívit během mezinárodního programu. Zaměříme-li se na vzdálenost mezi domovskou a hostitelskou destinací – přes 60 % mezinárodních studentů bez jakékoli návštěvy bylo na mezinárodní mobilitě v hostitelské zemi, jež byla vzdálená více než 1000 km od domovské destinace. Dalších téměř 20 % těchto mezinárodních studentů bylo v hostitelské destinaci vzdálené více než 800 km od domovské destinace. Můžeme tedy předpokládat, že v tomto ohledu má vzdálenost mezi domovskou a hostitelskou zemí jistý vliv. Také je potřeba vzít v potaz celkovou délku mezinárodní mobility – většina studentů, která se zúčastnila mezinárodních výměnných programů na kratší dobu, nepřijala žádné návštěvy. Tři čtvrtiny těchto studentů strávilo v hostitelské destinaci v rámci mezinárodní mobility 1–2 měsíce nebo 3–4 měsíce.

Obr. 24: Přijímání návštěv z řad rodiny a přátel v hostitelské destinaci
(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

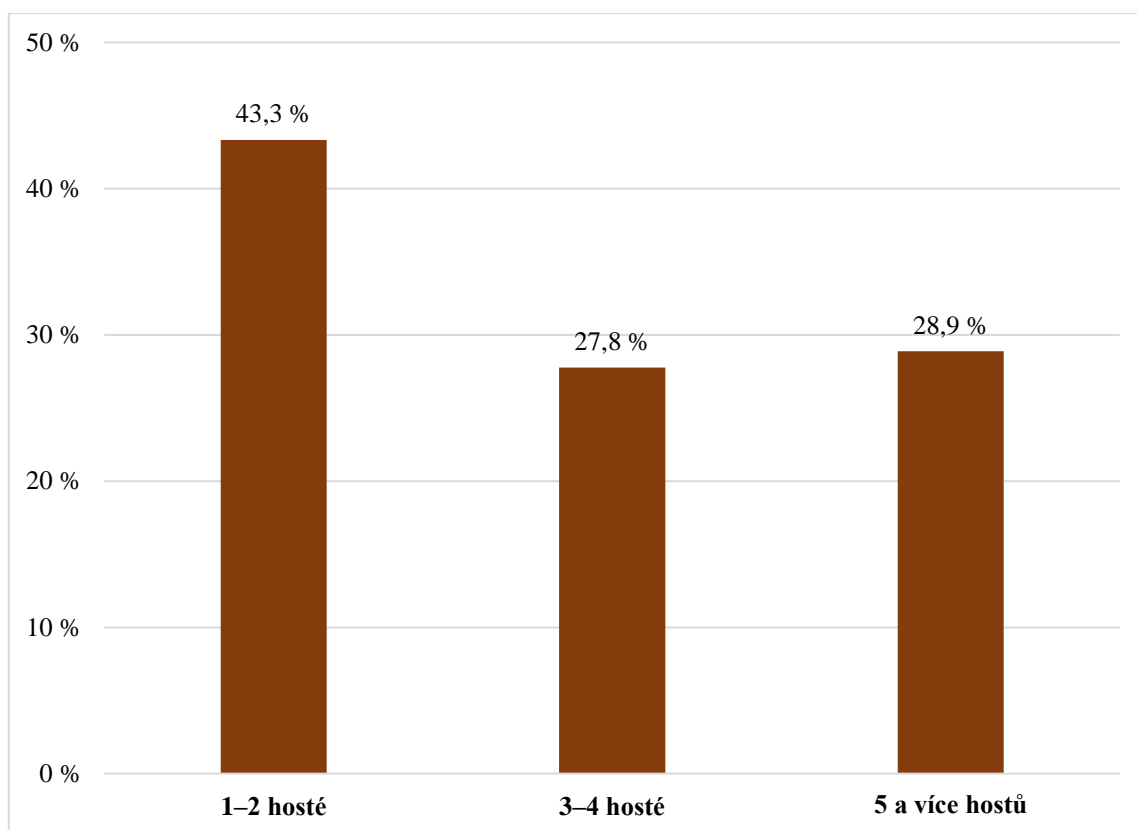
Z hlediska pohlaví respondentů je patrný rozdíl mezi muži a ženami. Muži přijímali více návštěv v průběhu zahraničního pobytu v hostitelské destinaci oproti ženám. Konkrétně za 77,3 % všech mužů přijela nějaká návštěva během mezinárodní mobility, na rozdíl od 67,5 % všech žen. Vezmeme-li v potaz úroveň studia respondentů, pak více návštěv přivítali studenti magisterských programů. Celkem 72,1 % všech studentů magisterského studia na rozdíl od 69,5 % všech studentů bakalářského studia. Rozdíl mezi studenty magisterských a bakalářských programů je téměř zanedbatelný. Konkrétní četnost respondentů podle pohlaví a úrovně studia zobrazuje obr. 25. Následující analýzy se budou v rámci této podkapitoly týkat pouze respondentů, kteří přijali během mezinárodní mobility nějakou návštěvu.

Obr. 25: Přijímání návštěv z řad rodiny a přátel v hostitelské destinaci podle pohlaví a úrovně studia

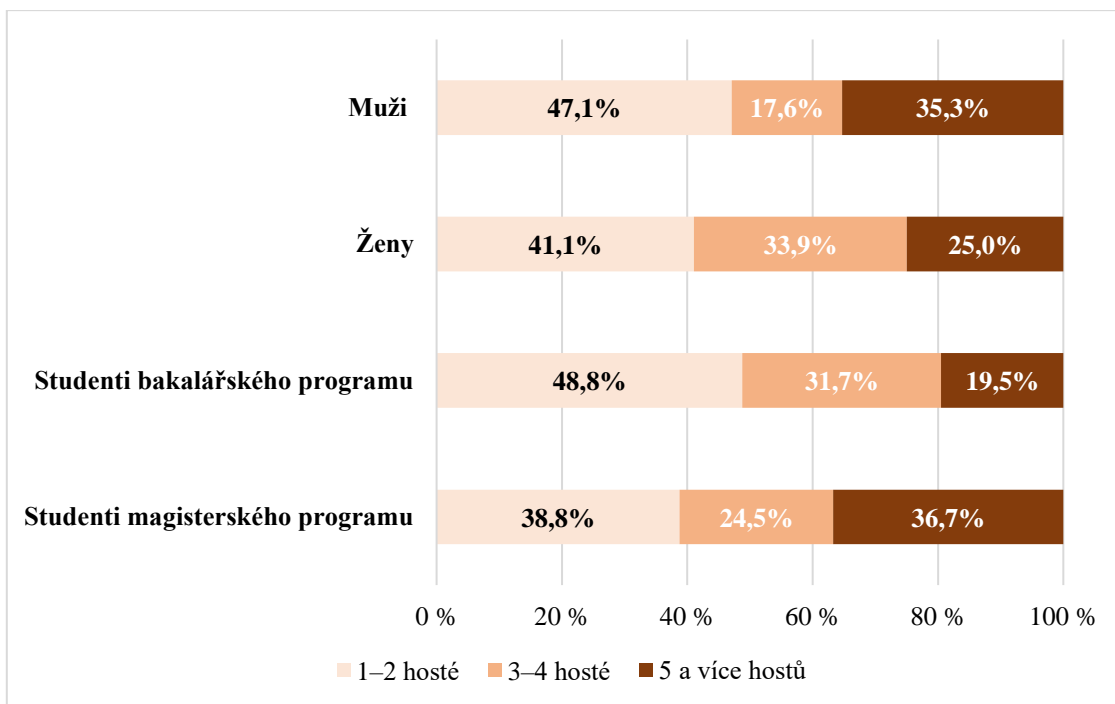
(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

V rámci respondentů, kteří během své mezinárodní mobility v hostitelské destinaci přijali alespoň jednu návštěvu, byly zjišťovány další údaje. Jako první se dotazníkové šetření soustředilo na počet hostů, kteří přijeli navštívit mezinárodní studenty do hostitelské destinace. K dispozici bylo několik možností: 1–2 hosté, 3–4 hosté či 5 a více hostů. Z obr. 26 lze vidět, že nejčastější odpověď byla 1–2 hosté. Konkrétně za 43,3 % respondentů přijeli 1–2 hosté. Zbývající odpovědi byly velmi vyrovnané – 27,8 % respondentů přijalo 3–4 hosty a 28,9 % respondentů přijalo 5 a více hostů. Co se týká vzdálenosti mezi domovskou a hostitelskou destinací, pak víc jak polovina respondentů, která přijala 1–2 hosty, pochází z domovské destinace vzdálenější jak 1000 km od hostitelské destinace. Naopak respondenti, jejichž domovská destinace je vzdálená od hostitelské destinace do 1000 km, přijali 5 a více hostů během jejich mezinárodní mobility. Délka pobytu respondentů v hostitelské destinaci na počet přijímaných hostů neměla podle získaných dat žádný vliv.

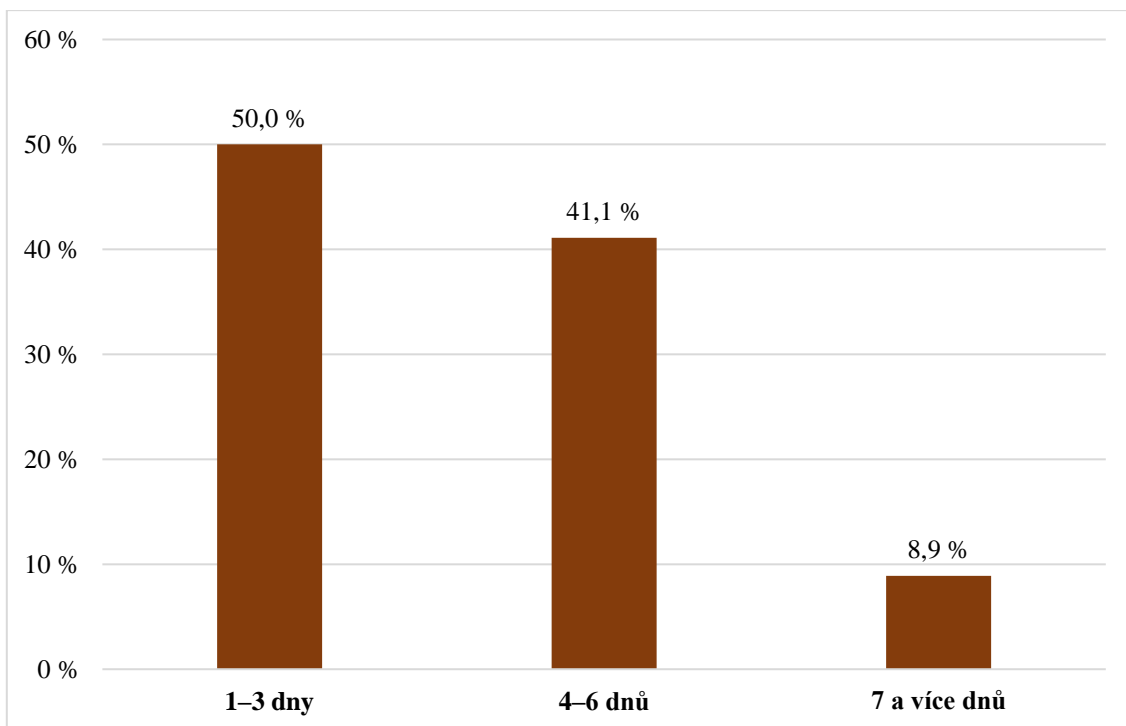
Obr. 26: Počet přijímaných hostů v hostitelské destinaci
(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

Rozdíly podle pohlaví a úrovně studia respondentů v rámci počtu přijímaných návštěv v hostitelské destinaci jsou zobrazeny na obr. 27. Obě pohlaví přijímala nejčastěji 1–2 hosty v průběhu výměnného programu. Lze vidět, že za muži během jejich mezinárodní mobility v hostitelské destinaci přijelo více hostů než za ženami. Konkrétně 35,3 % mužů přijalo 5 a více hostů, oproti 25 % všech žen. V rámci úrovně studia respondentů byly registrované patrné rozdíly v jednotlivých odpovědích. Studenty bakalářských programů navštěvovalo spíše méně hostů – nejčastěji 1–2 hosté za dobu jejich výměnného pobytu. Na rozdíl od studentů magisterských programů, kteří častěji přijímali více návštěvníků. A to konkrétně 36,7 % magisterských studentů navštívilo 5 a více hostů během mezinárodní mobility.

Obr. 27: Počet přijímaných hostů v hostitelské destinaci podle pohlaví a úrovně studia
(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

Další údaje, které byly zjišťovány ohledně přijíždějících hostů za mezinárodními studenty, se zaměřují na obvyklou délku jejich návštěvy v hostitelské destinaci. Respondenti měli k dispozici několik možností: 1–3 dny, 4–6 dnů či 7 a více dnů. Podle získaných odpovědí z dotazníkového šetření plyne, že návštěvy se nejčastěji zdržely v hostitelské destinaci na kratší dobu – konkrétně 50 % respondentů uvedlo možnost 1–3 dny. Dále 41,1 % respondentů přivítalo návštěvy z řad rodiny a přátel na dobu 4–6 dnů. Pouze za 8,9 % respondentů přijela návštěva na delší dobu – 7 a více dnů. Budeme-li předpokládat, že návštěvy přijely do hostitelské destinace z téže domovské země jako mezinárodní student, pak lze pozorovat jistý vliv vzdálenosti hostitelské a domovské destinace mezinárodních studentů. Ke studentům, jejichž domovská destinace byla bližší hostitelské destinaci, přijely návštěvy především na kratší dobu. Téměř 69 % respondentů přivítalo návštěvu, jejichž domovská destinace byla vzdálená do 1000 km od hostitelské destinace, na dobu 1–3 dny. V tomto případě se jednalo o země Evropy, většinou o státy spolu sousedící. Naopak návštěvy přijíždějící ze vzdálenějších domovských destinací se zdržely na návštěvě v hostitelské destinaci delší dobu. Je nutné podotknout, že tyto výsledky mohou být patrně zkreslené. Někteří studenti mohli přivítat i návštěvy, které nutně nemusely pocházet z téže domovské země jako studenti sami. Konkrétní četnost odpovědí zobrazuje obr. 28.

Obr. 28: Délka pobytu návštěvníků v hostitelské destinaci

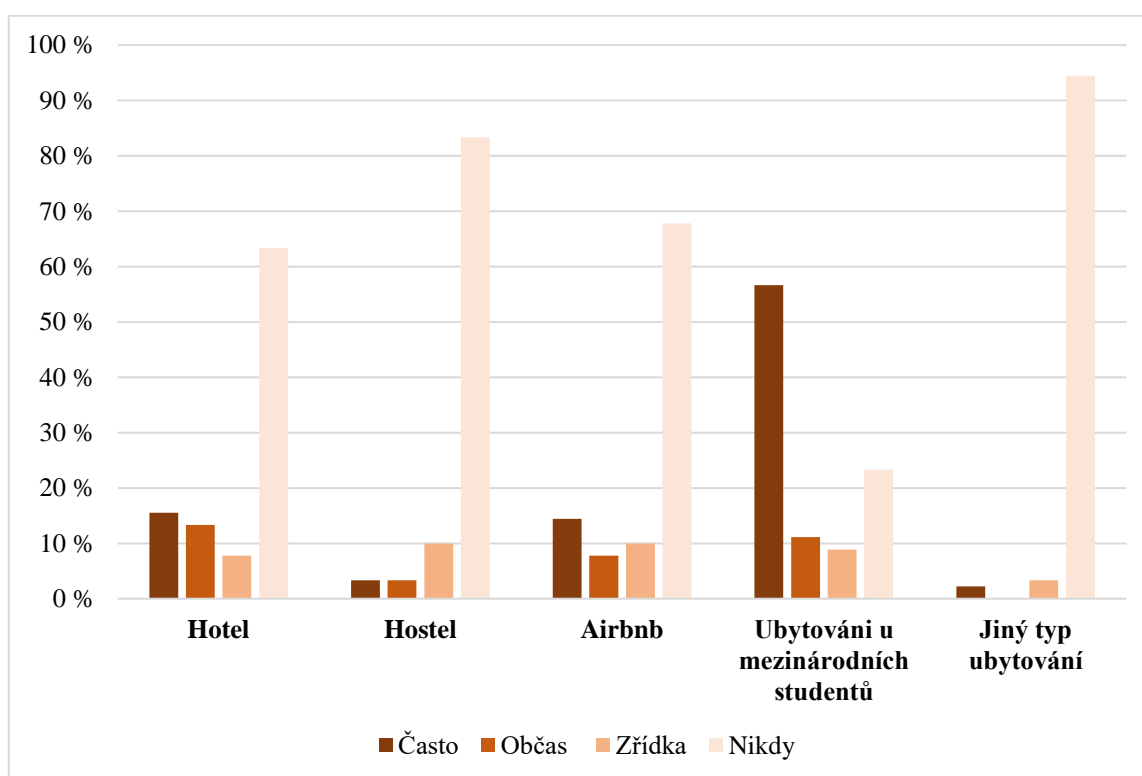
(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

Co se týká pohlaví respondentů, za 70,6 % mužů přijela návštěva na dobu 1–3 dny. Oproti ženám (53,6 %), za nimiž častěji jezdily návštěvy na dobu 4–6 dnů. Z hlediska úrovně studia respondentů, magisterští studenti (53,1 %) nejčastěji přivítali návštěvy během jejich mezinárodní mobility na dobu 1–3 dny. Na rozdíl od studentů bakalářských oborů (51,2 %), za nimiž přijely návštěvy spíše na delší dobu – 4–6 dnů. Návštěvy, které se zdržely více než 7 dnů, přivítali častěji studenti magisterských oborů na rozdíl od studentů bakalářských programů.

Dotazníkové šetření se také zaměřilo na nejčastější typ ubytování hostů mezinárodních studentů během mezinárodní mobility v hostitelské destinaci. Bylo možné volit z několika odpovědí: hotel, hostel, Airbnb, ubytování u mě (neboli ubytování u mezinárodních studentů) a jiný typ ubytování. Jak zobrazuje obr. 29, jednoznačně nejvíc respondentů uvedlo, že jejich hosté během návštěvy hostitelské destinace byli ubytováni u nich. Konkrétně 67,8 % všech respondentů hostilo často či občas své návštěvníky u nich na ubytování. V tomto případě se jednalo o mezinárodní studenty, kteří během mezinárodní mobility využili především soukromé ubytování. Druhým nejčastěji využívaným ubytováním návštěvníků byl hotel – celkem 28,9 % respondentů uvedlo, že jejich návštěvy tento typ ubytování využívaly často či občas. Airbnb byl třetím nejvyužívanějším typem ubytování – celkem 22,2 % respondentů uvedlo, že jejich

návštěvy využily tento typ ubytování často či občas. Naopak nejméně využívaným typem ubytování byl hostel či nespecifikovaný jiný typ ubytování.

Podle téměř poloviny respondentů – hotely preferovali především návštěvníci, kteří přijeli do hostitelské destinaci na 1–3 dny. Airbnb bylo podle respondentů využíváno nejčastěji návštěvníky, kteří se zdrželi po dobu 1–3 dnů nebo 4–6 dnů. Stejně tak i v případě, kdy respondenti své návštěvy ubytovávali u nich v soukromém ubytování či na školních kolejích, šlo o návštěvu na dobu 1–3 dnů nebo 4–6 dnů. Pokud se zaměříme na návštěvníky, kteří se zdrželi v hostitelské destinaci více než 7 dní, pak jejich nejčastější ubytování bylo přímo u mezinárodních studentů.

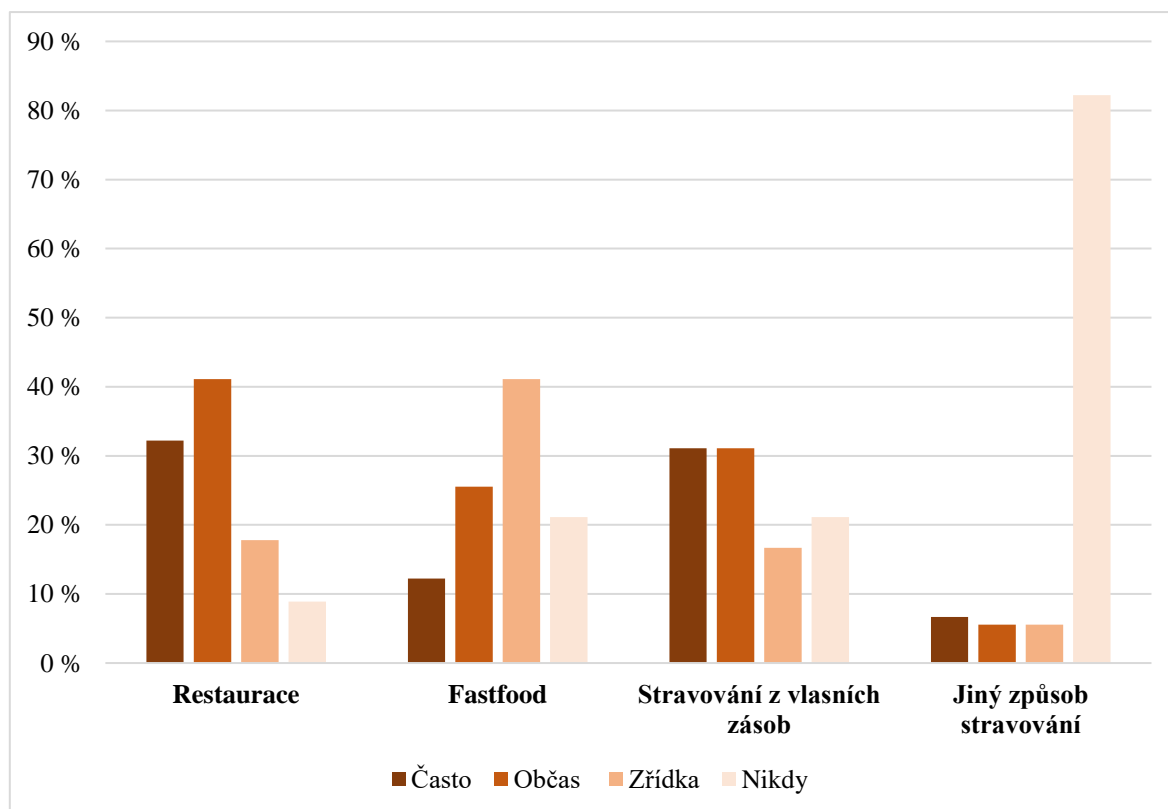
Obr. 29: Typ ubytování návštěvníků v hostitelské destinaci

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

O hostech mezinárodních studentů bylo také zjišťováno, kde se obvykle stravovali během své návštěvy hostitelské destinace. Respondenti měli k dispozici několik možností: restaurace, fastfood, stravování z vlastních zásob a jiný způsob stravování. Ze získaných dat vyplývá, že nejčastějšími typy stravování byly restaurace a stravování z vlastních zásob návštěvníků. Konkrétně 32,2 % respondentů uvedlo, že jejich návštěvy se nejčastěji stravovaly v restauraci a 31,1 % respondentů uvedlo možnost – stravování se z vlastních zásob. Dále 41,1 %

respondentů označilo fastfoody za ne příliš častý typ stravování. U jiného způsobu stravování převažovala u většiny respondentů (82,2 %) odpověď – nikdy. Konkrétní rozložení jednotlivých odpovědí zobrazuje obr. 30.

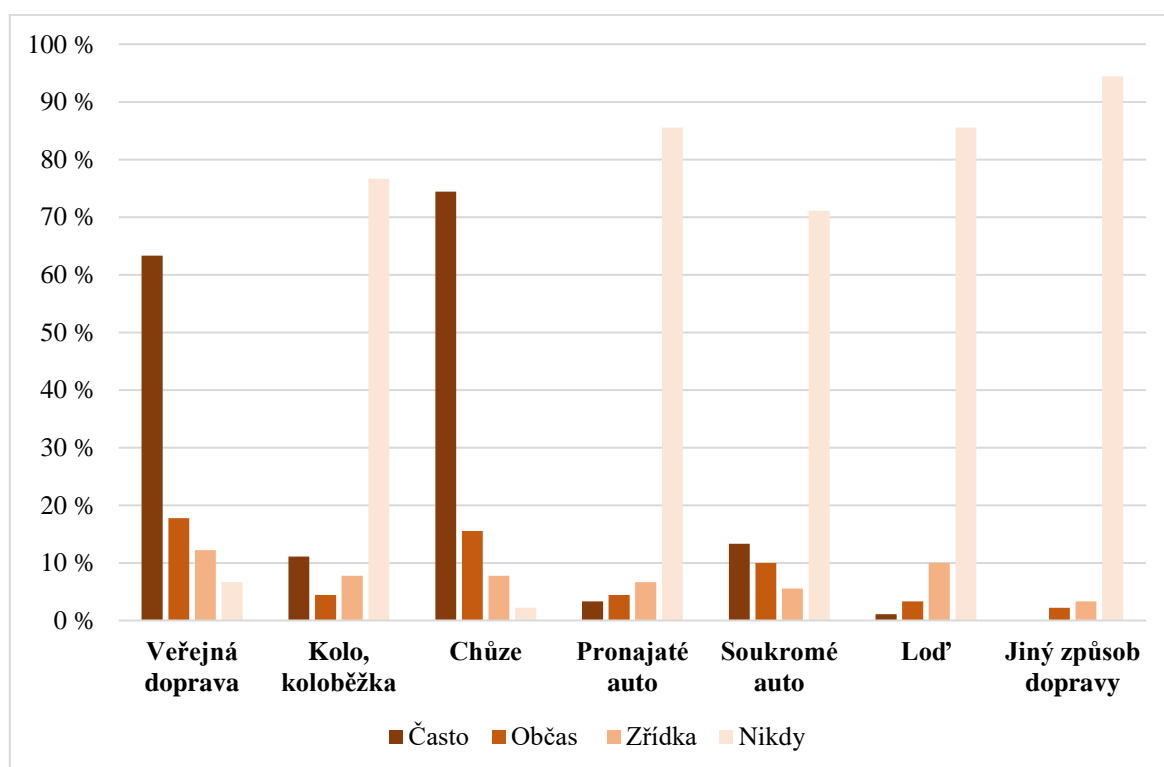
Můžeme konstatovat, že délka pobytu návštěvníků v hostitelské destinaci měla na způsob stravování jistý vliv. Restaurace využívali patrně více návštěvníci, kteří přijeli na kratší dobu – 1–3 dny. Naopak fastfoody a stravování z vlastních zásob preferovali především návštěvníci, kteří přijeli na delší dobu – 4–6 dní. Pokud budeme předpokládat, že návštěvníci pocházeli z téže hostitelské destinace jako mezinárodní student, kterého přijeli navštívit, pak jsou registrovány zajímavé výsledky. U návštěvníků, kteří přijeli ze států střední Evropy (především Česká republika a Polsko) do vyspělých států západní a severní Evropy (především Francie, Spojené království, Švýcarsko, Španělsko, Dánsko, Finsko) lze pozorovat, že bylo často preferováno stravování z vlastních zásob. Lze předpokládat, že v těchto hostitelských zemích byly ceny vyšší než v hostitelské destinaci. Proto byl preferován levnější způsob stravování. U návštěvníků, kteří se častěji stravovali v restauracích, nejsou pozorovány podobně zřetelné souvislosti.

Obr. 30: Způsob stravování návštěvníků v hostitelské destinaci

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

Další údaj zjišťovaný o hostech mezinárodních studentů se týkal využívané dopravy během jejich návštěvy. K dispozici bylo několik možností: veřejná doprava, kolo či koloběžka, chůze, pronajaté auto, soukromé auto, loď a jiný způsob dopravy. Dle obr. 31 byla nejvyužívanějším způsobem přepravy chůze. Celkem 74,4 % respondentů uvedlo, že jejich hosté využívali nejčastěji chůzi jako způsob přemístování po hostitelské destinaci. Dalším nejvyužívanějším způsobem byla veřejná doprava, kterou zvolilo 63,3 % respondentů. Výrazně méně využívaným způsobem byla jízda na kole či koloběžce či přeprava soukromým autem. U soukromých aut byl opět registrován vliv blízkosti hostitelské a domovské destinace (předpokládáme-li, že hosté pocházeli z téže domovské země jako mezinárodní studenti). Téměř nevyužívaným způsobem byla lodní přeprava, jízda pronajatým autem a jiný nespecifikovaný způsob dopravy.

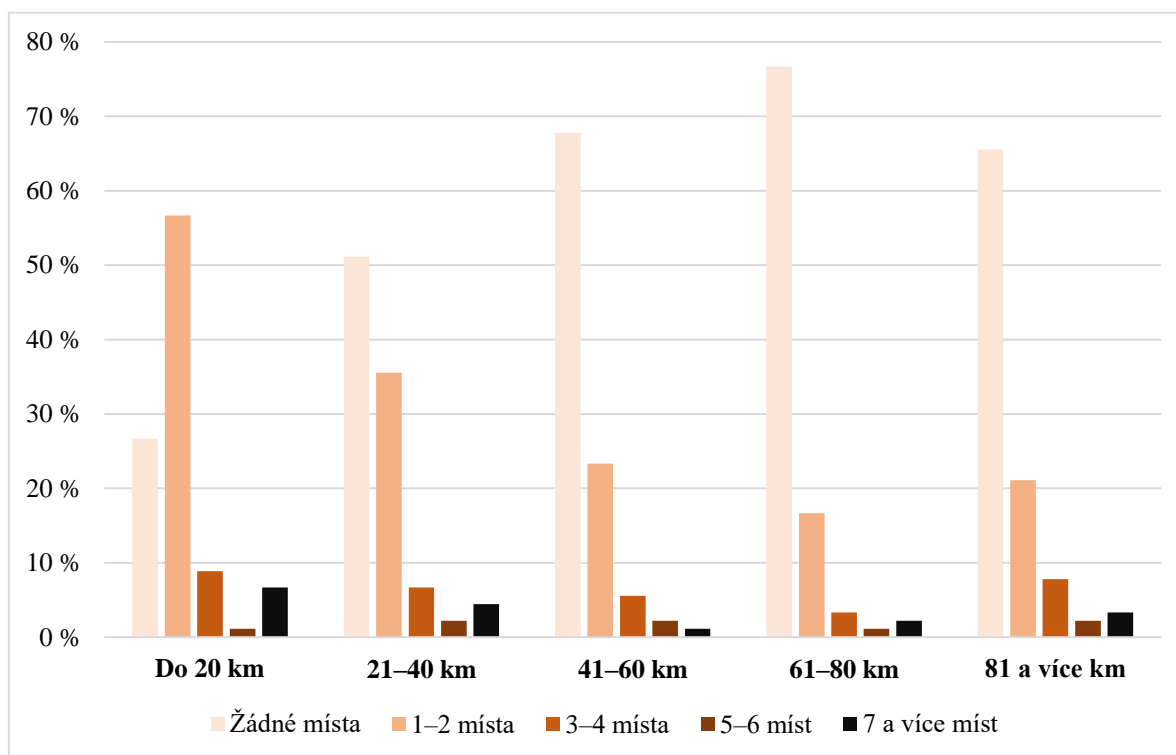

Obr. 31: Způsob dopravy návštěvníků v hostitelské destinaci

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

Poslední zjišťovaný údaj o hostech mezinárodních studentů byl ohledně cestování po hostitelské destinaci. Dotazníkové šetření zjišťovalo, zda tyto hosté navštívili i jiná místa mimo hostitelského města. Zároveň byla také zjišťována přibližná vzdálenost těchto navštívených míst od hostitelského města. Na obr. 32 lze vidět, že většina návštěvníků po hostitelské zemi

příliš necestovala. Celkem 15,6 % respondentů uvedlo, že jejich hosté nenavštívili žádné místo kromě hostitelského města. Nejčastěji byly navštěvovány 1–2 místa vzdálené do 20 km od hostitelské destinace. Konkrétně 56,7 % respondentů uvedlo, že jejich hosté navštívili 1–2 místa v této vzdálenosti. Můžeme si také všimnout, že u návštěvníků, kteří cestovali mimo hostitelské město, počet navštívených míst klesá se zvyšující se vzdáleností od hostitelského města. Návštěvníci, kteří se podívali do více než 5 míst vzdálenějších 20 km od hostitelského města, přijeli navštívit mezinárodní studenty na delší dobu – 4–6 dnů nebo 7 a více dnů. Naopak u návštěvníků, kteří cestovali po místech blízkých do 20 km od hostitelského města, se zdrželi kratší dobu – 1–3 dny. Avšak musíme vzít v potaz, že většina respondentů počet navštívených míst a vzdálenost přibližně odhadla. Proto lze předpokládat patrné zkreslení.

Obr. 32: Počet hosty navštívených míst a jejich přibližná vzdálenost od hostitelského města

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

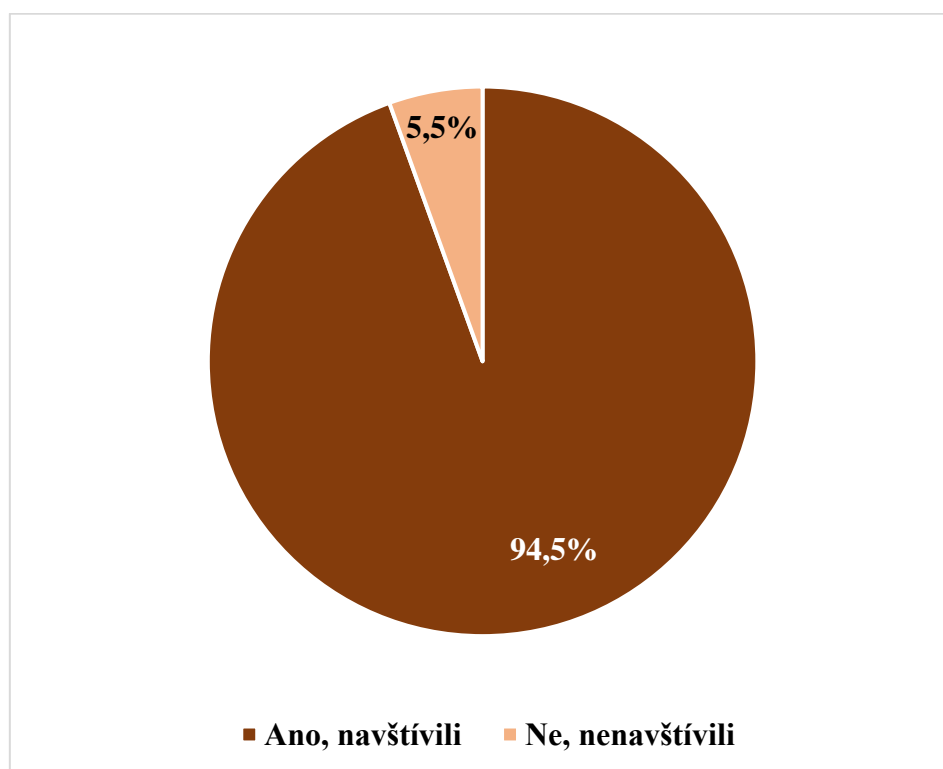
Závěrem lze konstatovat, že většina mezinárodních studentů přivítala během své mezinárodní mobility v hostitelské destinaci nějakou návštěvu z řad rodiny a přátel. Nejčastěji mezinárodní studenti hostili 1–2 návštěvníky. Co se týká pohlaví a úrovně studia mezinárodních studentů, více hostů přijali muži či studenti magisterských programů (pouze malý rozdíl oproti studentům bakalářských programů). Na počet přijímaných hostů měla patrně vliv i vzdálenost

mezi hostitelskou a domovskou destinací. Méně hostů přijali studenti, kteří byli na mezinárodní mobilitě v hostitelské destinaci vzdálenější víc jak 1000 km od domovské destinace. Naopak více hostů jezdilo za studenty, kteří se zúčastnili mezinárodní mobility v hostitelské destinaci blízké jejich domovské destinaci. Za polovinou studentů přijely návštěvy na dobu 1–3 dnů, více než 40 % studentů přivítalo návštěvy na dobu 4–6 dnů, zbytek na více než 7 dnů. Na délku pobytu měla opět vliv vzdálenost mezi hostitelskou a domovskou destinací. Návštěvy, které přijely do vzdálenějších hostitelských destinací, se zdržely delší dobu. Na rozdíl od návštěv, které přijely do blízké hostitelské destinace, zůstaly na dobu kratší. Co se týká využívaných služeb v rámci návštěvníků v hostitelské zemi, návštěvy, které přijely na delší dobu, nejčastěji využily možnost ubytování u hostujících mezinárodních studentů. Naopak návštěvy zůstávající v hostitelské destinaci kratší dobu častěji využily ubytování v hotelích. Většina návštěvníků upřednostňovala stravování v restauracích. Levnější způsob stravování – z vlastních zásob, preferovaly především návštěvy přijíždějící do vyspělých západních a severních zemí Evropy, a ti, kteří pocházeli hlavně ze států střední Evropy. Nejčastěji využívaným způsobem přepravy v rámci hostitelské destinace byla chůze či veřejná doprava. Také bylo zjištěno, že většina návštěv přijela primárně do hostitelského města. Pokud tyto návštěvy cestovaly po hostitelské zemi, pak nejčastěji pouze do 20 km od hostitelského města. Závěrem můžeme konstatovat, že mezinárodní studenti generují další krátkodobé příjezdy turistů, kteří v hostitelské destinaci utrácejí peníze za místní služby. Je třeba upozornit na možné zkreslení, jelikož přibližné informace o svých návštěvách během mezinárodního pobytu v hostitelské destinaci uváděli mezinárodní studenti. Pokud byl zjištěn vliv vzdálenosti mezi hostitelskou a domovskou destinací, tak jen za předpokladu, že návštěvy pocházely z téže domovské země jako hostující mezinárodní studenti.

6.2.4 Propagace hostitelské destinace

V neposlední řadě se dotazníkové šetření soustředilo na fakt, jak mezinárodní studenti podpořili cestovní ruch hostitelské destinace prostřednictvím jejich propagace a doporučení mezinárodní mobility v této zemi ve svém okolí. Sdílení jejich zkušeností může motivovat ostatní studenty zapojit se do mezinárodních programů mobilit nebo navštívit konkrétní hostitelskou zemi jako turista, a podpořit tak tamní turismus. I samotný mezinárodní student může znovu přispět cestovnímu ruchu dané hostitelské destinace tím, že se na základě svých pozitivních zkušeností z mezinárodní mobility znovu rozhodne navštívit tuto destinaci či zemi obecně.

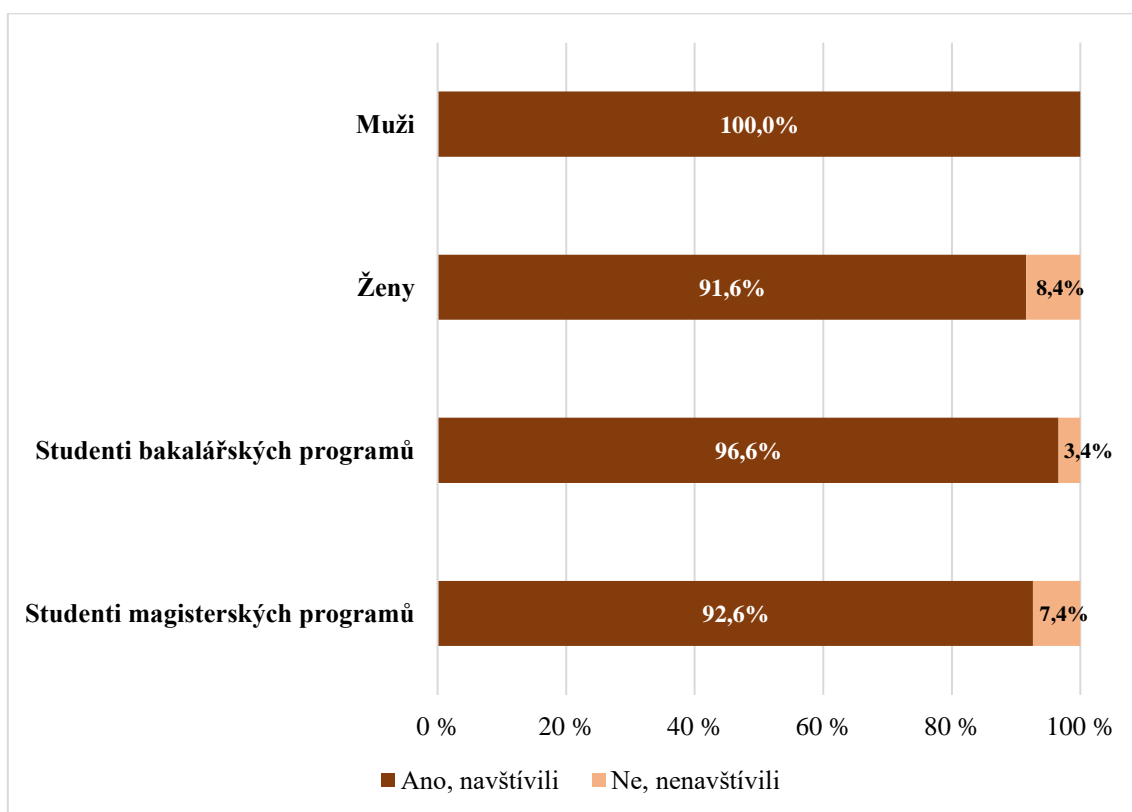
Nejprve se dotazníkové šetření dotazovalo respondentů, zda by znovu navštívili jejich hostitelskou destinaci, ve které byli v rámci mezinárodní mobility. Téměř všichni dotazovaní (konkrétně 94,5 %) odpověděli – ano, navštívili by znovu hostitelskou destinaci. Pouze 5,5 % respondentů by znovu hostitelskou destinaci nenavštívilo (viz obr. 33). V další dodatkové a zároveň dobrovolné otázce mohli respondenti své odpovědi zdůvodnit. U respondentů, kteří by se znovu do hostitelské destinace vrátili, byl nejčastější důvod opětovné návštěvy – nejčastěji se opakovala odpověď, že se respondentům velmi líbilo v hostitelské destinaci a zemi. Dále byly často zmiňované odpovědi: kvůli vzpomínkám, hezké přírodě, místní kultuře či kvůli milým místním lidem. Často zmiňovaným důvodem byli přátelé, kteří zde žijí. Dokonce několik respondentů uvedlo, že se již několikrát do hostitelské destinace vrátilo a také někteří respondenti zůstali v hostitelské zemi žít nastálo. Naopak u respondentů, kteří by se znovu do hostitelské destinace nevrátili, uváděli jako hlavní důvod – mezinárodní studenti procestovali hostitelskou zemi dostatečně a viděli vše, co chtěli. Pár respondentů taky uvedlo, že se jim v hostitelské destinaci příliš nelíbilo. Vybrané komentáře mezinárodních studentů lze najít v příloze na konci diplomové práce.

Obr. 33: Navštívili by mezinárodní studenti znovu jejich hostitelskou destinaci?

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

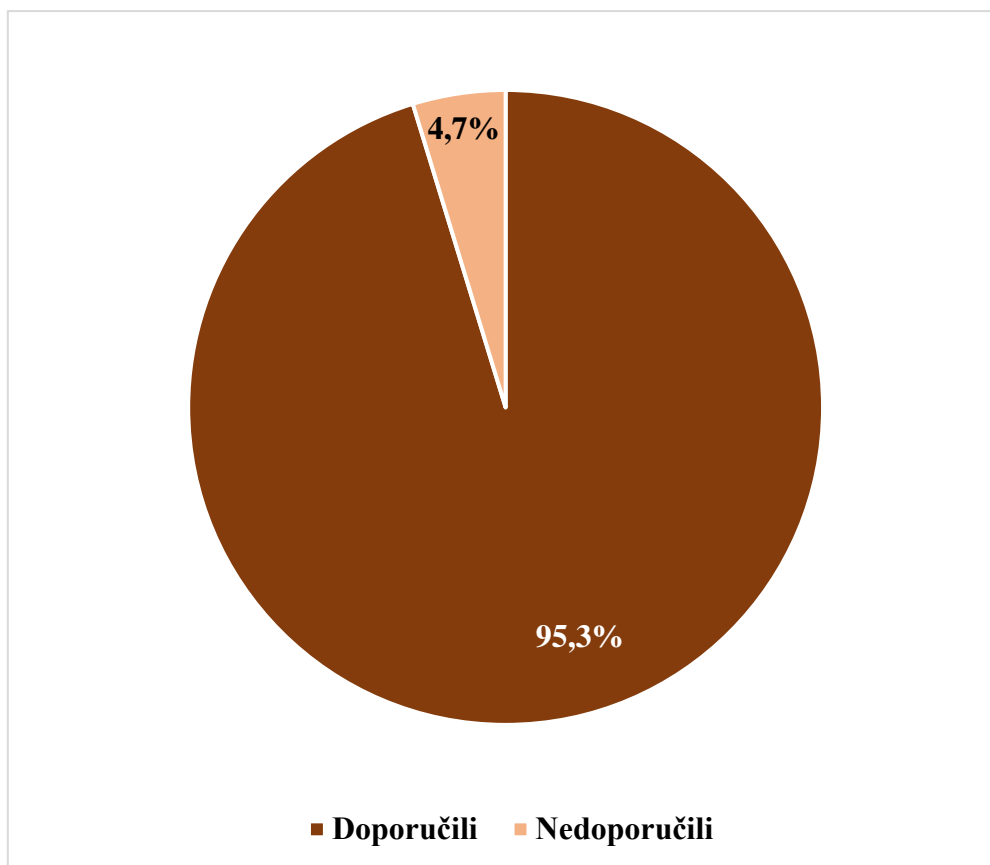
Co se týká jednotlivých odpovědí podle pohlaví a úrovně studia respondentů – naprosto všichni muži odpověděli, že by opět navštívili hostitelskou destinaci (viz obr. 34). U žen bylo celkem 91,6 % z nich pro opětovnou návštěvu hostitelské destinace. Naopak 8,4 % žen uvedlo, že už by do hostitelské destinace znovu nepřijelo. V rámci úrovně studia respondentů bylo patrně více studentů bakalářských programů, kteří by se do hostitelské destinace znovu vrátili – konkrétně 96,6 % z nich. Ze studentů magisterských programů bylo 92,6 %, pro opětovné navštívení hostitelské země. Obecně lze konstatovat, že naprostá většina mezinárodních studentů by opět navštívila jejich hostitelské destinace. Podle pozitivních ohlasů lze také předpokládat, že pobyt v hostitelské destinaci v rámci mezinárodních programů mobilit zanechal ve studentech velmi dobrý dojem. Na základě těchto pozitivních zkušeností a dojmů z pobytu hostitelské destinace můžeme očekávat i pozitivní odezvy mezinárodních studentů v jejich okolí. To může být jeden z faktorů, který může podpořit zvýšení studentské mobility do daných hostitelských destinací, a tím podle všeho také přispět k tamnímu cestovnímu ruchu.

Obr. 34: Navštívili by mezinárodní studenti znovu jejich hostitelskou destinaci? – rozdělení dle pohlaví a úrovně studia

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

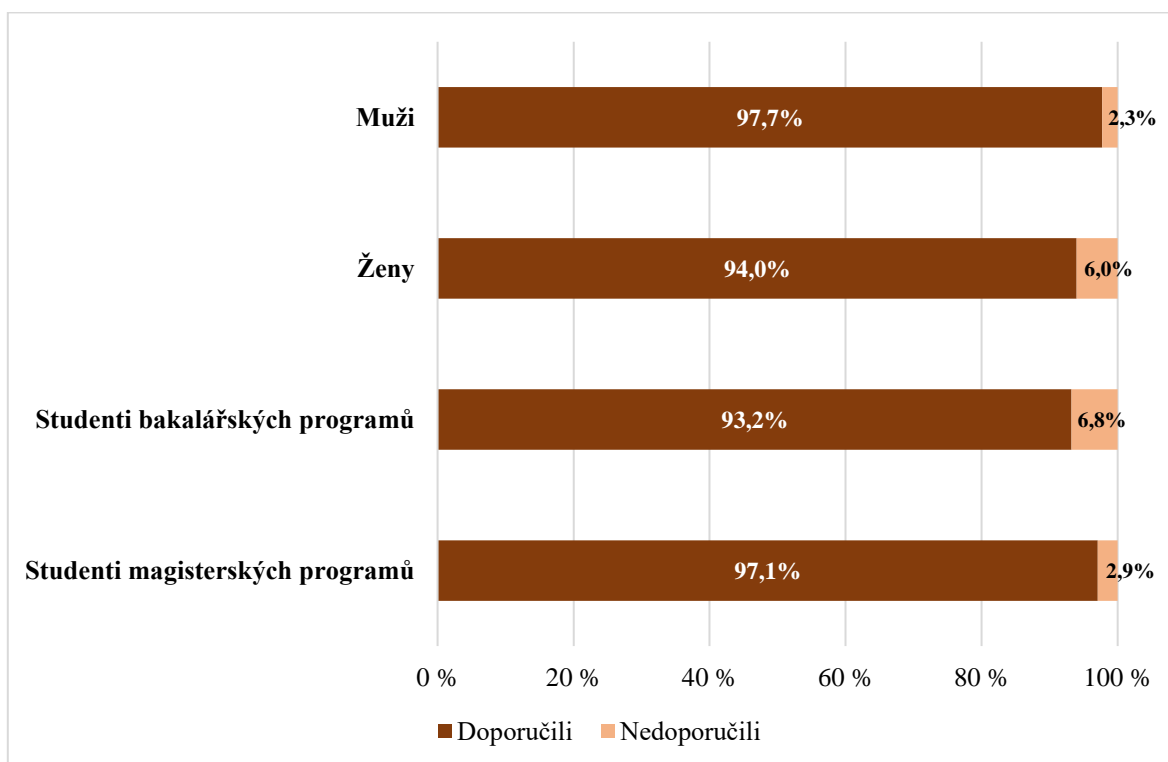
Pozitivní ohlasy mezinárodních studentů v jejich okolí odkazující především na hostitelskou destinaci mohou hrát důležitou roli pro budoucí mezinárodní studentskou mobilitu daných hostitelských destinací či pro jejich cestovní ruch. Na základě jejich doporučení se mohou lidé v jejich okolí rozhodnout navštívit právě tuto destinaci, a tím i podpořit tamní cestovní ruch. Proto se dotazníkové šetření dále zabývalo, zda by mezinárodní studenti doporučili nebo nedoporučili návštěvu hostitelské destinace. Opět naprostá většina respondentů odpověděla, že by návštěvu hostitelské destinace doporučila – konkrétně 95,3 % všech respondentů. Téměř všichni respondenti, kteří by se znovu do hostitelské destinace nevrátili (předchozí otázka), by taky ani nedoporučili její návštěvu ostatním lidem v jejich okolí. Avšak těchto respondentů nebylo mnoho – pouze 4,7 % všech respondentů, což je téměř zanedbatelné číslo. Četnost jednotlivých odpovědí podle pohlaví a úrovně studia respondentů zobrazuje obr. 35.

Obr. 35: Doporučili by mezinárodní studenti návštěvu hostitelské destinace?

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

V rámci pohlaví respondentů by doporučili návštěvu hostitelské destinaci více muži než ženy. A to celkem 97,7 % všech mužů na rozdíl od 94,0 % všech žen (viz obr. 36). Co se týče úrovně studia respondentů, byly registrovány patrné rozdíly mezi studenty bakalářských a magisterských programů. Studenti magisterských programů by doporučili návštěvu hostitelské destinace z 97,1 %. Oproti studentům bakalářských programů, z nichž by 93,2 % doporučilo návštěvu hostitelské destinace. Avšak v rámci pohlaví i úrovně studia respondentů se jedná o velmi malé rozdíly. Z obou hledisek jasně převažuje odpověď týkající se pozitivního doporučení návštěvy hostitelské destinace, čímž se potvrzují předchozí zmíněné kladné ohlasy a dojmy na hostitelskou destinaci.

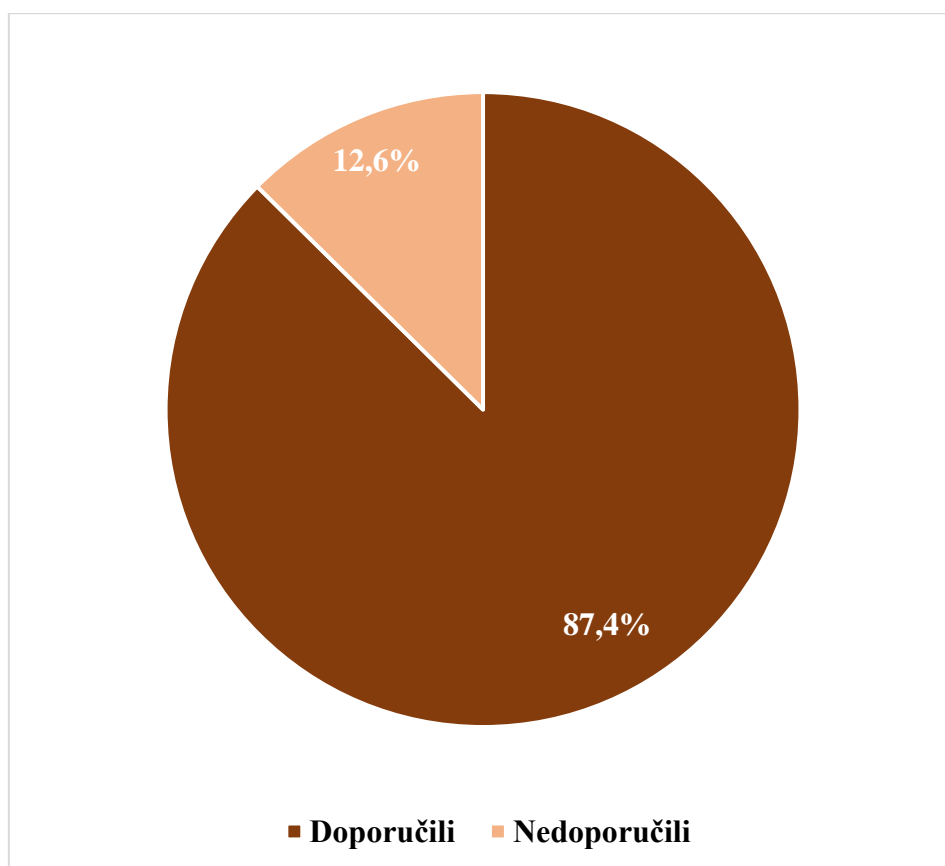

Obr. 36: Doporučili by mezinárodní studenti návštěvu hostitelské destinace? – rozdělení dle pohlaví a úrovně studia

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

Dotazníkové šetření dále zjišťovalo, zda mezinárodní studenti již někomu doporučili navštívit hostitelskou destinaci. Jak zobrazuje obr. 37 – 87,4 % všech respondentů již doporučilo lidem ve svém okolí navštívit hostitelskou destinaci. Pouhých 12,6 % všech respondentů tak neučinilo (viz obr. 39). V tomto případě se jednalo především o respondenty, kteří by znovu hostitelskou zemi nenavštívili a ani by ji nikomu nedoporučili. Opět je ale nutné zdůraznit, že se jedná o poměrně nízké procento respondentů. V poslední otázce, která dala

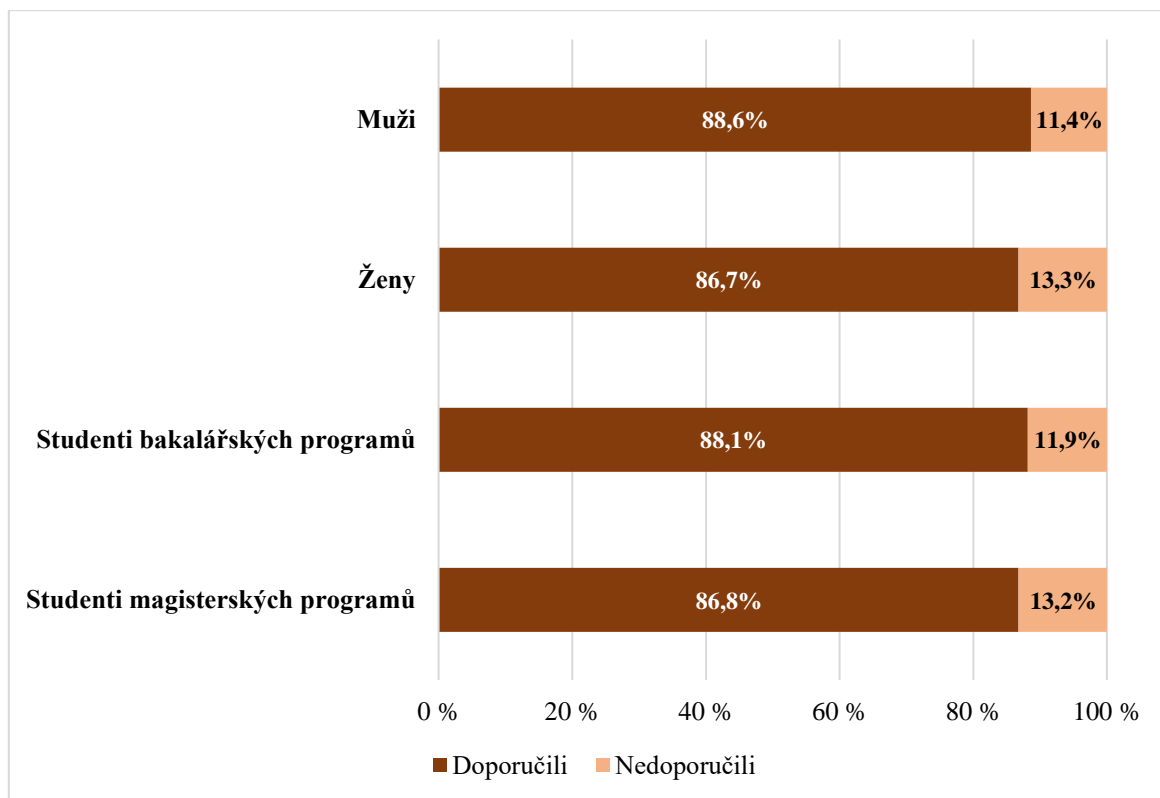
prostor pro dobrovolné komentáře a postřehy z mezinárodní mobility v hostitelské destinaci, byly pouze dvě záporné připomínky od těchto respondentů. A to s odůvodněním – „v hostitelské destinaci bylo příliš mnoho barů a hospod oproti místním památkám“ a „země nebyla příliš přátelská, jak si lidé myslí“. Co se týká kladných komentářů, objevovaly se různé poznámky – „Mezinárodní mobilita v Manchesteru byla skvělá zkušenost.“, „Doporučil jsem hostitelskou destinaci všem mým spolužákům v mojí domovské zemi.“, „Vždy doporučuji navštívit Rigu. Byla to skvělá zkušenost, která mi změnila život. Dodnes jsem ve spojení s přáteli z Lotyšska.“, „Erasmus stál rozhodně za to, doporučuji ho všem.“

Obr. 37: Doporučili již mezinárodní studenti návštěvu hostitelské destinace?

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

Z hlediska pohlaví a úrovně studia respondentů nebyly registrovány výrazné rozdíly mezi jednotlivými skupinami respondentů. Celkem 88,6 % mužů doporučilo návštěvu hostitelské destinace lidem ve svém okolí. Ženy doporučily návštěvu hostitelského města v 86,7 %. Stejně tak odpověděli studenti magisterských programů v 86,8 % a studenti bakalářských programů v 88,1 %. Konkrétní četnost odpovědí jednotlivých skupin podle pohlaví a úrovně studia zobrazuje obr. 38.

Obr. 38: Doporučili již mezinárodní studenti návštěvu hostitelské destinace? – rozdělení dle pohlaví a úrovně studia

(Zdroj: Dotazníkové šetření, 2023; vlastní zpracování)

Pro hostitelské destinace a jejich cestovní ruch je důležité nejen jak se mezinárodní studenti v rámci ní chovají, ale také jak tuto destinace nadále prezentují či propagují. Pozitivní ohlasy studentů mohou napomoci zvýšit cestovní ruch v daných destinacích. Proto je pro tyto hostitelské destinace zásadní přizpůsobit se těmto trendům a budovat jejich tzv. image. Z dotazníkového šetření vyplývá, že naprostá většina respondentů byla se svou volbou hostitelské destinace spokojená. Téměř všichni respondenti by se rádi vrátili do hostitelské destinace. Co se týká doporučení navštívit hostitelskou destinaci, i zde většina uvedla, že by doporučila navštívit hostitelskou destinaci nebo již tak učinila. Většina dobrovolných komentářů se v dotazníkovém šetření týkala z většiny pozitivních ohlasů na hostitelskou destinaci (viz přílohy). Lze konstatovat, že mezinárodní studenti mají z většiny vliv na pozitivní propagaci země, která může přispět tamnímu cestovnímu ruchu. Otázkou však je, kolik lidí na základě těchto doporučení a ohlasů nakonec navštívilo danou destinaci.

7 Diskuse

Cílem předložené práce bylo prostřednictvím dotazníkového šetření zjistit, jaký vliv mají mezinárodní programy mobilit, potažmo mezinárodní mobilita studentů, na cestovní ruch hostitelské destinace. Výsledky zrealizovaného výzkumu přinesly poměrně zajímavé výsledky. Obecně lze mezinárodním studentům přisoudit jistý vliv na cestovní ruch v hostitelské destinaci. Z analýzy dat vyplývá, že většina z nich aktivně poznává a cestuje nejen po hostitelské destinaci, ale i po celé hostitelské zemi. Na základě získaných výsledků je diplomová práce pravděpodobně nejvíce srovnatelná s výsledky podobné práce zaměřené na mezinárodní mobilitu studentů ve městě Olomouci (Jarošová, 2017). Výsledky obou prací se shodují hned v několika zkoumaných aspektech. V rámci využívaných služeb a spotřebního chování mezinárodních studentů v hostitelské destinaci zjistila Jarošová (2017) téměř stejné výsledky jako v předloženém výzkumu. Mezinárodní studenti preferovali především ubytování na školních kolejích nebo v soukromých ubytovnách. Hotely, hostely či Airbnb byly zvoleny pouze několika mezinárodními studenty, jejichž procentuální podíl vzhledem k četnosti nejvyužívanějších typů ubytování je téměř zanedbatelný. Z hlediska dopravy byla zcela nepoužívanějším způsobem přepravy po hostitelské destinaci chůze nebo veřejná doprava. Mezinárodní studenti také během výměnného pobytu raději preferovali levnější variantu stravování, kdy si sami vařili. Restaurace byly mezinárodními studenty navštěvovány občas. Oba výzkumy dále ukázaly, že naprostá většina mezinárodních studentů navštívila i jiné destinace v rámci hostitelské země. Dokonce více jak polovina studentů navštívila i sousední země. I z hlediska přijímaných návštěv se obě práce poměrně shodují. Mezinárodní studenti ve většině případů během jejich výměnného pobytu přijali alespoň jednu krátkodobou návštěvu. Podle Jarošové (2017) mají mezinárodní studenti vliv na cestovní ruch nejen ve městě Olomouci, ale také v celé České republice. Je nutné podotknout, že práce Jarošové (2017) se zaměřuje na konkrétní hostitelskou destinaci Olomouc, na rozdíl od předložené diplomové práce.

Předložená diplomová práce se zabývala komplexním pohledem na dopady mezinárodní mobility studentů, bez ohledu na konkrétní hostitelskou destinaci. Z tohoto hlediska výzkum nachází velmi podobné výstupy jako studie autorů Escriváa Muñoze a kol. (2015), která přinesla zajímavé poznatky z hlediska ekonomických dopadů programu Erasmus. Podle tohoto výzkumu mezinárodní studenti přijali během svého výměnného pobytu nejčastěji 1 nebo 2 návštěvy, obecně každý student přijal v průměru asi 4 návštěvy. To jsou velmi srovnatelné zjištění s výsledky předloženého výzkumu, jelikož nadpoloviční většina studentů během své

mobility přijala alespoň jednu návštěvu. Nejčastěji se jednalo o 1–2 hosty. Obě práce jsou také srovnatelné v zjištění v rámci cestování mezinárodních studentů po hostitelské zemi. Studie autorů Escriváa Muñoze a kol. (2015) ukázala, že studenti navštívili během výměnného pobytu více jak 10 měst v hostitelské zemi. Podobné výsledky prezentuje i předložená diplomová práce, která mimo jiné zjišťovala také četnost navštívených míst a jejich přibližnou vzdálenost od hostitelského města. Podle těchto výsledků studenti navštěvují nejvíce destinace bližší hostitelskému městu. *ESNSurvey 2015: Local Integration, Economic Impact and Accompanying Measures in International Mobility* (2015) také zjistila, že studenti ve svém volném čase navštěvovali často kulturní památky hostitelského města. Rovněž potvrzuje fakt, že většina studentů by ráda znovu navštívila hostitelskou destinaci, jelikož podle prezentovaných výsledků se víc jak pětina studentů již do hostitelské destinace znovu podívala. Velmi podobná zjištění byla také nalezena u základních informací o respondentech. U obou prací je evidován téměř stejný nepoměr v zastoupení žen a mužů.

Výsledky výzkumu předložené práce jsou také velmi shodné s výzkumem Amara a kol. (2019) – *Erasmus students in Portugal: from students to tourists and advocates*, který se zaměřil na vliv programu Erasmus na cestovní ruch v Portugalsku. Autoři Amaro a kol. (2019) označují mezinárodní studenty jako potencionální ambasadory země. Podle jejich výzkumu téměř všichni mezinárodní studenti doporučili návštěvu Portugalska lidem ve svém okolí, čímž přispívají k propagaci hostitelské země. Dále poukazují na jistou podobnost mezi turisty a mezinárodními studenty, jelikož studenti aktivně cestují a poznávají hostitelskou zemi. Mimo jiné mezinárodní studenti přitahují další krátkodobé návštěvy z řad jejich přátel a rodiny. Stejně výsledky byly zjištěny i v předložené diplomové práci. Analýza výsledků tohoto výzkumu mimo jiné naznačuje, že většina mezinárodních studentů byla v hostitelské destinaci velmi spokojená a pobyt v hostitelské destinaci zhodnotila jako pozitivní zkušenost. Většina také uvedla, že by se v budoucnu chtěli vrátit zpět do hostitelské destinace. Tato zjištění opět souzní s výsledky portugalského výzkumu autorů Amara a kol. (2019). Z hlediska pozitivních ohlasů a propagace hostitelské země prezentuje podobná zjištění také studie autorů Rodrígueza a kol. (2013), která se zaměřila na dopad mezinárodní mobility studentů na cestovní ruch v případě španělské autonomní oblasti Galicie. Mimo jiné autoři tohoto výzkumu (Rodríguez a kol., 2013) označili mezinárodní mobilitu studentů za udržitelnější a efektivnější typ cestovního ruchu, který má relativně větší ekonomický dopad na hostitelskou oblast než běžný turismus. Mezinárodní student totiž do hostitelské destinace přijíždí na delší časové období než běžný turista, a to především za účelem studia. Z hlediska spotřebního chování, způsobu a délky

ubytování v destinaci studenti nemusí být jednoznačně označeni jako turisté, avšak jako návštěvníci dané destinace, kteří ji ve svém volném čase objevují a poznávají, dozajista místnímu cestovnímu ruchu přispívají.

Pokud se zaměříme na rozdíly v chování podle pohlaví a úrovně studia mezinárodních studentů, pak lze najít jistou podobnost se studií *Erasmus+ Mobility: Empirical Insights into Erasmus+ Tourists' Behaviour* (Lesjak a kol., 2020). Podle této studie ženy vyhledávají v rámci volnočasových aktivit častěji kulturní památky a atrakce destinace, na rozdíl od mužů upřednostňujících spíše noční život. U stupně studia lze vidět opačné trendy, studenti bakalářských programů preferují spíše noční život, kdežto studenti magisterských programů upřednostňují místní kulturní památky a akce. Dále studie ukazuje, že studenti bakalářských programů mají větší tendenci v hostitelské destinaci cestovat než studenti magisterských programů. V jistém ohledu výsledky studie patrně souhlasí se zjištěním předloženého výzkumu. Ačkoli předložený výzkum nezjistil nijak výrazné rozdíly v rámci pohlaví mezinárodních studentů, u úrovně studia byly rozdíly zřetelnější. Z analýzy výsledků plyne, že studenti magisterských programů jsou ochotni si více připlatit za služby v hostitelské destinaci (doprava, stravování, ubytování atd.) Je třeba poznamenat, že se studie Lesjaka a kol. (2020) zaměřila na mezinárodní mobilitu studentů v rámci programu Erasmus v Litvě. Tyto rozdíly tedy nemusí být zcela srovnatelné, jelikož předložený výzkum nebyl zaměřen pouze na jednu konkrétní hostitelskou destinaci. Každá hostitelská země může být pro mezinárodní studenty významná různými památkami či atrakcemi. Důležitou roli lze také přisoudit ekonomické vyspělosti hostitelské země, která může ovlivnit celkovou výši nákladů na pobyt v dané destinaci, což se může projevit v celkovém chování mezinárodních studentů v hostitelské destinaci (cestování po hostitelské zemi, volnočasové aktivity atd.).

Předložená diplomová zkoumala dopady mezinárodní mobility studentů na cestovní ruch i z hlediska vzdálenosti hostitelské a domovské destinace. Předpoklad – rostoucí vzdálenost hostitelské a domovské destinace má vliv na celkový dopad mezinárodních mobilit – se potvrdil pouze v některých ohledech. Tzv. geografická blízkost se především projevila v počtu a délce pobytu hostů, kteří navštívili mezinárodní studenty během jejich výměnného pobytu v hostitelské destinaci. Více návštěv přijelo za studenty, jejichž vzdálenost mezi domovskou a hostitelskou destinací byla poměrně blízká. Avšak v tomto případě hosté zůstali na kratší dobu a většinou využili klasické ubytovací služby, především hotely. Musíme však zohlednit limit tohoto tvrzení, jelikož se předpokládá, že hosté přijeli z téže hostitelské destinace jako mezinárodní studenti. Tato zjištění potvrzují do jisté míry autoři Rodríguez a kol. (2012), kteří

se ve své studii zabývali poptávkou po akademickém cestovním ruchu ve španělské Galicii. V této studii autoři zdůrazňují důležitost geografické blízkosti, která má významný vliv na mezinárodní mobilitu studentů. Naproti tomu stojí studie *The Determinants of International Academic Tourism Demand in Europe.* (Bento, 2014), která vyvrací vliv geografické blízkosti. Podle těchto zjištění nemá vzdálenost mezi domovskou a hostitelskou destinací vliv na celkové náklady na mezinárodní pobyt studenta. I v tomto případě jsou výsledky srovnatelné se zjištěním předloženého výzkumu, který nezjistil žádný výrazný vliv geografické blízkosti s ohledem na spotřební chování mezinárodních studentů v hostitelské destinaci.

Z analýzy dat získaných pomocí dotazníkového šetření plyne, že mezinárodní studenti mají jistý vliv na cestovní ruch hostitelské destinace. Jednak mohou přispět k rozvoji tamního cestovnímu ruchu kvůli jejich spotřebnímu chování a volnočasovým aktivitám, které jsou do jisté míry srovnatelné s aktivitami běžných turistů. Mezinárodní studenti také aktivně cestují a navštěvují různé destinace v rámci hostitelské země. Celkový výsledek předloženého výzkumu lze doplnit zjištěním Lesjaka a kol. (2015), který se zabýval studentskými motivacemi k účasti na mezinárodní mobilitě. Jedním z hlavních motivů bylo především cestování. Neboli mezinárodní studenti chtěli poznat a procestovat cizí zemi.

Z pohledu metodických nedostatků je potřeba nejprve zmínit, že dotazníkové šetření proběhlo online. Tudíž výsledné složení respondentů není zcela vyrovnané, a to především u četnosti žen vůči mužům. Dotazníkové šetření se zúčastnili pouze studenti, kteří v době mezinárodní mobility studovali bakalářský nebo magisterský program. Je potřeba vzít v potaz, že výzkum reflektuje pouze výsledky v rámci vysokoškolských studentů. Dále je potřeba vzít v úvahu, že většina hostitelských destinací jsou evropské země. Hostitelských zemí nacházejících se mimo Evropu je nepatrné množství, je tedy relevantní zdůraznit, že se zjištění týkají především evropského prostoru.

Je potřeba také zdůraznit, že výsledná zjištění mohou být v jistém směru patrně zkreslená, jelikož na některé otázky dotazníkového šetření mohlo být odpovězeno pouze přibližně. Konkrétně o návštěvách mezinárodních hostů byla zjišťována řada údajů, které mohly být vyplněny jen odhadem – například odhad počtu navštívených míst a jejich přibližná vzdálenost od hostitelského města. Celkový výsledek tedy poskytl komplexní pohled na vliv mezinárodní mobility studentů na cestovní ruch hostitelské destinace, který nebyl zaměřen na konkrétní hostitelskou oblast. Proto by bylo vhodné do budoucna tento výzkum rozšířit o další aktuálnější data.

8 Závěr

Diplomová práce se zabývá dopady mezinárodních programů mobilit na cestovní ruch hostitelské destinace. Mezinárodní programy mobilit dávají možnost studentům zúčastnit se zahraničního studia a zároveň poznat jinou zemi a její kulturu. Mezinárodní studenti jako návštěvníci v hostitelské destinaci často vyhledávají stejné služby a atrakce jako turisté dané destinace. Lze tedy předpokládat jistý dopad na cestovní ruch hostitelské destinace. Ačkoliv se mezinárodní studenti mohou podobat v jistých ohledech turistům, jsou mezi nimi podstatné rozdíly. Liší se především délkou jejich pobytu, která je výrazně delší v porovnání s délkou pobytu běžných turistů. Na základě této skutečnosti lze očekávat i další rozdíly.

Předkládaná práce prostřednictvím použitých metod analyzuje chování mezinárodních studentů v hostitelské destinaci a na jejich základě se snaží zhodnotit dopad na tamní cestovní ruch. Praktické části spolu s prezentováním hlavních výsledků výzkumu nejprve předchází teoretické zarámování práce, které obsahuje uvedení do tématu mezinárodní mobility studentů a s ním spojeným akademickým cestovním ruchem. Mimo jiné se zabývá především dopady mezinárodní mobility studentů a představuje hlavní mezinárodní programy mobilit. Následující praktická část je již orientována na výzkum a jeho prezentaci výsledků, který byl proveden pomocí dotazníkového šetření. Použité metody výzkumu byly zvoleny tak, aby naplnily hlavní cíl práce. Jelikož se výzkum netýkal konkrétních hostitelských destinací či konkrétních mezinárodních programů, jejichž prostřednictvím se studenti zúčastnili mezinárodní mobility, výsledky výzkumu poskytují spíše komplexní zhodnocení dopadů mezinárodních mobilit na cestovní ruch hostitelských destinací. Dopady mezinárodní mobility studentů byly hodnoceny ze čtyř hlavních hledisek – spotřebního chování a využívaných služeb v hostitelské destinaci, cestování po hostitelské zemi, počtu přijatých návštěv a propagace hostitelské destinace. Taky je potřeba zmínit, že uvedené výsledky se týkaly pouze vysokoškolských studentů.

Na základě dotazníkového šetření byla získána data celkem od 127 respondentů, z nichž naprostá většina pocházela z evropských zemí. Co se týká hostitelských destinací, ze získaných dat vyplývá, že většina mezinárodních mobilit směřovala do 30 zemí a do 89 měst. Opět většina hostitelských destinací se nachází v rámci Evropy. Většina mezinárodních studentů se zúčastnila mezinárodní mobility na dobu 3–5 měsíců, což lze přirovnat k délce jednoho semestru v akademickém roce.

Cílem diplomové práce bylo zjistit, jak mohou mezinárodní programy přispět cestovnímu ruchu v hostitelské destinaci. Podle získaných výsledků lze tvrdit, že mezinárodní studenti jsou

do jisté míry turisty hostitelské destinace. Ačkoliv jejich pobyt je výrazně delší než u běžných turistů a využívání služeb (ubytování, doprava, stravování) je v jistém ohledu také rozdílné, jsou jejich volnočasové aktivity často turisticky zaměřené. Rovněž můžeme říci, že vyhledávají a utrácejí více peněz za podobné služby jako turisté. Především jejich motivace k poznávání hostitelské země, kdy většina z těchto mezinárodních turistů navštíví i jiná místa než hostitelskou destinaci. Lze tedy konstatovat, že jejich chování má dopad na cestovní ruch nejen hostitelské destinace, ale i celé hostitelské země.

Dalším důležitým zkoumaným aspektem bylo, jak mezinárodní studenti mohou zvýšit potenciál cestovního ruchu hostitelské destinace. Na základě tohoto dílčího cíle se výzkum soustředil, zda studenti dále šířili své zkušenosti a dojmy ve svém okolí. Naprostá většina mezinárodních studentů by se v budoucnu vrátila zpět do hostitelské destinace. Podle jejich pozitivních připomínek a ohlasů lze předpokládat, že výměnný pobyt v hostitelské destinaci zanechal ve většině velmi dobrý dojem. Studenti podle všeho sdíleli své zkušenosti dál ve svém okolí, a tím zvýšili povědomí o hostitelské destinaci. Také téměř všichni studenti uvedli, že by návštěvu hostitelské destinace určitě doporučili navštívit. Dokonce většina z nich již někomu návštěvu hostitelské destinace doporučila, čímž napomohla propagaci dané destinace. Za předpokladu, že někdo na základě této propagace nakonec navštívil doporučenou destinaci, pak mezinárodní mobilita dozajista svým způsobem přispívá k tamnímu cestovnímu ruchu. I na základě návštěv, které mezinárodní studenti přivítali v hostitelské destinaci během jejich výměnného pobytu, lze konstatovat, že mezinárodní studentská mobilita zvyšuje turismus dané destinace.

Vzhledem k výsledkům lze tvrdit, že mezinárodní programy mobilit mají na cestovní ruch pozitivní dopad. Do určité míry lze samotné mezinárodní studenty označit za turisty, a to především díky skutečnosti, že studenti cestují a poznávají i jiná místa v rámci hostitelské země. I přes výrazně delší pobyt v hostitelské destinaci než většina běžných turistů, studenti vyhledávají aktivity a služby, které jsou pro turisty typické. Na základě jejich delšího pobytu v hostitelské destinaci lze ale očekávat, že utratí více peněz za služby než klasický turista dané destinace. Mezinárodní programy mobilit také podle všeho přispívají tamnímu cestovnímu ruchu prostřednictvím zvyšování povědomí o hostitelské destinaci a samotnou propagací a doporučením návštěvy dané destinace. Závěrem je třeba dodat, že mezinárodní studenti přispívají ke zvyšování cestovního ruchu v hostitelské destinaci i mimo turistickou sezónu.

9 Summary

The master's thesis deals with the impact of international mobility programmes on the tourism of the host destination. Specifically, it finds out how this trend benefits the tourism of the host destination and how it can increase its tourist potential. The overall impact of international mobility programmes is evaluated from four main perspectives based on the behaviour of international students in the host destination.

The popularity of international student mobility has increased significantly over the last few decades, as has the number of mobile students. This phenomenon can be seen as a side effect of the internationalisation of education systems. In simple terms, it is the migration of students who come to a host country to study. To meet this aim, international mobility programmes have been set up to provide students with the opportunity to study at foreign educational institutions. Many authors refer to this type of migration as academic tourism. From this name alone, it can be assumed that this trend will have some impact on the tourism of the host destination.

The thesis contains two main parts. Firstly, it focuses on the theoretical framing, which includes an introduction to the topic of international student mobility and the related academic tourism. Amongst other things, it deals with the impacts of international student mobility and introduces the main international mobility programmes. The following practical part focuses on the research carried out by means of a questionnaire survey, which yielded interesting results. This chapter examines the behaviour of international students in the host destination from four perspectives, from which the impact of international student mobility on the tourism of the destination is then derived. The results are presented in the form of graphs and tables with relevant comments.

As a result of the analysis, it is found that international mobility programmes have a positive impact on tourism. International students themselves can in some ways be considered tourists of the destination, mainly due to the fact that they travel and explore other places within the host country, seeking activities and services typical of tourists. Based on their longer stay in the host destination, they can also be expected to spend more money on services than the typical tourist of the destination. International mobility programmes also seem to contribute to local tourism by raising awareness of the host destination and by promoting and recommending the destination itself.

In conclusion, the thesis provided a comprehensive view of the impact of international student mobility on host destination tourism as it did not focus on one particular host

destination. These facts may have influenced the outcome of the research to some extent. These findings could add to the field dealing with international student mobility or academic tourism.

10 Seznam použité literatury a zdrojů

Alves Pinto, M. J., Moscardi, E. H., Gomes, E. L., & Massukado Nakatani, M. S. (2021). The Touristudent: How International Academic Mobility Can Contribute to Tourism. *Journal of International Students*, 11(1), 60-80.

Amaro, S., Barroco, C., Martins, C., & Antunes, J. (2019). Erasmus students in Portugal: from students to tourists and advocates. *European Journal of Tourism Research*, 22, 94-106.

Bento, J. P. C. (2014). The Determinants of International Academic Tourism Demand in Europe. *Tourism Economics*, 20(3), 611-628.

Breznik, K., & Skrbinjek, V. (2020). Erasmus student mobility flows. *European Journal of Education*, 55(1), 105-117.

Dulce, C., & Muntele, I. (2021). International mobility and educational tourism. Case study: Erasmus program at U.S.A.M.V. Iași. *Analele Universității din Oradea: Seria Geografie*, 31(2), 143-152.

EFTA. (2007). Lifelong Learning – LLP. In: *EFTA Bulletin: Guide to EU Programmes (2007-2013)*. Brussels: Drifosett.

Escrivá Muñoz, J., Helm, B., Encinas Pérez, A., Stasiukaityte, J., & Zimonjic, B. (2015). ESN survey 2015: Local Integration, Economic Impact and Accompanying Measures in International Mobility. *Erasmus Student Network AISBL*.

European Commission. (2015). *Erasmus – Facts, Figures & Trends. The European Union support for student and staff exchanges and university cooperation in 2013-14*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European court of auditors. (2018). *Mobility under Erasmus+: Millions of participants and multi-faceted European Added Value, however performance measurement needs to be further improved*. Luxembourg: European Union.

Iglesias, M. (2022). Academic tourism. In: *Encyclopedia of Tourism Management and Marketing* (pp. 24-27): Edward Elgar Publishing.

Janebová, E. (2009). Vedení internacionalizace vysokých škol. *Studia pedagogica*, 14(2), 107-130.

Jarošová, V. (2017). *Vliv programu Erasmus+ na cestovní ruch v Olomouci*. (Diplomová práce), Univerzita Palackého Olomouc.

Kudrnáčová, M., Bírešová, T., Brhlík, I., Lippmann, S., Šottová, B., Tesař, J., Tučková, M., & Uhl, M. (2020). *Studium a život v České republice pohledem zahraničních studentů*. Praha: Dům zahraniční spolupráce.

Lesjak, M., Juvan, E., Ineson, E. M., Yap, M. H. T., & Axelsson, E. P. (2015). Erasmus student motivation: Why and where to go? *Higher Education*, 70(5), 845-865.

Lesjak, M., Juvan, E., & Podovšovnik, E. (2020). Erasmus+ Mobility: Empirical Insights into Erasmus+ Tourists' Behaviour. *Academica Turistica*, 13(1), 35-50.

Levent, F. (2016). The economic impacts of international student mobility in the globalization process. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 3853-3870.

Martinez-Roget, F., Pawlowska, E., & Rodriguez, X. A. (2013). The Economic Impact of Academic Tourism in Galicia, Spain. *Tourism Economics*, 19(5), 1139-1153.

Martínez-Roget, F., & Rodríguez, X. A. (2020). *Academic Tourism: Conceptual and Theoretical Issues*. United States, North America: Springer International Publishing.

OECD. (2011). *Education at a Glance 2011: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing.

OECD. (2014). *Education at a Glance 2014: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing.

OECD. (2017). *Education at a Glance 2017: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing.

OECD. (2018). *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing.

OECD. (2019). *Education at a Glance 2019: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing.

OECD. (2021). *Education at a Glance 2021: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing.

OECD. (2022). *Education at a Glance 2022: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing.

Peters, M. A., Hollings, S., Zhang, M., Quainoo, E. A., Wang, H., Huang, Y., Zhou, S., Laimeche, A., Chunga, J. O., & Ren, Z. (2021). The changing map of international student mobility. *ACCESS: Contemporary Issues in Education*, 41(1), 7-28.

Rodríguez, X. A., & Martínez-Roget, F. (2021). Academic tourism and sustainability. *Academic Tourism: Perspectives on International Mobility in Europe*, 161-172.

Rodriguez, X. A., Martinez-Roget, F., & Pawlowska, E. (2013). Academic tourism: a more sustainable tourism. *Regional and Sectoral Economic Studies*, 13(2), 89-98.

Rodríguez, X. A., Martínez-Roget, F., & Pawlowska, E. (2012). Academic tourism demand in Galicia, Spain. *Tourism Management*, 33(6), 1583-1590.

Selickaite, D., & Reklaitiene, D. (2015). Global Impact of Erasmus Exchange Students for Lithuania: When Its Success Can Be Named. *Transformations in Business and Economics*, 14(2), 534-547.

Šmídová, M. (2015). Internacionalizace vysokého školství: Zahraniční mobilita studentů v ČR z pohledu výzkumu Eurostudent IV. (Czech). *Internationalization of Higher Education -- Student's Foreign Academic Mobility from the Czech Republic through Data Eurostudent IV. (English)*, 9(1), 29-54.

Trnavčevič, A. (2005). Internacionalizace, evropeizace, standardizace a kultura auditu ve vzdělávání: podpora inovativnosti? *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*, 53(U10), 23-32.

UNESCO. (c2021). Facts and figures: Mobility in higher education. (online), citováno dne 1. 4. 2023.

United Nations, & UNTWO. (2010). *International Recommendations for Tourism Statistics 2008*. New York: United Nations Publication.

Unurlu, Ç. (2021). Academic tourism and dynamics of tourism destinations. *Academic Tourism: Perspectives on International Mobility in Europe*, 21-43.

Van Mol, C., & Ekamper, P. (2016). Destination cities of European exchange students. *Geografisk Tidsskrift-Danish Journal of Geography*, 116(1), 85-91.

Internetové zdroje

CEEPUS. (c2021). CEEPUS at a glance. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <http://www.ceepus.info/content/about>

Council of Europe portal. (c2023). Higher education and research. European Higher Education Area. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://www.coe.int/en/web/higher-education-and-research/european-higher-education-area>

Dům zahraniční spolupráce. (c2023). Programy a síť. (online), citováno dne Dostupné z <https://www.dzs.cz/programy-site>

Dům zahraniční spolupráce. (c2023). Projekty a granty AKTION. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://www.dzs.cz/program/aktion-ceska-republika-rakousko/projekty-granty>

Erasmus Student Network. (c2023). History. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://www.esn.org/history>

European Commission. (c2019). Erasmus+. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z https://wayback.archive-it.org/12090/20210927084455/https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en

European Commission. (2010). Leonardo da Vinci programme: 15 years of EU support for vocational education and training. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_10_1481

European Commission. (2014). Community action programme SOCRATES, 1995-1999. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://cordis.europa.eu/programme/id/ET-SOCRATES-1>

European Commission. (2017). From Erasmus to Erasmus+: a story of 30 years. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_17_83

European Commission. (c2022). Erasmus+: EU programme for education, training, youth and sport. Factsheets and statistics on Erasmus+. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/statistics-and-factsheets>

European Commission. (c2023). Erasmus+: EU programme for education, training, youth and sport. Introduction. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/erasmus-programme-guide/introduction>

European Commission. (c2023). Erasmus+: EU programme for education, training, youth and sport. What are the objectives of the Erasmus+ Programme? (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/part-a/priorities-of-the-erasmus-programme/objectives-features>

European Commission. (c2023). Erasmus+: EU programme for education, training, youth and sport. What is the structure of the Erasmus+ Programme? (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/part-a/priorities-of-the-erasmus-programme/structure>

European Commission. (c2023). European Education and Culture Executive Agency. Programming period 2014-2020. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z https://www.eacea.ec.europa.eu/grants/2014-2020_en

European Commission. (c2023). European Education and Culture Executive Agency. Programming period 2021-2027. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z https://www.eacea.ec.europa.eu/grants/2021-2027_en

European Council. (2017). Celebrating 30 years of the Erasmus Programme. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/library/library-blog/posts/celebrating-30-years-of-the-erasmus-programme/>

European court of auditors. (c2018). Mobility under Erasmus+: Millions of participants and multi-faceted European Added Value, however performance measurement needs to be further improved. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/erasmus-22-2018/en/>

Eurostat. (2023). Education and training. Learning mobility (database). (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training/database>

Eurostat Statistics Explained. (2022). Learning mobility statistics. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Learning_mobility_statistics#Credit_mobile_graduates

Goethe-Institut. (c2023). Mobility and immigration. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://www.goethe.de/en/uun/auf/mmi.html>

Migration data portal. (2023). International students. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://www.migrationdataportal.org/themes/international-students#key-trends>

Migration data portal. (c2023). International Data. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z https://www.migrationdataportal.org/international-data?i=stud_in_&t=2017

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. (c2023). Boloňský proces. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/bolonsky-proces-2#>

OECD. (c2023). International student mobility (indicator). (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://data.oecd.org/students/international-student-mobility.htm#indicator-chart>

UNESCO. (2022). UNESCO Higher Education Global Data Report. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://bangkok.unesco.org/content/unesco-higher-education-global-data-report>

UNESCO. (c2021). Facts and figures: Mobility in higher education. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://en.unesco.org/node/252278>

UNESCO UIS. (c2023). Global Flow of Tertiary-Level Students. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <http://uis.unesco.org/en/uis-student-flow>

UNESCO UIS. (c2023). Internationally mobile students. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://uis.unesco.org/node/4789141>

UNESCO UIS. (c2023). UIS Statistics. Education. Number and rates of international mobile students (inbound and outbound). (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <http://data.uis.unesco.org/#>

Union of International Associations. (2008). SOCRATES Programme. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://uia.org/s/or/en/1100063105>

UNTWO. (c2023). Glossary of tourism terms (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>

Visegrad Fund. (c2023). Visegrad Scholarship Program. (online), citováno dne 1. 4. 2023. Dostupné z <https://www.visegradfund.org/apply/mobilities/visegrad-scholarships/>

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník

Příloha č. 2 Tabulka hostitelských a domovských destinací respondentů

Příloha č. 3 Vybrané názory respondentů na opětovnou návštěvu hostitelské destinace

Příloha č. 4 Vybrané odpovědi z dobrovolné otázky dotazníkového šetření „Space for yours comments“

Příloha č. 1

The impact of international mobility programmes on tourism in ...

Hello,

I am a student of Geography and Regional Development at Palacký University in Olomouc, Department of Geography. In my master thesis I deal with the topic of the impact of international mobility programmes on tourism of the host destination. The aim of the questionnaire is to find out how international programmes can benefit the tourism of the host destination. Therefore, **I would like to ask students who have participated in an international mobility in the past** (Erasmus, CEEPUS, internship, etc.) to answer a few questions regarding their observations. **PLEASE FILL IN THE QUESTIONNAIRE ONLY FOR ONE SPECIFIC INTERNATIONAL PROGRAMME YOU HAVE PARTICIPATED IN. (IF YOU HAVE PARTICIPATED IN MULTIPLE INTERNATIONAL PROGRAMMES IN THE PAST, PLEASE FILL IN THE QUESTIONNAIRE FOR EACH MOBILITY SEPARATELY (E.g., If you have participated in a mobility in Spain and then in England, then please fill in the questionnaire twice - once for the international programme in England, the second time for the international programme in Spain).** The questionnaire will take about 10 minutes to complete. The questionnaire is anonymous, the data will only be used for scientific purposes.

Thank you for your time and willingness.

Bc. Barbora Jakšíková
Palacký University in Olomouc
Email: barbora.jaksikova01@upol.cz

1

In which year did you participate in international mobility?*

-Please select-

2

In which host country did you participate in international mobility? *

Please give the name of the country:

Please input 1 - 30 characters

3

In which host city did you participate in international mobility? *

Please give the name of the city:

Please input 1 - 30 characters

4

How long did you stay in the host destination?*

1-2 months

3-5 months

6-9 months

10 months and more

5

Have you ever visited this destination before outside of an international mobility programme?*

Yes

No

6

Where did you stay during your stay in the host destination as part of the international mobility programme?*

School dormitories

Private accommodation

Hotel

Hostel

Other

7

What type of transport did you use during your stay in the host destination as part of the international mobility programme?

	Never	Rarely	Sometimes	Often
Public transport *	☐	☐	☐	☐
Bike, scooter *	☐	☐	☐	☐
On foot *	☐	☐	☐	☐
Rental car *	☐	☐	☐	☐
Private car *	☐	☐	☐	☐
Boat *	☐	☐	☐	☐
Other *	☐	☐	☐	☐

8

How did you eat during your stay in the host destination as part of the international mobility programme?

	Never	Rarely	Sometimes	Often
School canteen *	☐	☐	☐	☐
Restaurant *	☐	☐	☐	☐
Fastfood *	☐	☐	☐	☐
I cooked for myself *	☐	☐	☐	☐
Other *	☐	☐	☐	☐

9

How did you spend your leisure time during your stay in your host destination?

	Never	Rarely	Sometimes	Often
Visiting galleries, museums, exhibitions*	☐	☐	☐	☐
Visiting historical monuments (sightseeing)*	☐	☐	☐	☐
Visiting botanical gardens*	☐	☐	☐	☐
Visiting the zoo*	☐	☐	☐	☐
Visiting cinema*	☐	☐	☐	☐
Visiting sports matches*	☐	☐	☐	☐
Sitting in pubs, bars*	☐	☐	☐	☐
Visiting local landmarks*	☐	☐	☐	☐
Other*	☐	☐	☐	☐

10

If you selected "Other" in the previous question, please specify your answer:

Please input 1 - 200 characters

11

Have you visited other places within your host country?*

Yes

No

11 ↩

12

Fill in how many places you visited and how far they were from your host city

How many kilometers from the host city, Number of visited places

	No places	1-2 places	3-4 places	5-6 places	7 and more places
Up to 20 kilometers *	☐	☐	☐	☐	☐
21-40 kilometers *	☐	☐	☐	☐	☐
41-60 kilometers *	☐	☐	☐	☐	☐
61-80 kilometers *	☐	☐	☐	☐	☐
81 and more kilometers *	☐	☐	☐	☐	☐

11 ↩

13

How long did you stay in these places?

	Never	Rarely	Sometimes	Often
1-3 days *	☐	☐	☐	☐
4-6 days *	☐	☐	☐	☐
7 and more days *	☐	☐	☐	☐

14

11

What type of transport did you use during your visits?

	Never	Rarely	Sometimes	Often
Bus *	☐	☐	☐	☐
Train *	☐	☐	☐	☐
Plane *	☐	☐	☐	☐
Rental car *	☐	☐	☐	☐
Private car *	☐	☐	☐	☐
Boat *	☐	☐	☐	☐
Other *	☐	☐	☐	☐

15

11

Where did you eat during your visits?

	Never	Rarely	Sometimes	Often
Restaurant *	☐	☐	☐	☐
Fastfood *	☐	☐	☐	☐
I cooked for myself *	☐	☐	☐	☐
Other *	☐	☐	☐	☐

16

11

What was the purpose of these trips/visits?

	Never	Rarely	Sometimes	Often
Sights *	☐	☐	☐	☐
Cultural events *	☐	☐	☐	☐
Festival *	☐	☐	☐	☐
Nightlife *	☐	☐	☐	☐
Trip to the countryside *	☐	☐	☐	☐
Other *	☐	☐	☐	☐

17

11

If you selected "Other" in the previous question, please specify your answer:

Please input 1 - 200 characters

18

Have you visited neighbouring countries?*

 Yes

 No

19

Did anyone visit you during your stay at your host destination? *

Thinking of guests who are not from the host destination

Yes

No

20

How many people?*

For the whole period of your stay abroad in the host destination

1-2

3-4

5 or more

21

For how long did they usually visit you? *

1-3 days

4-6 days

7 days or more

22

19

Where did your guests stay?

	Never	Rarely	Sometimes	Often
Hotel *	☐	☐	☐	☐
Hostel *	☐	☐	☐	☐
Airbnb *	☐	☐	☐	☐
My place *	☐	☐	☐	☐
Other *	☐	☐	☐	☐

23

19

How did your guests eat?

	Never	Rarely	Sometimes	Often
Restaurant *	☐	☐	☐	☐
Fastfood *	☐	☐	☐	☐
From own stock *	☐	☐	☐	☐
Other *	☐	☐	☐	☐

24

19 **What transport did your guests use?**

	Never	Rarely	Sometimes	Often
Public transport *	☐	☐	☐	☐
Bike, scooter *	☐	☐	☐	☐
On foot *	☐	☐	☐	☐
Rental car *	☐	☐	☐	☐
Private car *	☐	☐	☐	☐
Boat *	☐	☐	☐	☐
Other *	☐	☐	☐	☐

25

19 **Have your guests visited other places outside the host city?**

Estimate how many places your guests visited and how far they were from the host city

How many kilometers from the host city, Number of visited places

	No places	1-2 places	3-4 places	5-6 places	7 and more places
Up to 20 kilometers *	☐	☐	☐	☐	☐
21-40 kilometers *	☐	☐	☐	☐	☐
41-60 kilometers *	☐	☐	☐	☐	☐
61-80 kilometers *	☐	☐	☐	☐	☐
81 and more kilometers *	☐	☐	☐	☐	☐

26

Would you visit the host destination again? *

Yes

No

27

Why?

(Would you visit the host destination again?)

Please input 1 - 100 characters

28

Would you recommend visiting this host destination? *

Yes

No

29

Have you recommended anyone else to visit the host destination?*

Yes

No

30

Space for yours comments:

You can write your other observations

Please input 1 - 200 characters

31

Sex:*

Male

Female

32

What was your home school and hometown at the time of your study abroad? *

Please give the name of the school and city (Where are you from):

Please input 1 - 60 characters

33

Which level of education were you in during your mobility?*

High school

Undergraduate programme

Master's programme

Doctoral programme (PhD.)

Other

Příloha č. 2

	Host country	Host city	Home school, home city	Home country
1	Austria	Wiener Neustadt	University of Defence, Brno	Czechia
2	Austria	Graz	UK, Prague	Czechia
3	Austria	Vienna	University Roma Tre, Rome	Italy
4	Austria	Vienna	Universidade de Lisboa, Lisbon	Portugal
5	Austria	Vienna	University of Maribor, Maribor	Slovenia
6	Belgium	Brussels	VŠE, Prague	Czechia
7	Belgium	Mons	University of Valencia, Valencia	Spain
8	Belgium	Ghent	UPOL, Olomouc	Czechia
9	Bosnia and Herzegovina	Sarajevo	Mendel University in Brno	Czechia
10	Croatia	Cakovec	Jade University, Wilhelmshaven	Germany
11	Croatia	Dubrovnik	UHK, Hradec Králové	Czechia
12	Czechia	Brno	Kültür University, Istambul	Turkey
13	Czechia	Brno	Kültür University, Istambul	Turkey
14	Czechia	Brno	Kültür University, Istambul	Turkey
15	Denmark	Copenhagen	VUT, Brno	Czechia
16	Denmark	Aarhus	VUT, Brno	Czechia
17	Denmark	Horsens	University of Bucharest, Bucharest	Romania
18	Denmark	Aarhus	UPOL, Olomouc	Czechia
19	Denmark	Nykøbing Falster	Belarusian State University, Minsk	Belarusian
20	Denmark	Aarhus	MUNI, Brno	Czechia
21	Denmark	Copenhagen	Latvijas Universitate, Riga	Latvia
22	Denmark	Aarhus	UK, Prague	Czechia
23	Estonia	Tartu	UPOL, Olomouc	Czechia
24	Finland	Helsinki	UK, Prague	Czechia
25	Finland	Rovaniemi	UPOL, Olomouc	Czechia
26	Finland	Helsinki	MUNI, Brno	Czechia
27	Finland	Helsinki	University of Tartu, Tartu	Estonia
28	France	Rennes	MUNI, Brno	Czechia
29	France	Rennes	VUT, Brno	Czechia
30	France	Lille	UPOL, Olomouc	Czechia
31	France	Clermont-Ferrand	UPOL, Olomouc	Czechia
32	France	Lille	Università della Valle d'Aosta, Aosta	Italy
33	France	Lille	University of Bologna, Bologna	Italy
34	France	Paris and Clermont Ferrand	UPOL, Olomouc	Czechia
35	France	Clermont-Ferrand	UPOL, Olomouc	Czechia
36	France	Lille	Tampere University, Tampere	Finland
37	France	Lille	University Roma Tre, Rome	Italy
38	France	Paris	UK, Prague	Czechia
39	France	Lorient	Jihočeská univerzita, České Budějovice	Czechia

40	France	Rennes	MUNI, Brno	Czechia
41	France	Bordeaux	MUNI, Brno	Czechia
42	France	Lorient	Prešovska Univerzita, Prešov	Slovakia
43	France	Lyon	Universidad Complutense de Madrid, Madrid	Spain
44	France	Nice	VŠE, Prague	Czechia
45	France (Martinique)	Fort-de-France	MUNI, Brno	Czechia
46	Germany	Munich	University of Helsinki, Helsinki	Finland
47	Germany	Trier	UPOL, Olomouc	Czechia
48	Germany	Weimar	VUT, Brno	Czechia
49	Germany	Regensburg	MUNI, Brno	Czechia
50	Germany	Berlin	Semmelweis university, Budapest	Hungary
51	Germany	Munich	University of Glasgow, Glasgow	United Kingdom
52	Germany	Essen	University of Copenhagen, Copenhagen	Denmark
53	Germany	Mainz	VŠE, Prague	Czechia
54	Hungary	Budapest	MUNI, Brno	Czechia
55	Hungary	Budapest	Alexandru Ioan Cuza University, Iasi	Romania
56	India	Coimbatore, Karunya	VŠCHT, Prague	Czechia
57	Indonesia	Jakarta	MUNI, Brno	Czechia
58	Ireland	Cork	UK, Prague	Czechia
59	Ireland	Dublin	Ludwig-Maxmilians-Universität München, München	Germany
60	Italy	Rome	UK, Prague	Czechia
61	Italy	Verona	Západočeská univerzita, Plzeň	Czechia
62	Italy	Milan	University of Novi Sad, Novi Sad	Serbia
63	Italy	Florence	University of Zagreb, Zagreb	Croatia
64	Italy	Milan	UK, Prague	Czechia
65	Italy	Venice	UPOL, Olomouc	Czechia
66	Italy	Rome	University of Zagreb, Zagreb	Croatia
67	Latvia	Riga	University of Warsaw, Warsaw	Poland
68	Latvia	Liepaja	Jade University, Wilhelmshaven	Germany
69	Netherlands	Amsterdam	VUT, Brno	Czechia
70	Netherlands	Tilburg	VUT, Brno	Czechia
71	Netherlands	Amsterdam	VUT, Brno	Czechia
72	Netherlands	Nijmegen	UK, Prague	Czechia
73	Netherlands	Groningen	UK, Prague	Czechia
74	Netherlands	Arnhem	MUNI, Brno	Czechia
75	Netherlands	Rotterdam	VUT, Brno	Czechia
76	Netherlands	Amsterdam	VUT, Brno	Czechia
77	Norway	Oslo	MUNI, Brno	Czechia
78	Norway	Trondheim	University of Ostrava, Ostrava	Czechia
79	Norway	Bergen	MUNI, Brno	Czechia

80	Poland	Krakov	UPOL, Olomouc	Czechia
81	Poland	Kraków	MUNI, Brno	Czechia
82	Portugal	Coimbra	MUNI, Brno	Czechia
83	Portugal	Coimbra	MUNI, Brno	Czechia
84	Russia	Tomsk	UPOL, Olomouc	Czechia
85	Russia	Moscow	UPOL, Olomouc	Czechia
86	Russia	Tomsk	UPOL, Olomouc	Czechia
87	Russia	St. Petersburg	Silesian University, Opava	Czechia
88	Slovakia	Nitra	University of Novi Sad, Novi Sad	Serbia
89	Slovakia	Košice	UPOL, Olomouc	Czechia
90	Slovenia	Ljubljana	MUNI, Brno	Czechia
91	Slovenia	Maribor	University of Ostrava, Ostrava	Czechia
92	Slovenia	Ljubljana	VUT, Brno	Czechia
93	Slovenia	Ljubljana	MUNI, Brno	Czechia
94	Slovenia	Ljubljana	MUNI, Brno	Czechia
95	Slovenia	Maribor	University of Bihać, Bihać	Bosnia and Herzegovina
96	South Korea	Seoul	Západočeská univerzita, Plzeň	Czechia
97	Spain	Malaga	UPOL, Olomouc	Czechia
98	Spain	Madrid	VUT, Brno	Czechia
99	Spain	Castellon de la Plana	UPOL, Olomouc	Czechia
100	Spain	Las Palmas de Gran Canaria	University of Strasbourg, Strasbourg	France
101	Spain	Barcelona	VUT, Brno	Czechia
102	Spain	Bilbao	MUNI, Brno	Czechia
103	Spain	Bilbao	MUNI, Brno	Czechia
104	Spain	Girona	MUNI, Brno	Czechia
105	Spain	Bilbao	University Roma Tre, Rome	Italy
106	Spain	Oviedo	MUNI, Brno	Czechia
107	Spain	Madrid	MUNI, Brno	Czechia
108	Spain	Zaragoza	Università della Valle d'Aosta, Aosta	Italy
109	Spain	Bilbao	MUNI, Brno	Czechia
110	Sweden	Västerås	VUT, Brno	Czechia
111	Sweden	Luleå	VUT, Brno	Czechia
112	Sweden	Falun	Poznan University of Economics, Poznan	Poland
113	Sweden	Jonkoping	Poznan University of Economics, Poznan	Poland
114	Switzerland	Zürich	VUT, Brno	Czechia
115	Switzerland	Luzern	VUT, Brno	Czechia
116	Switzerland	Geneva	UK, Prague	Czechia
117	Turkey	Istanbul	Semmelweis university, Budapest	Hungary
118	Turkey	Istanbul	Cadi Ayyad University, Marrakech	Marrocco
119	United Kingdom	Manchester	MUNI, Brno	Czechia

120	United Kingdom	Derby	Universidad Complutense de Madrid, Madrid	Spain
121	United Kingdom	Sheffield	MUNI, Brno	Czechia
122	United Kingdom	Birmingham	University of Zadar, Zadar	Croatia
123	United Kingdom	Manchester	Tallinn University, Tallin	Estonia
124	United Kingdom	London	Malmö University, Malmö	Sweden
125	United Kingdom	Glasgow	UK, Prague	Czechia
126	USA	Valdosta	UPOL, Olomouc	Czechia
127	USA	Boston	University of Bristol, Bristol	United Kingdom

Příloha č. 3

Would you visit the host destination again?	Why?
Yes	„I would definitely visit this country for the historical sights and also for kind people.“
Yes	„Since 2019 I have been living in Brno, right after Erasmus.“
Yes	„I've been there several times since then. It's a beautiful country, city and I have local friends.“
Yes	„Because it is a beautiful city with lovely people and interesting culture.“
Yes	„I'd like to know how the place has changed, I'd also like to revisit my memories of that place.“
Yes	„Because I spent more than four months here and now it is part of my identity and my life.“
Yes	„I would like to experience a stay in this destination in the summer time.“
Yes	„Beautiful nature, great city, affordable prices.“
Yes	„I have made friends here. Love the culture, city, countryside, architecture.“
Yes	„The stay was pleasant, I think everyone else would have enjoyed it too. Plus, I also learned a lot.“
Yes	„I like this country for its sights, culture and nature. It's nice opportunity to speak the language.“
Yes	„It was a very pleasant country, and I'd like to visit more cities there.“
Yes	„To visit friends who live permanently in the host destination.“
Yes	„I love Finland, its nature (especially in winter), its people, night life, the inclusivity.“
Yes	„Belgium is a beautiful country with interesting history and culture.“
Yes	„My stay was amazing. The place is great and I would like to come back in summer.“
Yes	„It's my second home, I love Spain more than anything. I've made friends there, I love the nature in the Basque Country.“
Yes	„Indonesia is too big and I still have many things on my bucket list. I was also here in rainy season.“

Yes	„Nice people, beautiful nature, saunas.“
Yes	„So nice country, there are lots of things to do.“
No	„I’ve travelled enough in Portugal. I would choose another destination to experience new places.“
No	„I feel like I've seen and tried everything I wanted to, and there's nothing I want to see and do anymore.“
No	„Small and boring city.“
No	„Because I did not like it as a host destination. Most of the people who go to Belgium is for work.“

Příloha č. 4

„I fell in love with that place and it will always remind me of how happy I was there.“

„I recommended the host country which I visited to my classmates in my country.“

„My staying was very special because it started covid pandemic and I had to come back after 1 month instead of staying there whole semester. That's why nobody visited me and I didn't travel a lot.“

„I always recommend people to visit Riga. It will always have a special place in my heart. Riga changed my life. I will never forget it. I am still in contact with people from all over Europe that I met there.“

„It's one of the most beautiful places I've ever been. I made a lot of good memories there.“

„I made friends there and I liked the city“

„The Erasmus experience was definitely worth it and i'd recommend it to everyone.“

„It's an amazing city in an amazing region, full of culture, student life and also friends.“

„It was a great experience.“

„The city was not very lively for students who do not drink much. There were too many pubs and parties and almost no culture and art. Anyways, the countryside and cities around were beautiful.“

„Not as friendly a country as people might think.“